

יונתן בן-עמי

טובה ורחבה

התשע"ד 2014

www.wideland.co.il

פרולוג:

ליל תמוז בגנתו של יהודה. מסבה שאינה ידועה לו, הוא קם מכסא הפלסטיק וממולל עלה כותרת מפרחי הפנדוראה. ממקום עמדו, הוא יכול לראות שאיש לא התישב ליד הפסנתר לנגן, ורוח לא מניעה את ענבלי פעמון הרוח. פרודות האויר נעות ומחליקות זו על גבי זו ללא כוון מגדר. והנה משתחל באויר משב קל מן הקל, מרגש אך בקשי בשערות ראשו. ענבלי פעמון הרוח זעים אך אינם נוגעים זה בזה. לילה, הוא חושב בלבו, הרוח גוברת.

יהודה הסב מבטו אל הפסנתר השחר, הישן. על מכסה המקלדת עמדו ערמת מכתבים וניירות, מתקן למגבות ניר, לוח דמקה זעיר, מאפרת נירוסטה ובה ברגים, אומים ומחט של פטפון, פסלון של מנצח מחוט ברזל, כלי כתיבה ומחשבון, ארבעה עגנים שחשב להתקין על הקיר החיצוני כדי לתלות רשת לגפן, והכוס, שבועטיה הביט בפסנתר. עוד ידיו נוטפות מים משטיפת הכלים, הוא נגש לאסוף את הכוס. הבוץ שנותר בה כבר התיבש, ונסדק. ידיו מאחורי גופו כדי לא להרטיב את הפסנתר, הוא קורא בערמת המכתבים: "אוניברסיטת חיפה, הפקולטה למדעי הרוח, הזמנה ליום עיון בארכאולוגיה" ותחת ההזמנה, "בקשה לחדוש רשיון רכב" וגם: "תודה על האמון שנתת בנו, אקסלנס נשואה". הבוץ הספיק להסדק, הוא מבחין, כבר הרבה זמן לא פתח את הפסנתר. למעשה, שתיים עשרה שנה לא נגן. חבל, הוא חושב בלב, לפחות היה ניתן אותו למישהו שכן היה מנגן

בקול המוסיקה משדרת תכנית על יוסף הדר, ואיש בכרמי יוסף לא שומע את התכנית. איך זה קורה? המוסיקה הזורמת באויר נעה בגלים בשדה האלקטרומגנטי בלבד, ואינה יוצרת תנודות בלחצי האויר עצמו. מקלטי הרדיו בכרמי יוסף כבויים, או שאינם מכוונים לתדר הנכון. כך יוצא שבבית משפחת רשף, בבית משפחת הדר, ובבית משפחת דלב, לא שומעים את התכנית. גם בבתי שרצקי, אללי, מלוא ואביצור, לא שומעים את התכנית על יוסף הדר. כך גם בבית משפחת דוידוביץ, אוליבר, צפורי, לביא ורם. גם במשרדי מזכירות האגדה, מכוונים מקלטי הרדיו לתדר אחר, וכן גם ביקב. בבתי משפחת רביד, הרץ, אפרת, מרום ואלגביש, גם כן לא מאזינים לתכנית, ועמם גם בני משפחות גולומב, בר-לב, רביב ודורן. גם הצות שמתקן את המזגן בבית משפחת טרביש, לא מאזין לרדיו, וגם יהודה, לא שומע את התכנית. אגב, היא אינה נשמעת גם בבתי משפחות ישראל, רגב והדיה.

על אף רוקותו, יהודה הוא מלאכת מחשבת. אי אפשר לעשות יהודה. לפעמים אוחזת פליאה ביהודה עצמו. כיצד יתכן, הוא חושב, שישנם גונים כה דקים בצבעי השמים, שלא נתן להביעם במלים. הרי הוא חושב במלים, וכיצד יתכנו הבדלים, שהם יותר דקים מהמלים עצמן? הוא זוכר שסאלח, שהצטרף אליו למדידות בחפיפה, אמר לו לפני המדידה ליד שפיר, שהיתה לאחר כמה ימי גשם שוטף, לנסע בדרך הירקה (אפלו שצריה לנסע דרך המושב כדי להגיע אליה) כדי לא להחליק בדרך החומה. יהודה הבין מיד על איזו דרך הוא מדבר, אבל עברו דקות אחדות של נסיעה על הבמפים של שפיר עד שהבין שסאלח אמר ירקה, אף על פי שצבע העפר בה היה אפר, מפני שבערבית לאפר ולירק אותה מלה.

הרוח משנה תכופות את כוונה. יהודה מביט בתכנית של מדידת המעינות המלוחים. הם יפגשו מחר ב-16:00 במלון אלסקה אין במטולה. ב-16:30 תתחיל ההדרכה. השכם בבקר למחרת יצאו לשטח, וקר גם ביום שלאחר מכן. הרוח עוברת בשדות ומעוררת את הדרכים שעונות לה בתנועת מחול של אבק לבן. יפי, הוא חושב לעצמו, אשאר שם יום אחד נוסף ואלך ביום ה' ליום העיין בחיפה. פעמון הרוח הפנטטוני שלו, התלוי ביציאה לחצר האחורית, מנגן:

יהודה מנגח: קר גם אחסך סולר למדינה, במקום לנסע פעמים הלוק ושוב. כעת יהודה חושב - מה עליו לקחת לנסיעה בת חמשה ימים ואנחנו צמאים לאות.

יהודה שותל את שתילי הגפן ליד העמודים, ומשאיר את המעדר עומד כדי שיהיה יותר נח לאספו אחר-כך. כעת, נשאר רק לחבר את העגנים אל הקיר ולמתח מהם כבלים לעמודים. הוא מביא את הסלם [ששוכב בצד הבית הפונה לרחוב, כלומר בין קיר המטבח לטרסת הרחוב, תחת פקעת עצים ומטפסים צפופה]. מה מעניין את יהודה סויה שנקקבת במחסנים בבולגריה. זה אפילו לא מזיז את הסופרספינטוס בכתפו הימנית. אז על מה יהודה חושב כשהוא סוחב את הסלם? הוא חושב על שיר. איזה שיר? הוא לא מצליח להזכר. אבל עכשו הוא רואה את הנקודות בקיר אליהן הוא רוצה לחבר את העגנים, וחושב האם לקחת אתו את המקדחה, הפטיש והעגנים, או קדם רק את המקדחה, ומחליט לקחת הכל. הוא נכנס לבית ומביא את הפטיש מארגז הכלים ואת העגנים מן הפסנתר. יהודה מיצב את הסלם ועולה. די בשני מטרים אלו כדי לעבר את גבה הגדר החיה, ורוח עם שלל ריחות מכרים לא מכרים מזכירה לו ששכח לקחת את הפטיש. יהודה מסתפל על הכלים שהשאיר בחצר: הפטיש, הסלם, המעדר

יהודה יוצא מפרמי יוסף עם שחר. הוא יוצא מהמושב ופונה ימינה, הרדיו על רשת ג', השדר מדבר. העננים במזרח יורדים מעט ומפנים מקום בשמים. יהודה חושב האם יגיע בזמן: הוא אמור להספיק לקחת את עמי מהמשרד בטבריה, ולסיים למדד את קדוח מי-עדן לפני 9:00, ומי יודע כמה זמן יארך הקפה במשרד? יהודה עולה על כביש שש במחלף נשרים. העננים מעצבים צורת כתר לשמש שכבר נמצאת מאחוריהם אך עוד אינה נגלית. מצד שני, אם יקדים יותר מדי, יחכה ליד משרד סגור. ברדיו מתנגן 'עוד לא תמו כל פלאיך' בבצוע של רמי קלינגטין. הסאונד באיזוו מלא ונעים. יהודה אוהב את השיר אבל חושב: איך הם אמורים למצא את כל הנביעות? הרי אין מפה, כל מטרת המבצע היא אתור

נביעות חדשות... "קבליני אל שיריך" בטח בשביל זה יש את התדרוך היום "אל בארות התום" ואיך הוא אמור לארגן חתך לנביעות באמצע סבך? "ולוחש לו בלאט" מזל שזה בזוגות... הוא עובר את המנהרה מתחת לתל-חדיד. הנסיעה חלקה ושקטה. גבול העננים מתחדד מעל לשומרון, השמים במערב מכחילים. השמש מטפסת מעט וזורה בשמים תכונה אך עוד אינה נראית. יהודה מתפעל מספיות שמי המזרח, אך שוב השדר מדבר. בגשר מעל נחל בית עריף מתחיל להתנגן 'צפיה לאשר' של יהודית רביץ. קצב הבוסה-נובה משתלב עם קצב הנסיעה, אך כעת יהודה נזכר ששכח לסגור את החלון בסלון. הוא מתקרב למחלף קסם. או שמא לא שכח? שולי העננים בצורת כתר לא סימטרי זוהרים בעצמה בצבע לבן מעל ראש העין. ואם ירד גשם? האור השקוף שנתז מעל העננים חושף על הגבעות סביב מגדל צדק צבעים שזה עתה נולדו. למה שירד גשם? קטע הסולו פסנתר מתנגן, אך יהודה עוד חושב: שלא יכנסו חתולים...

7

בפרק הקודם לא הצליח להתרחש הרגע, הוא מקבל עוד הזדמנות כשיהודה עובר את הפניה לנין. הצבעים כבר איתנים והשדות הנפרשים לפניו עוצרי נשימה. השדר כבר מדבר על עמס ממורשה עד גנות, יהודה עומד ברמזור בכניסה לאזור התעשייה אלון התבור. הוא נזכר שאבא שלו בקש ממנו שיעזר לו במשהו, אבל לא יוכל לעזור לו כי כל השבוע יהיה בצפון. הוא אפלו לא הספיק להתקשר לאביו לשאל אותו במה הוא רצה עזרה. עכשו מתחיל להתנגן שיר חדש: "כמו שזה היה" של אפרת גוש. יהודה מספיק לחשב על זה שהוא שכח לבדוק מתי הוא צריך להחזיר את הספר לספרייה, אבל פגר של פרה בין שורת האקליפטוסים לכביש, שמושה את תשומת לבו, מחזיר אותו לכאן. לפתע שוב נפרשים השדות בשפולים המתונים של רמות יששכר, והרי מואב מלבינים מאחוריהם מתחת לעננים חדי הקונטור על רקע השמים הכחלים. יהודה סים לחשב על מה שיהיה ומה שהשאר. הקצב והשמחה שבשיר ממלאים את האיסוזו ואת מחו של יהודה. הכל כה מדיק, מה עוד צריך חוץ ממוסיקה טובה ונוף מדהים, הוא חושב, והתחושה, לאט לאט, מפעפעת דרך חזהו אל בטנו, בעוד האיסוזו חולף מעל נחל תבור ושועט צפונה אל עבר היום.

8

יהודה נכנס ומיד זוכה לטפחות שכם הדדיות עם מרסל, מנהל אזור הצפון. המשך נמצא בבית הממשל התרפי לשעבר, וגדוש פריטים שקשורים או שאינם קשורים להידרומטריה. כלי מדידה מתקופות שונות, בעקר אלה שכבר מזמן אינם בשמוש והפכו למחזיקי נירות, תמונות וציורים של הילדים, לוח מואר להצגת תרשימים, מקלט רדיו עתיק. יהודה מתקדם אל עבר המטבחון ומרסל מציג בפניו את עמי שהגיע מהחדר השני, כשיהודה כבר מצא כפית נקייה ושם קפה טורקי של עלית בשלוש כוסות עד שהמים ירתחו.

עם הקפה, יהודה נגש לדבר עם שולה. בפעמים הנדירות שהוא מגיע למשרד בטבריה הוא אוהב להקשיב לשולה, תמיד יש לה משהו מענין לספר. הפעם היא מספרת לו שהיא סמדר מהספר של סמי מיכאל. "לא כל הפרטים מדיקים" היא מספיקה להדגיש, כשמרסל קורא לו מהכניסה "רציתם לשחרר את מי-עדן בתשע, כדאי שתצאו".

9

להגיד שפרק 3 הוא פלגיאט זה כמו להגיד שהמשפט "כל קשר בין הדמויות בספר זה לבין המציאות הוא מקרי בהחלט" הוא גנבה ספרותית. הרי אי אפשר לעשות יהודה, ובטח לא אני, שכל מה שאני כותב זה צטוט מיאפשהו. כנ"ל לגבי פרופסור עץ. הן כל היותו היא פלא: לא מיצרים יותר כאלה! האישה הזו, הכל מודים, עשוי מקשה של נגודים. ודוקא מתהום השני המקטב מאין כמותו עולה ומתגלה דמותו באור בהיר, שלמה, הרמונית... אם לא היה קיים בין פה צריה היה לפברקו, שלא לדבר על סופרים שדמותם-הם מפרכת יותר מדמותו של עץ.

10

דוד מרביץ סולו מהפנט מלנה בתף של עדינו, היושב לימינו על כר. עדינו קורא מפניו ומאצבעותיו של דוד את הקצב המתנגן כהלמות לבבם ביום קרב, של שמה ואלעזר היושבים מולם. אחרי הסולו מצטרף שמה לדוד והם שרים:

כי יפו בנעלים פעמיה
והנשף חוגג וסואן
והברך סובבת בדעת
ומיתר אל מיתר מדנדן

עדינו מתרכז בתפוף, ואלעזר מביט בפניו של דוד בזמרו, ולסרוגין משפיל עיניו אל אצבעותיו שלו המנחות על ברכו, כמאזין למלים.

כי יפו בנעלים פעמיה
וחמוק לחמוק וחולל
והברך שואבת כלהט
ומיתר אל מיתר יחלחל

בסיומ השיר לופת דוד את מיתריו, משתיק אותם בהפגנתיות ואומר: "חברים, אני הולך לנסך לתהום השבוע, עם אביגיל. אני רוצה שתצאו מחר בבקר להביא לי מים מעין סמיה". – "הופה, אביגיל!" קורץ שמה. – "כן, אביגיל" מחיך דוד אל חברו ופורט את תחלתו של השיר הבא

11

צנור ברזל רחב, צבוע לבן, עולה מיציקת הבטון שעל משטח הפרפר המהדק ופונה אל מבנה המשאבה הסמוך. כלפי מטה, הצנור עובר את שכבת המצע ואת שכבת אדמת הבזלת וחודר אל שכבת סלע הבזלת, כשבתוכו חלל שחר וקריר. והצנור ממשיך מטה, מטה, והאזיר נעשה לח יותר ויותר ומלא ריח בזלת של מי הגולן. והנה מאה שבועים ושלושה מטר בעמק הקרקע אנו צוללים במים צוננים ואפלים, ומוסיפים לרדת בתוך המים. עמוד המים נעשה כבד, ואנו יורדים. בעמק של כמאתים וחמשים מטר הצנור מתעקם, כיפוף שנוצר בעקבות לחצים ותנועות של הסלע. ממשיכים מטה, עמוד המים כבר כבד מאד. המים אפלים ודחוסים. בעמק שלש מאות ותשעים מטר המים כבר עכורים, מלאים בוך בזלת וחלודה. בעמק ארבע מאות מטר הבוץ דחוס, לא נתן לראות יותר. והנה צליל מהדהד בצנור, מישהו פותח את המכסה למעלה. נקדת אור קלושה מרצדת כשיהודה ועמי משלשלים פנימה את הרצועה. האלקטרודה מתנדנדת מטה ומטה ומדי כמה שניות נעצרת כשיהודה בולם בידו את התף המתגלגל. כשהאלקטרודה בעמק מאה ושבעים מטר יהודה מתחיל לסובב את התף לאט. המכשיר מצפצף, ויהודה מעלה מעט את האלקטרודה ואז מוריד אותה שוב. המכשיר מצפצף באותו מקום. "מאה שבועים ושלוש שש עשרה" מכתוב יהודה לעמי, ומחבר את המברגה לתף כדי למשות את הרצועה מן הצנור.

12

פטרו הבחין שהמים בקמקום כבר רותחים, אבל אנדרי עדין לא הגיע לחדר הפועלים לשתות את הקפה. הוא יצא למסדרון לקרוא לאנדרי, מסמן לדימיטרי להשגיח על המים במקומו, וזה קם בחסר רצון מכסא האלומיניום והחל להכין את הקפה לארבעת הפועלים. כשפטרו הגיע לסוף המסדרון ראה את אנדרי עולה מולו במדרגות הברזל. "מה קרה?" שאל פטרו [הוא שאל זאת, כמוכן, בבולגרית, המופיעה כאן בתרגום חפשי]. "לא, שום דבר," ענה אנדרי, כשהם כבר נכנסים לחדר הפועלים, "התירס מתחמם קצת, יכול להיות שנצטרך לסחרר אותו אם לא נוציא אותו בקרוב". "ומה עם השעורה?" שאל סורין, שישב עד עכשו על כסא העץ ונראה כאלו עוד לא התעורר. "היא בסדר, קרה מאד" ענה אנדרי, מחמם את ידיו בכוס הקפה החד-פעמית. כעבר עשר דקות בדייק, ארבע הכוסות היו זו בתוך זו בפח האשפה, והפועלים פרשו לעבודתם בממגורה.

יהודה ועמי נוסעים על דרך הבזלת. ממולם ומסביבם ערבות אינסופיות משבצות גלי אבנים עגלות שחרחרות, וירק חדש מרמז מתחיל לבצבץ מבעד לאפר הכסוף של שנה שעברה. הם נוסעים לאטם בדרך, ספק למתן את הטלטלות, ספק להרויח זמן רגוע בנוף היפה. והנה אחרי העקול מתגלה לפנייהם טור ארך של רכבים צבאיים, ממשאיות ועד טנקים, החונים דחוקים אל הגדר במאמץ לא לחסם את הדרך. יהודה מנוט את האיסוזו על השול, מנסה לעקוף את טור הפלים, כששני הגברים מתחלים לתהות ביניהם מה פשר המחזה המשנה.

והנה לפנייהם על הדרך, הולכת-תועה מלואימניקית, נראית כמחפשת דבר מה שלא ברור לה באיזה צד של טור המשאיות הוא נמצא. "זה תרגיל חטיבתי?" שואל יהודה, שעצר לידה ופתח את החלון "של כל האגדה" – "ואו" אומר יהודה, "ולמה מחכים?" – "לא יודעת" – "אז מה את מחפשת?" – "מקום להשתין, הכל כאן שטוח אין אף שיח, העץ הזה לא יסתיר אותי" – "את יכולה לעשות כאן, מאחורי הטנדר, לא נסתכל".

"איה קוראים לך?" שואל יהודה כשהיא באה להפריד. "שני" היא עונה. "רוצה לבוא איתנו? אנחנו נוסעים למעין... נראה לך מעין יפה" – "ואו, הייתי מתה אבל אני חייבת להשאר כאן" – "מה תשארי כאן, את אפלו לא יודעת מתי תזוזו, אולי בערב" – "זה נכון, אבל אני חייבת להשאר".

קצב פעמי סוסים של עדינו מכתוב את מהירות הליכתם של שלשת הסוסים היורדים במשעול הצר בין סבך האלה וסלעי הגיר עטורי החזזיות של המדרון ההררי. שתיקת הרעים מובילה אותם שעל אחר שעל אל מבואות עין סמיה. הדרך מתרחבת, הטיט נעשה דרוך ודק ולבן ככל שהם מתקרבים לשער המקדש אשר למעין.

חזקה מקבל את פניהם בחיור רחב ומורה להם בידו להכנס לחצר המקדש. מבלי שיצטרכו לומר לו לשם מה באו, בעודם קושרים את סוסייהם, שלח חזקה את הנער למעלה אל העיר, לקרא לנעמי, כהנת תיאמת. אז נגש אל הסכה, הציע לאורחים להסב על המחצלות, ונכנס בעצמו אל המקדש להביא להם מים בכוסות חרס.

כעבור שעה קלה חזר הנער בריצה, ואחריו בהליכה רבת הדר ובחיור, קרבה נעמי בדמותה המלאה בשמלותיה החומות-יניות.

אי שם בעמק מאתים מטר בתוך אדמת הבזלת, בעין החשה, מצוי צנור, ובצנור מים שקטים ואפלים. ועמוד המים אשר בתוך הצנור גבה: גם בעמק מאה וחמשים מטר מתחת לפני האדמה, יש מים בתוך הצנור. אם נעלה לאט לאט במעלה המים הצלולים והאפלים, בעלי טעם הבזלת העדין, נראה שגם בעמק מאה מטרים וגם בעמק שמונים מטרים, מים ממלאים את הצנור המחרר. בעמק שבועים

ושמונה מטרים ועשרים ואחד סנטימטרים נמצא מפלס המים, הקו הדק, הכמעט דמיוני [שכן גם המים וגם האויר שרויים בחשך מחלט] שמתחתיו מים ומעליו אויר. ושבעים ושמונה מטרים מעל מפלס המים עומדים יהודה ועמי, ועמי מבחין במלים "תמרות עשן", כתובות בטוש שחר על צנור ברזל ירק. "איך הם מגיעים לכל המקומות הברסלבים האלה" הוא אומר ליהודה.

16

בערב, יהודה יורד מהמלון אל הרחוב ונכנס לפאב קטן בצדו השני. הוא מתישב על הבר, ומזמין כוסית J&B. הברמן הוא גבר בשנות הארבעים לחייו, ונכר בו שהוא בעל הפאב. בעוד יהודה לוגם ונרגע, להקה מקומית מבצעת את "אור הירח" של לאה שבת, וקהל קטן, ככל הנראה מעריצים מקומיים, מאזין בהנאה. יהודה נהנה מהשיר ומהבצוע המרענן אך גופו מלא לאות, שעולה עד גבה אזניו והופכת את השיר לנעימה רחוקה. כך נדמה לו ש"בקצה הלילה, אהב את רגעי" ימשיך להתנגן עד סוף הערב עם צליל הגיטרה הנעים. נשאר מעט ויסקי בכוס. יהודה מרפין ראשו ומביט בכוס מלמעלה ומנורת ספוט אדמה שנמצאת בדיוק מעליו משתקפת בוויסקי. המראה מזכיר לו שקיעות אדמות על החולות הזהובים של שבטה באמונים בסדיר. כעת, הלהקה מנגנת את "צל עץ תמר". הכוסית השניה מצליחה להמיס את הבקורתיות כלפי השיר המזרחי, וכלפי הלהקה המקומית, ויהודה מצליח להתענג על יפיו של השיר וכשרונם של הנגנים. הוא לא יודע אם הגבירו את הווליום, אך הוא מתחיל להרגיש את הבס בבטנו. כשהזמרת שרה "מערפלי עפר תופיע דמות אהובה תני פנים מפרים", בכוס נשארת לגימה אחרונה, ויהודה מתלבט אם יזמין עוד כוסית. בזוית עינו הוא מבחין בבחורה קמה ויוצאת מהפאב דרך דלת העץ הפתוחה. מוזר, הוא חושב, כיצד לא הבחין בה כל עוד ישבה שם, ובכל זאת משכה את עינו כשיצאה.

17

שחר ברחוב הראשונים במטולה. אגל טל על האיסוזו של יהודה מתעבה עד כדי כך שהוא נכנע לכבדו ומתחיל לזלג, אוסף בדרך רסיסים זעירים יותר. לאחר ששה או שבעה רסיסים, הטפה מתמזגת עם אגל אחר שתפוס באבק הדביק על צבע הפח. החשמל הסטטי שאגור באבק מאפשר לאגל לשאת כמות מים גדולה יותר וכבד הטפה שהגיעה לא מספיק כדי לגרם גם לו לזלג. כעבור כמה שניות, כאשר גם השכל שהשאירה הטפה זורם לתוך האגל, זולג אף הוא, אוסף עוד שניים שלוש רסיסים ונתקע שוב באגל שאחוז באבק. הטפה כבר גדולה יחסית, אך מתח הפנים בשלוב עם המטען החשמלי של האבק מאזנים את משקלה והיא נשארת תלויה. מפתח המלון, יהודה פותח את הטנדר באמצעות שלט רחוק. מערכת האזעקה של האיסוזו מפיקה צפצוף. תדר הצליל הגבה מרטיט מעט את הטפה וזו נופלת אל הכביש לפני שיהודה נגלה מעבר לשיחי היערה.

קשה היא מצירת מבשילה בה מערת נטיפים. לאט לאט מכחולה יוצר את פרטי המנדלה המרהיבה שהיא מצירת, לאט לאט משרטטים המים את פרטי הנטיפים והזקיפים במערה, בסבלנות של אשה המלקטת זרעי שעורים אחד לאחד בשדה. אכן אפשר להתפרנס מציור בארץ. לא ציור פוסטמודרני סטיל בצלאל, ולא נופים קיטשיים, אלא דוקא ציור אבסטרקטי: מנדלות. לא ברור אם בגלל המשמעות הרוחנית של המנדלות, או כיון שהן פשוט מרהיבות עין, או בשל חסר המחייבות שבאבסטרקט, אבל אנשים קונים. הם קונים מקור, ורפרודוקציות, בדוכנים שהיא עושה, ומפה לאזן. והמערה חתומה ואין קרן אור בנפשה לחזות בפלאי הסלע.

"המלה רוצה לנסך לתהום אז הוא שלח אתכם להביא לו מים" אומרת נעמי בקולה המתנגן. "כן, עונה שמה" רק מה שלא הבנתי, זה למה בשביל כד מים הוא צריך את שלשת גבוריו המעלים. כל שליח היה יכול להביא אותם, ואפלו יותר מהר מאתנו". "לאט לך", עונה נעמי, "את המים כל אחד יכול היה להביא. אך קדשת תיאמת, ספק אם תוכלו אתם להביאה".

נעמי נכנסת למקדש הבנוי סביב המעין. היא נוטלת את גביע הכסף המעטר בעלילות תיאמת, ומוזגת בעזרתו מים מהנביעה אל הפד. כאשר הפד מתמלא, הנער נושא אותו אל שלשת הרעים, ומסתלק מן המקום במבוכה. נעמי נעמדת פתח המקדש, ומברכת "מי תהום בכדכם". השלושה נפרדים בחבוקים מחזקה ועולים על סוסייהם בדרךם לירושלם.

העשב הצהב והחלול נשבר תחת צעדיהם של יהודה וגור, בצליל הדומה לצרצור הציקדות מחריש האזנים, חושף מתחתיו את הבזלת החמה והנקבובית, שמחמה כמו נאפה העשב והדיף ריח מתק, וזה הקל במקצת את חריפות זמזום הציקדות שכותר אותם מכל העברים. חגבים מפתעים עופפו לצדי השביל שנוצר מהליכתם, פורשים כנפיהם הכתמות במעופם ונעלמים בהסואתם על הקרקע.

כל זוג קבל משבצת. יהודה וגור קבלו משבצת ממזרח לכורזים, אותה הם אמורים לסקר מטר למטר ולמדד את הספיקה של כל המעינות בה. לאחר מכן, במשרד, יצליבו את נתוני הספיקה עם נתוני המליחות מהדגימות, ויכלו לחשב את סך כל כמות המלחים הזורמים לכנרת. "תראה איך כאן עוד קיץ ולמעלה בגולן כבר סתו" אומר יהודה, "הנה", אומר גור, "יש שם נקדה ירקה, יש שם מעין". יהודה וגור מכונים פעמיהם אל עבר הכתם הירק בשדה. החם המגיע מלמעלה ומלמטה והזיעה הנוטפת מונעים מהם להביט אל הכנרת שנראית מלמעלה כטפה כחלה ונעלמת משדה ראיתם כאשר הם יורדים בשפול הקרקע אל עבר כתם הירק. ואכן, בין הקנים והנענע הם מבחינים בנביעה דקה,

זרזיף מנצנץ בַּשֶּׁקֶט על הַרְקֻבּוּבִית. הַנְּבִיעָה קִטְנָה מְכַדֵּי לַעֲרֹךְ חֲתָךְ, אִזְּ גוֹר מַעֲרִיךְ וְרוֹשֵׁם חֲצִי לִיטֵר
בְּשֵׁנִיה, בְּעוֹד יְהוּדָה מִמֵּלֵא דַגְמָה מִן הַמַּיִם.

21

וּלְעַת עַרְב פְּלוּמֵת הָאוֹר שֶׁל שְׁפוּלֵי הַהָר עוֹדָה בּוֹהֶקֶת מֵאֵד, אֶךְ עִמָּס הַחֵם הַחֲלֵף כְּעַת בַּסֶּבֶךְ, שְׁנַעֲשֶׂה
צָפוּף וְקוֹצְנֵי וּמְקֻשָּׁה עַל מַהֲלָכֶם שֶׁל הַשָּׁנִים וְעִמּוֹ הַעֲיִפוֹת הַמְּצַטְבֶּרֶת. גוֹר וְיְהוּדָה מְנַסִּים לְפָלֵס אֶת
דִּרְכָם לְתוֹךְ סֶבֶךְ הָעוֹטֵף, כְּכֹל הַנִּרְאֶה, נְבִיעָה נוֹסֶפֶת, אֶךְ קוֹצֵי פֶטֶל אֲכָזְרִיִּים חוֹסְמִים אֶת דִּרְכָם. יְהוּדָה
מְרִים אֶת זְרוּעוֹת הַפֶּטֶל וּמְנַסֶּה לְהַשְׁתַּחֲלֵל לְתוֹךְ הַסֶּבֶךְ, וְגוֹר מְקִיף אֶת גוֹשׁ הַשִּׁיחִים בְּנִסְיוֹן לְמִצּוֹא
מַעֲבָר נֹחַ יוֹתֵר. כְּשִׁיְהוּדָה מְצַלִּיחַ לְהַפְנִס וְעַל זְרוּעוֹתָיו רַק שְׁרִיטוֹת בּוֹדְדוֹת, הוּא קוֹרֵא "בּוֹא, אֲפֹשֶׁר
לְעֵבֵר מִכָּאן".

שְׁנֵי הַגְּבָרִים עוֹמְדִים בְּמַעֲבַה הַסֶּבֶךְ, שְׁפוּפִים מִחֲשָׁשׁ שְׁכּוּבְעֵיהֶם יִתְפָּסוּ בְּקוֹצֵים, צוּפִים בְּנִצְנוּצֵי הָאוֹר
עַל הַמַּיִם הַזּוֹרְמִים מִתְעַרְבָּבִים בְּזֵהָרוּרִים הַבוֹקְעִים מִבְּעַד לְסֶבֶךְ, וְאִין לָהֶם מוֹשֵׁג אֶפְלוֹ אִיךָ לְהַתְּחִיל
לִישֵׁר חֲתָךְ תַּחַת עֲנֵפֵי הַפֶּטֶל הַצּוֹלְבִים כְּתִיל. גוֹר שׁוֹלֵף אֶת הַמְּזַמְרָה וּמִתְחִיל לְקַצֵּץ בְּעֲנֵפֵי הַפֶּטֶל אֶךְ
אֵלֶּה מְנַתְּרִים בְּהַגְזָרֵם וְנִדְמָה שֶׁרַק מְצָרִים אֶת הַמַּעֲבָר. יְהוּדָה מִתְּכַוֵּן וּמִתְחִיל לִישֵׁר בִּידּוֹ חֲתָךְ עֵבוֹר
הַמְּדִידָה, אֶךְ בְּשֵׁל זְרוּעוֹת הַפֶּטֶל הַרְבּוֹת קִשָּׁה לוֹ לְעַמֵּד קְרוֹב וְהוּא מוֹעֵד אֶל תוֹךְ הַפְּלָג וְיָדוּ נִשְׁרָטֶת
מֵאֲגִדַּת פֶּטֶל עָלֶיהָ נִשְׁעַן כְּדִי לְבַלֵּם אֶת נְפִילָתוֹ. בְּחֻמָּתוֹ הוּא מִתְרוֹמֵם בְּאַחַת, וְצוֹרַח מְכָאֵב כְּאֲשֶׁר עֲנַף
פֶּטֶל שְׁנַצְמַד לְגַבּוֹ שׁוֹרֵט בּוֹ חֲתָכִים עֲמֻקִּים לְכֹל רַחְבּוֹ וְקוֹרַע אֶת חֲלָצָתוֹ. הוּא מְגַדֵּף וּמִתִּישֵׁב בְּמִקְוֵמוֹ,
כְּאֲשֶׁר גוֹר מִתְקַדֵּם אֶל עֵבֵר הַפְּלָג בְּשִׁתְּיָקָה וּמִתְחִיל לְפָנוֹת לָהֶם מְרַחֵב עֲבוֹדָה בְּאֲמָצְעוֹת הַמְּזַמְרָה.

22

שְׁלֹשֶׁת הָרוֹכְבִים שָׁבִים לִירוּשָׁלַיִם, הַפֶּד עִמָּם, וְשׁוֹב הַמִּשְׁעוֹל הָצָר בֵּין עֲצֵי הָאֵלֶּה מְזֵה, וְסָלַע מַעֲטָר
חֲזָזִיוֹת מְזֵה. הַכֹּל נִרְאֶה פְּשוּט מִדֵּי לְשִׁמָּה. הוּא מִתְּגַעְגַּע לְקִרְבוֹת, בְּהֵם מֵאֲחוֹרֵי כָּל סָלַע עֲשׂוֹי
לְהִסְתַּתֵּר אוֹיֵב, בְּהֵם מְשִׁימָה פְּשוּטָה כְּמוֹ הַבָּאֵת מִים הִיא מַעֲשֶׂה גְבוּרָה שֶׁל מִמָּשׁ. עוֹדוֹ מְהַרְהֵר
וְאֵלְעֶזֶר נִזְכָּר וְשָׂאֵל "הֲלֹא צִנּוּ דָּוִד כִּי לֹא נָשׁוּב בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר הִלְכְנוּ בָּהֶ?" - "אֲכֵן" עוֹנֶה עֲדִינוֹ וְעוֹצֵר אֶת
סוֹסוֹ, "מְשִׁימָה כֹּה פְּשוּטָה וְאֵנוּ נִכְשָׁלְנוּ". הוּא יוֹרֵד מִסוֹסוֹ, וּמִתִּישֵׁב עַל הַשֶּׁבִיל כְּשֶׁגָּבּוּ אֶל הַסָּלַע. "לֹא
נוֹכַל לְהַמְשִׁיךְ בְּדֶרֶךְ זֹאת," מִשְׁתַּף עֲדִינוֹ בְּשִׁקּוּלָיו, "אֶךְ גַּם לְשׁוֹב עַל עֲקֻבוֹתֵינוּ לֹא נוֹכַל שָׁמָּה נִגְדִיל אֶת
חֲטָאתֵנוּ. לְפִיכָּה, יַחְזְרוּ הַסוֹסִים בְּלַעֲדֵנוּ, וְאֵנוּ נִרְדֵּ דֶרֶךְ הַיַּעַר עִם הַפֶּד". שְׁמָה לֹא יוֹדַע אִם לְשִׁמַּח שְׁסוּף
סוּף נְהִיָּה מְעַנּוּן, אוֹ לְהִיּוֹת מִתְּסַכֵּל מֵאִילוֹת הַמַּעֲשֶׂה, אֶךְ בְּכֹל מְקַרָּה לֹא יִמְרָה אֶת פִּי רֹאשׁ הַשְּׁלִישִׁיָּה,
וְלִכֵּן יֵרֵד מִן הַסוֹס וְהִתִּירוֹ. הַשְּׁלוֹשָׁה הַחֲלוּ לְרַדֵּת בְּמִדְרוֹן הַתְּלוּל אֶל עֵבֵר דֶּרֶךְ הַיַּעַר, נֶאֱחָזִים בְּגַזְעֵי
אֵלּוּנִים וּמַעֲבִירִים אֶת הַפֶּד זֶה לְזֶה בִּירִידָה. מְרַחוֹק, הֵלְכוּ וְנִעְלְמוּ דְהָרוֹת הַסוֹסִים שְׂוֹדָאֵי יִגִּיעוּ תוֹךְ
דִּקּוֹת סְפוּרוֹת לִירוּשָׁלַיִם.

במאמץ משתף הצליחו השנים לסדר את האבנים בקרקעית הפלג כך שחתך הזרימה יהיה עמק דיו להכניס את מכשיר המדידה. בספוק רב פותח יהודה את קפסת המכשיר, בחינה גלוי מרפיב את הפרופלור על החישן, ומחבר להם את מקלות האחיזה בזה אחר זה כשמבטו מפנה לגור שמתחיל גם הוא לחיך אליו בספוק. לבסוף, הוא מחבר את חוט החשמל מהחישן למונה. יהודה טובל את מכשיר המדידה במים ומכון אותו לזוית בה הפרופלור מסתובב בקצב אחיד. אז הוא לוחץ על כפתור ההתחלה במונה, שמשמיע צפצוף עבור כל סיבוב של הפרופלור במים, ובסך הכל שלושים ואחד סיבובים בחצי דקה. "שלושים ואחד" הוא קורא מהצג הדיגיטלי, וגור רושם 31. כיון שהחתך רחב, והזרימה אינה אחידה בכל שטח החתך, יש צורך במדידה נוספת על מנת לאמד את הספיקה. יהודה ממקם את מכשיר המדידה בצד השני של החתך, ולוחץ שוב על הכפתור. שמונה עשר צפצופים נשמעים ויהודה קורא "שמונה עשרה", וגור רושם 18. "טוב עכשו בוא נראה אם אפשר גם לצאת מכאן" אומר יהודה ומתחיל לפרק את המכשיר ולהחזירו לקפסה. בינתיים ירד הערב והשמש כבר מסתתרת מאחורי הרי הגליל. קשיהודה מפלס את דרכו החוצה, הוא מתכופף על מנת לצאת ממנהרת ההרדופים והפטל, וכן כשמבטו קרוב לאדמה הוא רואה את הגדילנים החומים והיבשים על רקע השמים המסגילים ויהי הדרך לשרביט של מלכות.

הקורא בן זמננו עלול להבין כי עקר פגנת המאמר 'כל האומר דבר בשם אומריו מביא גאלה לעולם' הוא מתן הקרדיט, כלומר 'כל האומר דבר בשם אומריו מביא גאלה לעולם', בנגוד ל'כל האומר דבר שלא בשם אומריו'. הבנה זו משפעת מתפיסת זכויות היוצרים, שלכאורה נועדה לעודד יוצרים ליצור, אך בפעל אינה מאפשרת להם לעשות כן, שכן הם עוסקים כל העת בנסיונות לחדש, וכן מתרחקים מלב יצירתם. ואולם, בעיני התנא שקרא את המשפט, עקר פגנתו היה אמירת הדברים, כלומר 'כל האומר דבר בשם אומריו מביא גאלה לעולם', בנגוד ל'כל שאינו אומר דבר בשם אומריו': הקמץ השומר את הדברים לעצמו, או החושש לטעות ולכן שותק, בבחינת "ויהוה היה עמו ולא הפיל מכל דבריו ארצה". ומכיון שהדברים עשויים להתעות בקריאה ראשונה גם און קשבת ולב מבין ראיתי להביא בזה את הדברים המעטים האלה.

יהודה מתעורר בבקר במלון לאחר יומים קשים של מדידות, ומגלה שלא תכנן מה לעשות ביום ה"גשר" שלקח. שריריו המלאים בכאב הנעים של מנוחה ממאמץ מדרבנים אותו ללכת ברגל לנחל עיון ולרחץ בברכה.

"מזל", הוא חושב כשהוא מגיע לנחל וריח התאנה והמים עולה באפו, "עוד מקדם בבקר, הנחל ריק מאדם ואוכל לרחץ בעירים בברכה". ומתכוון "מזל, עוד מקדם בבקר והשמש מאירה מבעד לעלון באור לבן וצעיר שמשתקף באדות הנחל ומשנה למקום מראה קסום". והנה לפניו, על גשר העץ, פוסעת עלמה, מביטה אל הנחל ואז מסתובבת לאחור וקוראת לכלבתה, שרצה אליה ונשענת על ירכיה עם רגליה הקדמיות, וזו מלטפת את ראשה בזמן שהיא מבחינה ביהודה ההולך מולה. "הי", אומר יהודה, "לא ראיתי אותך בפאב לפני יומים?" - "בחקירה? כן, עזבתי מקדם. ראיתי אותך על הבר, אתה לא מכאן, מה אתה עושה כאן?" - "באתי בגלל העבודה, אבל נשארתי עוד יום סתם", עונה יהודה. - "במה אתה עובד?" - "ברשות המים, בהידרומטריה, אני מודד מי תהום וספיקה של מעינות" - "מענין!", היא אומרת. - "איך קוראים לה?" שואל יהודה - "רות", היא משיבה, "ואתה?" - "יהודה. באתי כדי להפגס לברכה. רוצה להצטרף?"

26

עבור רות הברכה הזאת היא החצר האחורית. אינספור בקרים כבר התרחצה בה בעירם, בעקר בימי חול כאשר הנחל רק שלה עד עשר, השעה שבה מתחלות להגיע קבוצות של מטילים. היא פושטת את שמלתה, מניחה אותה מקפלת על סלע חבוק בשרשי הדלב, ומצטרפת ליהודה שכבר צף על גבו, עירם כביום הולדו.

יהודה מביט סביבו ובטוח שהגיע לארץ האגדות: המפל הקטן שמזין את הברכה, עצי הדלב מזה ועצי התאנה מזה משאירים רק פס דק ומפתל של שמים, המים הצלולים, השביל הממשיך לו אל אפל הצמחיה, ורות היפהפיה השוחה לצדו ומתאמצת לשחות במקום בלי לגעת בקרקעית הברכה. "ובמה את עובדת?" יהודה ממשיך את השיחה, לאחר שהסדיר את נשימתו ממפת הקר של המים. "אני ציירת", עונה רות, "כלומר, הפסקתי לצייר אבל אני עדין מוכרת רפרודוקציות" - "למה הפסקת לצייר?" מתפלא יהודה "אני לא יודעת... הרגשתי שאני מוכנה כבר לדבר הבא, אבל כדי שהוא יגיע אני צריכה לתת לו מקום. זה נשמע מוזר אני יודעת. קשה לי להסביר". יהודה שותק. קר המים מקפיא את הזיקה שבין ידו לבין זרועה הקרובה כל-כך, והוא חש בקרבתה רק דרך הגלים הנוצרים משחיתתה ומלטפים את כתפו ואת צוארו בקרירותם הצלולה. "לא ידעתי שאפשר להתפרנס מציור בארץ" מתפלא יהודה שנית, "מה את מציירת שם?" - "מנדלות" - "אה. אני חייב לראות את זה" - "תבוא אחרי זה, אני אראה לך בשמחה" אומרת רות ושוחה אל המפל וחזרה. יהודה עדין צף במקומו, מרגיש איך שריריו מתרעננים. "המים כאן כל-כך רדודים, אני בקושי מצליחה לשחות" - "אני אקח אותך לברכה מהממת בגולן, רוצה?" - "רק אל תאים" מתלוצצת רות ומשפריצה עליו נתזי מים עגלים ונוצצים כצחוקה.

ביקום מקביל מִגֵּה-וִידֵאוּ סוֹגֵר אֶת ה־FBI, הָאֶרֶץ מְצִיעִים לָנוּ 4.90 ש"ח כְּדֵי שְׁנֹסִים לְקַרֹּא אֶת הַכְּתָבָה, קִבְּצָנִים עוֹמְדִים בְּרֹחוֹב וּמְפִיצִים שְׁקֵט. בְּבֵת-יָם רְחוֹבוֹת אֲרָכִים וּבְהֵם מִרְפְּסוֹת וּבֵתל-אָבִיב רְחוֹבוֹת עוֹלָם עַל גְּדוּתֵיהֶם בְּמִרְכּוֹלוֹת צְבֻעוֹנִיּוֹת שֶׁל כָּלִי פִלְסְטִיק. בֵּיעַר יִתִּיר יֵשׁ אָבְנִים שֵׁישׁ לָהֶן שְׁעָה אַחַת בְּיוֹם שֶׁל מְנוּחָה מֵהַשֶּׁמֶשׁ, כְּשֶׁצֶל גָּזַע הָאֶרֶן עוֹבֵר עֲלֵיהֶן כְּמוֹ שְׁעוֹן שֶׁמֶשׁ מְאֻלְתֵּר. בְּחִיפָה בְּשִׁכְנַת בֵּת-גֵּלִים דְּלִי צֶהַב מְלֵא בְּמִי מִזְגָּן וְחִתּוּל שׁוֹתֵה מְמוֹנוֹ. בִּירוּשָׁלַיִם נִכְתְּבוּ שִׁירִים רַבִּים שֶׁל לֵאָה גוֹלְדֶּבֶרְג אֶךְ עוֹד נִגִיעַ אֵלֶיהָ [לִירוּשָׁלַיִם] בְּהַמְשָׁךְ. בְּמִזְרַח הַשּׁוֹמְרוֹן יֵשׁ עוֹד סְתוּנִיּוֹת, מְסַכְנוֹת לֹא חֵם לָהֶן? בְּבִקְעַת הַיַּרְדֵּן סְטוּדֵנְטִים לְאֲרַכְאוֹלוֹגְיָה שׁוֹטְפִים אֶת הַיַּרְקוֹת לְאֲרוּחַת הַצְּהָרִים, בְּכִסְפֵּיהֶם מוֹרָה מְנוּסָה לְלַמֵּד אֶיךָ לְגַזֵּר פּוֹנְקִצְיוֹת וְנִדְמָה לָהּ שֶׁאֵף תִּלְמִיד לֹא מִקְשִׁיב לָהּ.

וְכֵן זֹאת וְעוֹד בְּשִׁכְבָּה הַדְּקָה שֶׁבִּין הָאֶרֶץ לְשָׁמַיִם. וַיֵּמָּה מִתְחַתֵּת? חוֹל, שִׁכְבוֹת גִּיר, קָרְטוֹן וְצוֹר, מִיָּם, גְּרִיט, בְּזֵלֶת... סִפְרֵי הַגְּאוֹלוֹגְיָה מְתַאֲרִים תְּהִלִּיכִים בְּנֵי מִילִיוֹנֵי שָׁנִים, וְאִין לָךְ אֵף סִפְרֵי שִׁיְתָאֵר מֵהַ קוֹרָה בְּתוֹךְ הָאֲדָמָה בְּאוֹתָהּ רֵמֶת פְּרוּטָה בְּהַ תְּאָרוֹ בְּפִרְקֵי הַקּוֹדֵם קוֹרוֹתֵיהֶם שֶׁל יְהוּדָה וְרוֹת הַסְּמוּכִים כֹּל-כֶּךָ לְפָנֵי הָאֲדָמָה. אֵף בְּצוּעַ שֶׁל "4'33" שֶׁל ג'וֹן קֵיִג' לֹא יִתָּאֵר נְאֻמָּנָה אֶת הַשְּׁקֵט שֶׁבּוֹ חוֹבֶקֶת הַבְּזֵלֶת אֶת סֹלַע הַגִּיר בְּלִבָּהּ שֶׁל גְּבַעַת הַמוֹרָה.

רוֹת וְיְהוּדָה יוֹרְדִים בְּמִדְרָגוֹת הָאָבֶן אֶל בֵּיתָהּ שֶׁל רוֹת, וְנִיגְרָה כְּבָר מְחַפָּה לָהֶם לִיד דְּלֵת הַרְשֵׁת. "וְאוֹ" קוֹרָא יְהוּדָה כְּאֲשֶׁר רוֹת מְרָאָה לוֹ כְּמָה מֵהַרְפְּרוֹדוֹקְצִיּוֹת, "זֶה מְרֵהִיב!". כָּאִן יֵשׁ לְצִיָּן שֶׁהַתְּלֵהְבוֹתוֹ הַכְּנֵה שֶׁל יְהוּדָה הֵיְתָה לְמִרוֹת שְׁעִינִי עוֹד לֹא הִתְרַגְּלוּ לְחִשְׁפַת הַבַּיִת, וְלֹאט לֹאט הוּא מְבַחֵין בְּגוֹנִים נוֹסְפִים. "רוֹצֶה קֶפָה?" שׁוֹאֵלֶת רוֹת מֵהַמְטָבַח וּמִמְלֵאֵת מִיָּם בְּקִמְקוֹם הַחֲשָׁמְלִי. "בְּטַח", עוֹנֶה יְהוּדָה, וְרוֹת חוֹזֶרֶת אֶל חֲדָרָה לְהַבִּיט בּוֹ מִתְבוֹנֵן בְּתַמוּנוֹת. "זֶה אֶפְלוֹ לֹא סִימְטְרִי" הוּא מְבַחֵין - "נִכּוֹן! זֶה בְּדִיִּיק הָעֵנָן! יֵשׁ הַיּוֹם הַרְבֵּה מְנֻדְלוֹת מְמַחְשָׁבוֹת, לְכֹאוֹרָה מְרֵהִיבוֹת, אָבֵל בְּגִלְלֵ שֶׁהֵן סִימְטְרִיּוֹת הֵן לֹא מְעַנִּינוֹת. וְלֹא הַרְבֵּה מְבַחֵינִים שֶׁשְׁלִי לֹא סִימְטְרִיּוֹת." - "מִרְחוֹק הֵן אוֹלֵי נְרָאוֹת סִימְטְרִיּוֹת אָבֵל הֵן לֹא, הֵנָּה כָּאִן הַנְּקֻדוֹת מְסֻדְרוֹת בְּקוֹ יִשְׂרָאֵל, אָבֵל כָּאִן הֵן מְסֻדְרוֹת בְּגִלְלִים. כְּמָה סְבֻלְנוֹת צָרִיךְ בְּשִׁבִיל לְעִשׂוֹת אֶת כָּל הַנְּקֻדוֹת הָאֵלֶּה! יֵשׁ עוֹד?" שׁוֹאֵל יְהוּדָה, אֶךְ רְתִיחַת הַמַּיִם מְחִישָׁה אוֹתָהּ אֶל הַמְטָבַח - "אֵיזָה קֶפָה אֵתָה רוֹצֶה?" - "שְׁחֵר".

"אֵת יוֹדַעַת, זֶה מְדָהִים", אוֹמֵר יְהוּדָה, כְּאֲשֶׁר שְׁנִיָּהֶם כְּבָר יוֹשְׁבִים בְּסֻלוֹן, רִגְלֵיהֶם עַל שֶׁלְחַן הַקֶּשׁ הַקָּטָן, "הַקְּלִילוֹת שֶׁבָּה אִמְרַת שֶׁהַפְּסֻקָה לְצִיר. מִזְמַן הַפְּסֻקָה לְנִגּוֹן, אָבֵל הָיוּ לִי כֹל-כֶּךָ הַרְבֵּה רִגְשׁוֹת אֲשֶׁם עַל זֶה, שֶׁלְקַח לִי שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה רַק לְהוֹדוֹת בְּפָנֵי עֲצָמֵי שֶׁהַפְּסֻקָה. וְעַכְשָׁו אֲנִי מֵת לְתַת אֶת הַפְּסֻקָה לְמִשְׁהוֹ שֶׁכֵּן יִנְגַן עֲלָיו." - "הַפְּסֻקָה לְצִיר כִּי הַרְגְּשִׁיתִי שֶׁצָרִיךְ לְבוֹא הַדְּבָר הַבָּא" - "אִין לָךְ סְבֻלְנוֹת לְכֹל הַנְּקֻדוֹת הָאֵלֶּה?" מְחִיָּה יְהוּדָה, "סְבֻלְנוֹת? מֵה פְּתָאֵם סְבֻלְנוֹת אֲנִי נִהְיִית מְזָה. זֶה הַזְּמַן הַכִּי מְרַגֵּעַ

שֵׁשׁ, בְּכֹל לֹא צָרִיךְ סְבִלְנוֹת בְּשִׁבִיל זֶה" - "אִז אִם אֵת נְהִיַת כָּל-כֶּךָ לְמָה לְהַפְסִיק?" - "כְּמוֹ שֵׁשׁ לִי סְבִלְנוֹת בְּשִׁבִיל הַנְּקֻדוֹת, יֵשׁ לִי סְבִלְנוֹת לְחֻכּוֹת וְלִרְאוֹת מֵהַ יְגִיעַ בְּמִקּוֹם הַמְּנַדְלוֹת. זֶה מִזְכִּיר לִי שְׂאֵמָה שְׁלִי סִפְרָה לִי שְׁיִנְקֵתִי עַד גִּיל מְאַחֵר. וְאִז יוֹם אֶחָד כְּשֶׁהִיא חֹלְצָה אֶת הַשָּׂד בְּשִׁבִיל לְהִנִּיק אוֹתִי, פְּשׁוּט הַסְתַּכְּלֵתִי וְצַחֲקֵתִי. אֲבָל אֵל תִּדְאָג אֲנִי עֵדִין מוֹכֶרֶת רִפְרוּדוֹקְצִיּוֹת וְעֵדִין מְלַמֶּדֶת אֶת הַטְּכְנִיקָה שְׁלִי. וְגַם יֵשׁ לִי אִיזוּשָׁהי הַרְגָּשָׁה לְגַבִּי הַסְתָּו הַזֶּה. לְגַבִּי הַשָּׁנָה הַזֹּאת". יְהוּדָה לוֹגֵם מֵהַקְּפָה.

30

שֶׁחַר בְּרַחוּב הָרֵאשׁוֹנִים בְּמִטּוּלָה. יְהוּדָה יוֹצֵא מֵהַמְּלוֹן וּמַעִיר אֶת הָאִיסוּזוֹ בְּצַפְצוּף שְׂמֵהֲדָהּ בְּכֹל הָרַחוּב וּמְדַגֵּשׁ אֶת דְּמַמְתּוֹ הַטְּלוּלָה. הוּא מְתִישֵׁב מוֹל הַהֶגֶה וּבְשִׁמְץ קֵל שֶׁל הַתְּרַגְּשׁוֹת, אֲבָל כֵּן, הֵיִתָּה שֶׁמֵּה הַתְּרַגְּשׁוֹת, לוֹחֵץ עַל כְּפֹתוֹר הַהַפְּעֵלָה שֶׁל הַרְדִּיּוֹ. יְהוּדָה אוֹהֵב אֶת הַנְּסִיעוֹת הָאֶרְכּוֹת, עִם רֶשֶׁת ג' וְהַנּוֹפִים הַנְּפִתְחִים אֶל אֶפְקִים. נִנְיַח לִיהוּדָה לְהַתְּרַכֵּז בְּנִהִיגָה וְנִתְבּוֹנֵן בְּפֶרֶק 21. רְאִינוּ שֶׁהַעֲבֹדָה לְפַעֲמִים קָשָׁה וְלְפַעֲמִים אֶפְלוֹ רוֹאִים דָּם, אֲבָל לֹא בְּכֹל מְדִידָה טוֹבְעִים בִּיְרֵדֵן הַגּוֹאֵה וְנִקְלָעִים לְשִׁרְפָה וְנוֹפְלִים עִם הַרְכָּב לְבוֹלְעֵן בַּחֻלּוֹת. זֹאת וְעוֹד, סֶקֶר הַמַּעֲיֵנוֹת הַמְּלוּחִים הוּא מְבַצֵּעַ מִיַּחַד, בּוֹ הַמוֹדְדִים סֶקֶרוֹ אֲזוֹר שֶׁהֵם אֵינָם מְכִירִים. יֵשׁ לְשַׁעַר שְׁבַמְדִידוֹת שְׁגָרִתִּיּוֹת פְּצִיעוֹת מִסּוּג זֶה נְדִירוֹת אֶפְלוֹ יוֹתֵר. בְּהַר כְּרַמִּילָה מְחַלְחָלִים לְאֵטֵם הַמַּיִם מֵהַגֶּשֶׁם שֶׁל שְׁבוּעַ שְׁעֵבֵר וְנִקְוִים בְּסֹלַע כְּמֵאָה וְשְׁלוֹשִׁים מְטָרִים מִתַּחַת לְנַחַל כְּסָלוֹן. מְפָלֵס הַמַּאֲגָר הַתַּת קֶרְקַעִי עוֹלָה וְדוֹחֵס אֶת הָאוּוִיר שֶׁבְּצִנּוֹר הַמְּדִידָה. כְּשֶׁיְהוּדָה עוֹבֵר לִיד כְּרַמִּיָּאל, מְשַׁדֵּר "קוֹצִים א'" שֶׁל מְאִיר אֶרִיָּאל. וְאִכְּן, שְׁלֹט חוּצוֹת מְפָרְסֵם אֶת אַחַת מִחֻבְרוֹת הַכְּבָלִים עַל רֶקַע רֶכֶס שְׁזוֹר, לְמֵרוֹת שְׁאִין כָּל קֶשֶׁר בֵּין חֻבְרוֹת הַכְּבָלִים לְרֶכֶס שְׁזוֹר. יְהוּדָה חוֹשֵׁב הָאֵם לְעַקֵּף אֶת הַפִּיאָט הָאֲדָמָה שֶׁלְפָנָיו.

31

מְרָאָה הַיַּעַר מִזְכִּיר לְשִׁמָּה אֶת הַקֶּרֶב שֶׁהָיָה לֹא הַרְחֵק צְפוֹנָה מִשָּׁם, בְּיַעַר אֶפְרַיִם, וְיַרְבֵּי הַיַּעַר לְאֶכָל בָּעַם מְאֹשֵׁר אֶכְלָה הַחֶרֶב בַּיּוֹם הַהוּא. חוּשִׁיו מִתְחַדְדִים. הַשִּׁקֵּט וְהַתְּמִימוֹת הַגְּזַעִים רַק מְחַדְדִים אֶת תְּמוֹנוֹת הַזְּעֵה בְּזִכְרוֹנוֹ. הַיּוֹם נוֹטָה לְעֵרֵב, וְהַשְׁלוּשָׁה יוֹרְדִים מִטָּה עִם כַּד הַמַּיִם, כְּפוּפִים תַּחַת צְמֵרוֹת הָאֵלוֹת וְהָאֵלוֹנִים. כְּאִשֶּׁר רִגְלָיו שֶׁל עֵדִינוּ מְגִיעוֹת סוּף סוּף אֶל דֶּרֶךְ הַיַּעַר, יוֹרֵד כְּבָר הַלִּילָה, וְהַדֶּרֶךְ הַצָּרָה נוֹגֶהת בְּלֶבֶן קְלוּשׁ. הֵם צוֹעֲדִים הַלָּאָה וְהַלָּאָה אֶל תוֹךְ הַלִּילָה וְאֶלְעָזֵר הַצּוֹעֵד אַחֲרוֹן מִתְּהַפְּנֵט מִסִּימְפוֹנִית צְלִילִי הַצְּעָדִים הַמְּשַׁתְּלֶבֶת עִם פְּעִימוֹת לְבוֹ. סְבִיבָם נוֹשְׂרִים עָלֵי אֵלָה לֹא נִרְאִים וְשׁוֹכְבִים דוֹמָם לְאַרְץ, וּבְמֶרְחֵק קוֹרֵאת הַתְּנַשְׁמֵת הַמְּשִׁטָּה אֶת הַלִּילָה בְּקֶצֶב כְּמִיְהִתָּה.

במבואה מצגת תערוכה של הצלמת אחלם שבלי המתארת את העזובה בואדי סאליב. התמונות נראות ליהודה בהירות ושרופות מדי אך תמונה אחת מושכת את עינו. בתמונה נראות גמות ארינמל מתחת למה שהיה פעם ככל הנראה מטבח של בית מגורים. זוית הצלום הנמוכה, יחד עם הקונטרסט המגזם יוצרים הזרה שמשוה לתמונה מראה של ארץ בורות אפוקליפטית.

יהודה מכין לעצמו נס קפה בדלפק הכבוד ומגלה שהרוגלך הקטנים מאד טעימים. ליתר בטחון, הוא אוכל גם בורקס תרד. מסביבו, אנשים מחיכים ולוחצים ידים ומנסים לפזר מאצבעותיהם את פרורי בצק העלים שדבקו בן.

במושב הראשון של יום העיון, פרופ' אדם זרטל מספר על פריצת דרך במחקר שלו על אל-אחואט, שהתרחשה בבקורו בג'ון. עד אז, היחוס של תל אל-אחואט לגוויי הים התבסס על צורת הפדים, שהיתה זרה לצורת הפדים בתלים אחרים בישראל. בחפוש אחר קדורות דומה, מצא זרטל את מבקשו בארכאולוגיה של האי סרדיניה, וכן קשר את האתר לגוויי הים. אולם למרות שראה בצלומים ותרשימים רבים את צורת הבניה המכונה נורגה, לא קשר בין המבנים באל-אחואט לצורת בניה זו, ורק כאשר בקר בעצמו בסרדיניה וראה את שרידי הנוגרים במו עיניו הבין שהמבנים בתל הם וריאציה של בניה זו. בסוף ההרצאה הסביר זרטל שהקשור הנוסף בין התל לבין שבט השרדנה מחזיק את התארוך המקדם יותר של התל, לעמת התארוך המאחר יותר, של פינקלשטין.

כשטילתי בשביל ישראל בפעם הראשונה לקחתי אתי את הספר של צבי גילת כיון שחלק מהמפות בעריכת אורי דביר טרם יצאו, והשתמשתי בספר כבמפה. יום אחד ישבתי ונחתי ועלעלתי בספר וקראתי את הטקסט המתאר את העלייה מנחל פראן. גילת ספר שכשהוא עלה מנחל פראן, הוא ראה טנדר לבן חונה לצד הדרך. כשהתקרב, הוא ראה שהדלת האחורית של הטנדר פתוחה, ושם חשב שיפגש אנשים ויהיה לו עם מי לדבר אחרי הליכה של כמה ימים לבד במדבר. אך כשהתקרב עוד, הוא ראה בתוך הטנדר ישבן עולה ויורד מעל רגלים מפסקות, החליט לא להפריע לזוג והמשיך ללכת, מאכזב שלא היה לו עם מי לשוחח.

ובהמשך הטייל כשהגעתי לירידה לנחל פראן (הגעתי מהכאן השני) להפתעתי ראיתי טנדר לבן חונה בדייק באותו מקום שתאר צבי גילת. צרוף מקרים מעניין, חשבתי והמשכתי ללכת, אך כשהתקרבותי ראיתי שהדלת האחורית של הטנדר פתוחה. פה חשדתי. האם הזוג נשאר שם מהטייל של גילת ועד היום?

אך כשהתקרבותי יותר ראיתי שמזלי שפר עלי יותר ממזלו של צבי גילת. במקום זוג באהבים היה שם פני, שבדייק הוציא מהטנדר את המצרכים לארוחת הצהרים, והזמין אותי להצטרף אליהם לארוחה תחת הציליה שעל הגבעה.

רוח במעון יום לקשיש בקרית שמונה, מראה לנשים בסדנה כיצד לערבב מלט לבן בצבע האקרילי על מנת שהנקודות תקבלנה נפח. קצת אבקה נשפכת על המגש והמראה מזכיר לשולה הכנת עוגה, והזכרון נוסף בה רגע וגעגועים.

"המדריכה אני לא בטוחה איך להמשיך מכאן" פונה תיקי אל רות, - "פשוט תמשיכי איך שבא לך" עונה רות, "אבל אני לא בטוחה שזה יצא יפה" משיבה תיקי. - "ואם זה לא יצא יפה, מה יקרה?" הסבלנות בקולה של רות משרה בתיקי בטחון והיא ממשיכה ביצירתה. כעבר סיבוב אחד [את המנדלות מצירים בסיבובים הולכים וגדלים מן המרכז] היא מתבוננת במנדלה, ובידה המקומטת האוחזת במכחול, ולא מאמינה שיום הגיע והיא הוציאה מתחת ידה משהו כל-כך יפה.

במושב השני של יום העיון, מרצה שהוא לא מכיר מספר על תגליות חדשות בתל בית-שמש. בחפירות התגלה שער העיר, שהיה מרשים מאד מבחינה הנדסית. לטענת החוקרים, המרכבות ההנדסית של בניית השער, יחד עם הדמיון שלו לשערים בערים ישראליות אחרות מתקופת הברזל (כגון תל ירמות, תל לכיש, תל ערד ועוד) מעידים על קיומה של ממלכה חזקה בתקופה זו. יהודה כבר הבין להיכן הדברים מכוונים. הוא מכיר את הפלמוס שננטש סביב קיומה של מלכות בית דוד: חוקרים שרוצים לבסס את הזכות של עם ישראל בארץ ישראל מחפשים עדיות לקיום ממלכה חזקה בתקופת דוד, וחוקרים ששואפים לשלל את הזקה שבין עם ישראל לארץ ישראל מחפשים עדיות לכך שממלכה כזאת לא התקיימה, ואם התקיימה היתה קטנה ושלטה באזור ירושלים בלבד, כאלו המחקר הארכאולוגי יכריע אם על מדינת ישראל לשלט מן הנילוס עד הפרת או שיש להשליך את היהודים אל הים.

ואף כי יהודה מאמין שהיתה ממלכה חזקה בתקופת דוד, מפריע לו שהטעון נובע מאג'נדה פוליטית ולא מהבנה ארכאולוגית. את המרכבות ההנדסית אפשר להסביר למשל בצורך הבוער של הערים בהגנה, ואת הדמיון בין הערים אפשר להסביר בהעתקה או במעבר של ממחים בין הערים. אך בטרם יפסל לחלוטין את ההסבר, הוא גומר בלבו שישור לתל ירמות בפעם הבאה שיעבר באזור, על מנת לראות במו עיניו את השער.

כמוכן שנעניתי להזמנה. נשאנו את המצרכים בארגז תנובה ירק במעלה הגבעה ושם פנינו הציג לי את החבורה: הוא - גאולוג, צחי - סטודנט לגאולוגיה, ועוד חוקר צרפתי שאות שמו לא זכרתי. הם חנו במקום במשך עשרה ימים ושמרו על מכשיר GPS, שעל מנת להשיג דיוק מספיק, היה עליו לקבל קריאות במשך עשרה ימים רצופים. בירדן, על הצוק ממול, ישבה שלישייה נוספת, וכך נתן היה לחשב את תנועת השבר הסורי-אפריקאי.

צחי התחיל להכין את הפסטה בסיר מפיח על גזיה. השיחה התגלגלה לארכאולוגיה, וספרתי שחפרתי במצד עתרת. "מצד עתרת?! התפלא פיני" גם אני חפרתי במצד עתרת!". פיני ספר שכשהוא חפר במצד עתרת הם גלו ממצא מוזר. היה שם קיר שנפסק, ואז המשיך אחרי מטר בזוית של 17 מעלות. הארכאולוגים לא ידעו להסביר את הבניה המוזרה. פיני, שהיה גאולוג, הציע לפרופסור "זה השבר הסורי-אפריקאי" - "זה לא יכול להיות", השיב הפרופסור, "מדבר כאן על פחות מאלף שנה, זה לא סדר הגדל של הזמנים שאתם רגילים בגאולוגיה". - "אלף שנה הם בדייק מטר. ו-17 מעלות זאת בדייק זוית הקמוט. יש לך קיר רצוף וישר". מזל שמישוהו מודד את קצב תנועת הלוחות. היום כשאני חושב על הספור הזה אני מבין שיכול להיות שצבי גילת כתב "טנדר" אך למעשה התפון לואן, כדרך של אנשים שלא מבחינים בין טנדר לואן, וזה משנה את כל משמעות הספור.

37

יהודה יוצא מיום העיון ופוסע במסדרון ארה, אך כמו בספר של מיקי כהן, אור כחל בוקע מבין מדפי הספרייה ומושך את יהודה אליו. יהודה נכנס לספרייה והולך בין מדפי הספרים אל עבר הקיר הצפוני של הספרייה, העשוי זכוכית, וממנו נשקפים הגליל והחרמון ולשון הים אשר לעמק זבולון. והנה על השלחן לפניו מנח ספר תלמוד פתוח. יהודה קורא:

אמר רב חסדא לאחד החכמים שהיה מסדר אגדות לפניו: "האם שמעת, אותם חמש עשרה שירי מעלות, כנגד מי אמרם דוד?" אמר לו: "כך אמר רבי יוחנן: בשעה שכרה דוד שתין [שהם המערות והנקבים ביסוד המקדש] צף ועלה התהום ורצה לשטף את העולם. אמר דוד חמש עשרה שירי מעלות והורידו" - "אם כן, חמש עשרה מעלות - יורדות היה צריך לקרא להן!" אמר לו "הואיל והזכרת לי את הדבר, כן הוא נאמר: בשעה שכרה דוד שתין צף ועלה התהום ואמר לשטף את העולם. אמר דוד 'מי יודע האם מתר לכתב את שם השם על חרס? נזרק אותו אל התהום וינוח התהום'. אף אחד לא אמר דבר. אמר דוד 'כל שיודע ואינו אומר יחנק בגרונו'. נשא אחיתפל קל וחמר בעצמו 'ומה, לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדשה ימחה על המים, לעשות שלום לכל העולם כלו על אחת כמה וכמה'. אמר לו 'מתר'. כתב את השם על חרס וזרק אותו לתהום וירד התהום שש עשרה אלף אמות. כשראה שירד ביותר, אמר 'כמה שמורם התהום יותר רטב העולם'. אמר חמש עשרה שירי מעלות והעלוהו חמש עשרה אלף אמות והעמידוהו באלף אמות.

38

כבונס לקוראים יגש תאור של ד"ר פידלר מסבירה לסטודנטים על משמעות השם רות. "רות כמו שאתם יודעים היתה מואביה, זה מרמז שהשם בא ממואב, בואו נראה מה יש לנו בשם הזה", אומרת ד"ר פידלר וכותבת את השם על הלוח. "התנועה או, יש למישהו רעיון מאיפה היא הגיעה? התנועה או היא שריד של האות ואו [האות ואו היא האות וו בהגייה עברית קדומה, אבל התלמידים יודעים זאת ולכן פידלר אינה מסבירה], למעשה יש לנו כאן כוויץ של שני דיפטונגים". היא כותבת על הלוח: "AUA"

< AU < - U". "אנה הופך לאו שהופך לאו, והת' לציון נקבה שבעברית נופלת במואבית היא נשארת, ומה יש לנו? בעברית היינו הוגים את זה רוח, היא רוח, היא...". - "ספוגה" אומר אחד התלמידים, - "כן, היא ספוגה, היא רוח, היא מלאה במים".

39

יהודה סוף סוף בדרך הביתה אחרי חמשה ימים עמוסים וגדושים. הוא עומד בפקק ליד מפעל גרנות ובלית ברירה מתמסר להבהובי האתותים של הרכבים העומדים בנתיב הפונה שמאלה לגן-שמואל. הספור שקרא מעסיק את מחשבותיו. האם דוד ידע את הסכנה הכרוכה בדבר ובכל זאת ירד? או שמא לא ידע? הספור מתעסק בפולילים של קל וחמר ומצוות שונות, ולא במה שבאמת מעניין: מה דוד ירד לעשות שם? מה הוא רצה לבדוק? הספור מזכיר לו אגדה אורבנית ששמע פעם לפיה מעין הגיחון מפיק יותר מים מכמות המשקעים באגן הנקוז שלו. ליהודה כואב הראש מהמסע הארך ולכן הרדיו כבוי. עוד מופע של הרמזור ויהודה והאיסוזו עדין ליד מפעל גרנות.

40

הקוסם יוצר מאדי המים דמות פרפר צבעונית ומרהיבה ומיקי מאוס דואג כל העת למלא את הברכה במים לצורך עבודתו של הקוסם. לאחר שיצר את הפרפר הקוסם מתעייף, מניח את מגבעתו ועולה לחדרו. מיקי מאוס ממחר לחבש את המגבעת לראשו ומכשף את המטאטא שביא את המים מן הנביעה אל הברכה במקומו. לאחר שמיקי מאוס מלמד את המטאטא את המלאכה, הוא מתישב על כסאו של הקוסם ונרדם.

בחלומו, הוא שולט בנצנוצי הכוכבים וכוכבי שביט נשמעים לתנועות ידיו. הוא פוקד על הגלים כי ינשאו ועל רוחות כי תנשובנה. אך הנחשולים שבחלומו אינם אלא גלי המים מהשטפון שנוצר ומיקי מאוס מתעורר כשכסאו מתהפך, ומגלה שהמים שהביא המטאטא עליו על גדות הברכה והציפו את החדר. הוא מתאמץ לעצר את המטאטא אך המטאטא חזק ממנו, והחדר הולך ומתמלא במים.

מיקי מאוס נוטל את הגרזן וקוצץ את המטאטא לגזירי עץ דקים. הוא נרגע וחוזר אל הסדנה לנסות לתקן את הנזק שגרם, אך לפתע שומע צעדים מאחוריו. הוא מסתכל ורואה שכל גזירי העץ נושאים עתה דליי מים. הוא מנסה לחסם את דרכם אך ללא הועיל. הוא מנסה לשאב את המים החוצה דרך החלון אך על כל דלי שהוא מוציא הם שופכים עשרות דליים...

מיקי מאוס מוצא את ספר הקסמים ומחפש בו את הכשוף שיפסיק את המטאטאים, אך השטפון כבר עצום והוא נסחף עם הספר במערבלת כבירה אל המצולות. אז מגיע הקוסם, ובתנועות כשוף מסלק את המים. מיקי מאוס נבוך, משיב לקוסם את מגבעתו, מביט בחשש בקוסם על מנת לראות את תגובתו, ומרים את הדליים לחזר לעבודתו. הקוסם מענה את פניו בכעס, חובט במיקי מאוס בעזרת המטאטא אל עבר הנביעה, ורק אז מחייה.

עדינו, שמה ואלעזר רואים את אורות העיר על ההר ומגיעים לארמון בחצי הלילה. דוד חש לעברם ושאל "ראינו את הסוסים חוזרים לפניכם, מה קרה?" - "דאגת?" שואל עדינו. דוד צחק. - "דאגתי? לכם? אבל אני מודה שהסתקרנתי".

עדינו מתודה. "נסענו ואספנו את המים מעין סמיה, ושבו בדרך ירושלימה. אחרי כפרת דרה, נזכר אלעזר כי צייתנו לא לשוב בדרך בה הלכנו. לא ידענו אם לחזר וללכת בדרך אחרת, או לסטות מהדרך. אז שחררנו את הסוסים וירדנו אל דרך היער, בה צעדנו עד כה." - "יפה." עונה דוד, ואכזבה נכרת בפניו. - "אך המים," שואל עדינו, "האם טובים יהיו לנסך?" - "עוד נכח" עונה דוד.

צפרים מציצות בין עלי הפנדוראה. יהודה מתעורר קצת אחרי עשר בבקר מחלום בו אביו כועס עליו שלא בא לעזר לו. הוא נזכר שאביו באמת בקש עזרה לפני שיצא לצפון, וממהר להתקשר אליו. "איפה היית?" שואל אותו האב ללא שמץ של כעס בקולו. יהודה מבין שאביו אינו כועס אך בכל זאת לא מצליח להפריד את הכעס מהחלום מן הדמות במציאות. "אני מצטער, הייתי בצפון במשהו של העבודה, במה רצית שאעזר לך?" - "אה, זה לא דחוף, כשתעברו אצלנו מתישהו אני אראה לך" - "אני אבוא עכשו" - "בסדר".

"מה שלומך, אבא" שואל יהודה כשהוא מגיע לבית הוריו. - "תראה מה שקורה" אומר האב ומחנה בידו על הטלויזיה, בה משדרת כתבה על המשבר הכלכלי. - "זה מדאיג אותך אבא?" - "כל החסכוניות כבר שוים חצי" - "טוב, במה רצית שאעזר לך?" - "אמא רצתה שתתלה לה את המנורה הזאת... רגע" אומר האיש הנמוך והולך לחדר להביא את המנורה. "היא בקשה שתתלה לה את המנורה הזאת כאן על העמוד" אומר האב ומציץ בבנו לראות את תגובתו. - "יש לך מקדחה?" שואל יהודה.

כיון שכבר תשעה ימים לא ירד גשם, השאיבה גוברת על קצב החלחול ומפלס מי התהום מתחת נחל יתלה יורד. "בוא תעזר לי," אומר יצחק (אביו של יהודה) ומראה לו מזודה על המדף העליון במזוה. יהודה מוריד את המזודה ומוציא ממנה מקדחה ישנה. "אפילו אין בה רטט" הוא חושב, ובכל זאת מחבר מקדח וידיה 6. לאחר שקדח שלושה חרים, הוא מחפש דיבלים מתאימים (במזודה היתה שקית דיבלים מסוגים וגדלים שונים), ומקבל הודעת טקסט. למעשה, הודעה קצרה מאד: "הי". אבל לא תכן ההודעה משמח אותו, אלא השולחת. הוא מתמלא הערכה לרות על שעשתה את הצעד, ולכן משיב: "הי! מה שלומך?"

הוא מספיק להכניס את הדיבלים לקיר ואף להתחיל להבריג את הברג הראשון (במברג ידני, לאבא אין מברגה), והתשובה מגיעה "טוב! ומה שלומך?". יהודה משיב "טוב, אבל יכול להיות יותר טוב"

וּמְרָצָה מַעֲצָמוּ עַל הַפֶּתַח לְהַמְשֵׁךְ שְׁהַשְׁאִיר. הוּא מְסִיִּים לְהַבְרִיג אֶת כָּל הַבְּרָגִים וּמַחְבֵּר אֶת הַמְּנוּרָה לַמִּתְקָן. הוּא לֹקֵחַ מְטִלִית מֵהַמְטָבֵחַ וּמִתְכַּוֵּף לְנִקּוֹת אֶת הָאֵבֶק שֶׁנוֹצֵר מֵהַקְּדִיחָה. "זֶה בְּסֹדֵר, אִמָּא תִּנְקֶה אַחֵר-כֵּךְ" אֹמֵר יִצְחָק, - "שְׁטִיזוֹת" אֹמֵר יְהוּדָה וּמְקַבֵּל הַיּוֹדְעָה נֹסֶפֶת: "וּמָה צָרִיךְ לְקִרְוֹת בְּשִׁבְלִי זֶה?" - "אִם אֵקַח אוֹתָךְ לְבִרְכָה שִׁיְהִיָּה לָךְ יוֹתֵר נוֹחַ לְשָׁחוֹת כְּמוֹ שְׁאִימְתִי" הוּא מְשִׁיב וּמְכַלָּה לְנִקּוֹת אֶת הָאֵבֶק מֵהַרְצָפָה וְאֵף שׁוֹטֵף אֶת הַמְטִלִית. הוּא נִשְׁעֵן עַל הָעֵמּוּד וּמִתְבּוֹנֵן בְּאֵבִיו צוֹפֶה בְּטְלוּיָזִיָּה, בְּעוֹדוֹ מִתְמַלֵּא מִתַּח וְצוֹפֶה לְתַגּוּבַתָּהּ. מִשָּׁזוּ מִתְעַכְּבֵת, הוּא מוֹצִיא אֶת הַטְּלָפוֹן מֵהַכִּיס וּמִתְבּוֹנֵן בְּצַג. "אֲנִי אֲשַׁמַּח!" הִיא כּוֹתֶבֶת, וְיְהוּדָה מְשִׁיב "מָה אֶת עוֹשֶׂה מְחַר?"

44

זֶה לֹא טוֹב: חֲשׂוֹן וְהִימִים מִתְקַצְרִים. פַּעַם עֲמַדְתִּי עַל שֵׁפֶת מִכְתֵּשׁ רְמוֹן וְהוּא הָיָה מְלֵא בְּחֹשֶׁךְ. הַזְרִיחָה כָּבֵד הִגִּיעָה אֶךְ הַמִּכְתֵּשׁ עוֹד הָיָה גְדוֹשׁ בְּחֹשֶׁךְ סְמִיךְ וְרוּחֹשׁ וְאֵף עָלָה עַל גְּדוֹתָיו וְהִגִּיעַ עַד כַּפּוֹת רַגְלֵינוּ. אָדָם יָכוֹל לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ, לְלַכֵּת לְלַכֵּת וּבִסּוֹף לְהִגִּיעַ לְמַגְרֵשׁ כְּרָכָר קָטָן וְבוֹ מְכוּלֵת אֲשֶׁפָה. אָבֵל יְהוּדָה מִתְקַשֵּׁר לְעַמִּי וְשׂוֹאֵל אוֹתוֹ: "יֵשׁ לָךְ אֶת הַמִּפְתָּח לְמַאֲגֵר דְּבִשׁ?" - "מָה קָרָה? מָה אַתָּה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת שָׁם?" - "הַפְּרִתִי מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁהֵינּוּ בְּמִטּוּלָה... אֲנִי רוֹצֶה לְקַחֵת אוֹתָהּ מְחַר לְשָׁחוֹת שָׁם" - "זְרִיז אַתָּה!" - "בְּקִצּוֹר, יֵשׁ לָךְ אֶת הַמִּפְתָּח?" - "כֵּן, אֵין בְּעֵינַי, רַק דִּיר בְּלֶק אֶל תִּשְׁכַּח לְהַחְזִיר לִי אוֹתוֹ מִקּוֹרוֹת יְהִרְגוּ אוֹתִי" - "כִּכָּה אַתָּה מְפִיר אוֹתִי?" - "לֹא, אֵין בְּעֵינַי, תְּבוֹא תִקַּח" - "אֵיפֹה זֶה יוֹצֵא?" - "טְבָרְיָה, שְׁכּוֹן ד', תִּתְקַשֵּׁר כְּשֶׁתִּגִּיעַ אֲנִי אֶסְבִּיר לָךְ" - "סַבְבָּה".

45

יְהוּדָה וְרוֹת נֹסְעִים עַל כְּבִישׁ 90 דְרוֹמָה לְכִיוּן מַאֲגֵר דְּבִשׁ. בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּמוֹשֵׁב בְּרִכְיָה קוֹרְאִים אֶת פָּרֶשֶׁת לָךְ לָךְ, וְאָכְנוּ, רַבּוֹת עֵגוּרִים מִתְעוֹפְפִים מֵעַל עֵמֶק הַחוּלָה. "הֵייתִי רְצִינִי לְגַבִּי מָה שְׁאִמְרַת עִם הַפְּסוּקֵי?" שׂוֹאֵלֶת רוֹת, "כֵּן, לְמָה לֹא. תִּרְאִי, בְּשׁוּרָה תַחְתּוֹנָה - אֲנִי לֹא מְנַגֵּן. אֵין סָבָה שֶׁהוּא יְהִי מִדָּף. מִצַּד שְׁנֵי אֲנִי עוֹד לֹא בָּשַׁל לְמַכֵּר אוֹתוֹ. אֲזַ אֲנִי מַעֲדִיף לְשִׁים אוֹתוֹ אֲצֵל מִיִּשְׂרָאֵל שִׁיְהִנֶּה מִמֶּנּוּ." - "אֲזַ יֵשׁ לִי חֲבֵרָה שֶׁמְעַנֵּנֶת" - "בְּאֵמֶת?" אֹמֵר יְהוּדָה בְּשִׂמְחָה "מֵאֵיפֹה הִיא?" - "כִּכָּר מְרֻדְכִי, זֶה לִידֶךָ שָׁם" - "זֶה לֹא כָּל-כֵּךְ לִידִי," מְחִיךְ יְהוּדָה "אָבֵל יַחְסִית לְכָאן בְּהַחְלֵט. תִּקְשְׁרִי בֵינֵינוּ וְאַנְסָה לְהַבִּיא לָהּ אוֹתוֹ כְּכֵר הַשְּׁבוּעַ אִם יְהִי זְמַן". רוֹת מִתְבּוֹנֶנֶת בְּעֵגוּרִים הַיּוֹצְרִים צוּרוֹת מִשְׁתַּנּוֹת בְּשָׁמַיִם.

46

דוֹד וְאֲבִיגַיִל יוֹרְדִים אֶל הַמַּעְרָה אֲשֶׁר בְּנַחַל קְדָרוֹן וְאַחֲרֵיהֶם הַנַּעַר מְכִינֵן אֶת הַפָּרֶד. בְּפֶתַח הַמַּעְרָה דוֹד מְפַקֵּד אֶת הַנַּעַר עַל הַפָּרֶד וְנוֹטֵל מִן הַפָּרֶד אֶת כַּד הַמִּים. אֲבִיגַיִל לֹקַחֵת אֶת הַמַּחְצֵלֶת. הֵם נִכְנְסִים לְחֹדֶר הַפְּנִימִי, הַחֲשׂוּךְ, שֶׁל הַמַּעְרָה. מִתּוֹךְ הַחֹדֶר הַפְּנִימִי הֵם מְמַשִּׁיכִים לְחֹדֶר נֹסֵף, הַשּׁוֹכֵן כְּכֵר בְּלֵב

הָהָר, בּוֹ שׁוֹרֵר חֲשֶׁה מְחֻלָּט, עַד כִּי לֹא תוּכַל לְהִבָּחֵן הָאֵם פְּקוּחוֹת עֵינֶיךָ אוֹ עֲצוּמוֹת הָן. הַנַּעַר יוֹשֵׁב עַל הָאָרֶץ, מִשְׁחַק בְּזָרְד שֶׁקֵּד וּמִשְׁקִיף עַל הָרֵי יְהוּדָה הַמְּשֻׁתְּפָלִים אֶל בְּקַעַת יַם הַמֶּלַח. אַבְיָגִיל פּוֹרֶשֶׁת אֶת הַמְּחַצְלֵת בְּמִרְכָּז הַחֲדָר, שְׁנֵיהֶם מִתְעַרְטְלִים וְנִעְמָדִים עַל הַמְּחַצְלֵת בְּחֲשֶׁה הַמְּחֻלָּט, וְדוֹד מְבָרָךְ:

קוֹלִי אֶל תְּהוֹם אֶקְרָא, קוֹלִי אֶל תְּהוֹם אֶתְחַנֵּן
אֲשַׁפֵּךְ לִפְנֵיהֶ שִׁיחִי, הַקְּשִׁיבִי אֶל רִנָּתִי
יְהִי נָא הָהָר מְקוֹר נְהָרוֹת, בְּלִבּוֹ מִים רַבִּים
וַתְּהִי בְרַכַּת תְּהוֹם עָלָיו וְנִפְשׁוּ רִנָּה

וַיִּקַּח דָּוִד אֶת הַמַּיִם וַיִּסֹּךְ אוֹתָם לַתְּהוֹם. אֲזַי נִצְמְדוּ הַשְּׁנַיִם וַיַּחֲבִיב דָּוִד בְּחֻזְקָה אֶת מִתְנֵיָה הַרְפִּים וַיֹּאמֶץ אוֹתָהּ אֵלָיו. וַתִּשָּׂק לוֹ אַבְיָגִיל וַיָּבֹא אֵלֶיהָ בְּעֵין הַחֲשֶׁה.

47

יְהוּדָה צָף עַל גִּבּוֹ בַּמְּאָגָר וְרוֹת צוֹלְלֵת בַּמַּיִם הַקְּרִים וּמִנְסָה לְהַגִּיעַ בְּיָדֶיהָ אֶל הַקְּרַקְעִית. "תִּגִּיד, הַצֶּרֶךְ הַזֶּה לְמַדֵּד כָּל הַזְּמַן, לֹא מֵרָאָה קֶצֶת עַל חֶסֶר אַמּוֹן?" שׁוֹאֵלֵת רוֹת אֶת יְהוּדָה. יְהוּדָה רוֹצֵה לֹאמַר שֶׁהַשְּׁנַיִים מְדַהִימִים וּמְרַתְקִים אוֹתוֹ וְהַדִּינְמִיּוֹת שֶׁל הַמְּפֻלְסִים, וְהַמְּרַכְבוֹת שֶׁל הַשֶּׁפַע, וְהַהֲצָצָה אֶל הַקְּרָבִים שֶׁל הַחַיִּים, אַךְ מְדַקְלָם אֶת הַחֲשִׁיבוֹת הַמְּנַהֲלִית שֶׁל הַמְּדִידוֹת. הוּא מִתְקַרֵּב אֶל רוֹת וְשׁוֹחֵה בְּמִקּוֹם לְצִדָּה. הִיא מֵאֲטָה אֶת תְּנוּעוֹת שְׁחִיטָתָהּ. הוּא חוֹפֵן אֲוִיר בְּכַף הַיָּד, מְכַנִּיס אוֹתוֹ לַמַּיִם וּמִשְׁחָרֵר אוֹתוֹ מִתַּחַת לְגוֹפָהּ. אֵלֶפֶי בּוֹעוֹת מִתְפַּזְרוֹת וְעוֹלוֹת וּבְדַרְכָּן מַעֲלָה מְלֻטְפוֹת אֶת יְרִכָּהּ, בְּטֶנֶה, שְׁדִיָּה וְחֻזָּה. הֵן יוֹצְאוֹת קֶקֶצֶף רַךְ אֲךֹ גַל הַצֶּמְרֵמֶרֶת מִמִּשְׁיָה לְעֵלוֹת עַד עֶרְפָּה. עֵינֶיהָ מִתְעַרְפְּלוֹת וְיְהוּדָה חוֹפֵן עוֹד אֲוִיר וּמִשְׁחָרֵר אוֹתוֹ עִמָּק יוֹתֵר וְהַבּוֹעוֹת מְלֻטְפוֹת אֶת יְרִכָּהּ הַפְּנִימִיּוֹת וְעוֹלוֹת וּמִתְפַּצְלוֹת וּמְלֻטְפוֹת אֶת בְּטֶנֶה וְאֶת גִּבָּהּ... "עוֹד" הִיא מְבַקֶּשֶׁת וְיְהוּדָה בְּשִׁלְשִׁית מְכַנִּיס אֲוִיר אֶל הַמַּיִם וְהַבּוֹעוֹת מְלֻטְפוֹת אֶת כָּל גּוֹפָהּ וְכִשְׁפָּתֵר קֶצֶף זוֹהֵר מְקִיף אֶת שְׁנֵיהֶם הִיא נִצְמָדֶת אֵלָיו וְנוֹשֶׁקֶת אֶת שְׁפָתָיו הַשְּׁכוּרוֹת מִן הָאוֹר עַל הַמַּיִם וּמְרַכְוֶתָהּ. הַרְחֵק הַרְחֵק בְּדָרוֹם סְקוּטְלָנְד וַיִּסְקִי מְבַשִּׁיל בְּחִבּוֹת.

48

מֵעַל אֵיטְלִיָּה מִתְחִיל לְהוֹצֵר שֶׁקַע בְּרוֹמְטֵרִי, וּבִשָּׁל אֶפִיק הָרוֹם שֶׁמַּעֲלָיו, הוּא מִתְחִיל לְהִתְקַדֵּם מִזְרָחָה אֶל עֶבֶר יִשְׂרָאֵל. "חִישׁ הַבַּיִת, כּוֹשֵׁר, חִישׁ יְתַרְמֵם הַהִיכָל, הַבַּיִת יִבְנֶה. חִישׁ יְתַרְוִמֵם הַהִיכָל בְּמִרוֹמֵי צָפוֹן. עַל אֵלֶפֶי שְׁדוֹת יִשְׁתַּרַע הַבַּיִת, עַל רַבּוֹת גַּגוֹת הַהִיכָל". וַיַּעַן כּוֹשֵׁר: "שִׁמַּע לִי אֱלֹאִין בַּעַל, הָאֲזַן רֹכֵב עֶרְפוֹת. אֶקְרַע אֲרָבוֹת בְּבַיִת, אֲשִׁית חִלּוֹנוֹת בְּקֶרֶב הַהִיכָל!" וַיַּעַן אֱלֹאִין בַּעַל: "אֵל תִּקְרַע אֲרָבוֹת בְּבַיִת, חִלּוֹנוֹת בְּקֶרֶב הַהִיכָל". וַיַּעַן כּוֹשֵׁר: "עוֹד תִּשׁוּב אֶל דְּבָרִי!" וַיִּשְׁנֶה דְּבָרוֹ: "שִׁמַּע דְּבָרִי אֱלֹאִין בַּעַל,

אכן אקרע אַרבות בַּבֵּית, אַשִּׁית חִלּוֹנוֹת בְּקֶרֶב הַהֵיכָל!" וַיַּעַן אֱלֹאִין בְּעַל: "אַל תִּשִּׁית אַרְבוֹת בַּבֵּית, חִלּוֹנוֹת בְּקֶרֶב הַהֵיכָל. לֹא תֵצֵא פְדָרֵי בַת אֹר, לֹא תַחֲמַק טְלֵי בַת רַבִּיב. לֹא תֵאבֵד טְלֵי אֵל יָם, אֵל אֱהוֹב אֵל וּמוֹת פְּדָרֵי לֹא תִמוּג".

49

יִשְׁנֶן יוֹתֵר חֲשֻׁבוֹנִיּוֹת מִסּוּ מֵאֲשֶׁר שִׁירִים. לַעֲתִים חֲסֵרָה חֲשֻׁבוֹנִית מִסּוּ, וְאָדָם מֵתִקְשֶׁר לְהַנְהִיל הַחֲשֻׁבוֹנוֹת שֶׁל הַסִּפֵּק וּמִבְקֵשׁ שִׁישְׁלַחוּ לוֹ אֶת הַחֲשֻׁבוֹנִית. הוּא לֹא מֵרְפָה עַד שֶׁהוּא מְקַבֵּל בְּפִקּוּס הָעֵתֵק שֶׁל הַחֲשֻׁבוֹנִית עִם חוֹתֶמֶת 'נֶאֱמַן לְמִקּוֹר'. וְאוּלָם, נְדִיר שִׁיחֲסֹר שִׁיר וְהָאָדָם יִתְקַשֶׁר לְמִשׁוֹר וַיִּבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ שִׁישְׁלַח לוֹ בְּפִקּוּס אֶת הַשִּׁיר. (וַיֵּשׁ גַּם תְּעוּדוֹת מְשֻׁלּוּחַ).

חֲזִי לְסִקְלֵי מִזְכִּיר לָנוּ שֶׁהַמִּדְּף בּוֹלֵם אֶת הַסִּפֵּר שֶׁתְּכַלִּיתוּ הִיא נְפִילָה אֵל הַתְּהוֹם. אָבֵל עִם סִפְרִים דִּיגִיטָלִים זֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר מְסֻבָּר. בְּכָל הָאָרֶץ יֵצֵא קוֹם, וּבִקְצָה תִּבְלַל מְלִיָּהִם. וּבְמִיחָד בְּכָל הַנוֹגַע לְפְרוֹיִקֻט בֶּן-יְהוּדָה, וּלְכַתְּבֵי הַקִּדָּשׁ שֶׁנִּתֵּן לְקָרָא בְּאֶתֶר שֶׁל מְכוֹן מִמְרָא וַיֵּשׁ לָהֶם גְּרָסָה לֹא רָעָה גַם בְּאֶתֶר סְנוּנִית. מַה יִּבְלֵם אוֹתָם מִהַנְּפִילָה אֵל הַתְּהוֹם? אוֹ שְׂמָא הֵם כְּבָר נוֹפְלִים אֵל הַתְּהוֹם הַמְּהַבְּהֵבֵת בֵּין הַמְּלִים הַמְּנֻסוֹת לְכִסּוּתָהּ לֹלָא הַצְּלַחָה?

50

אֲמָנָם הַיָּמִים מֵתִקְצְרִים אָבֵל הַיָּרֵחַ מֵתִמְלָא. בְּמַעֲרַת נְטִיפִים חֲתוּמָה בְּקֶרֶבֶת נַחַל זְנוּחַ, טַפְּת מִים נְקוּיִת בְּקִצָּה אַחַד הַנְּטִיפִים, וְהִיא מֵתַעֲבָה בְּלֵאט, כְּאֲשֶׁר נִצְבְּרִים בָּהּ מִים שֶׁמְחַלְחָלִים אֵל תְּקֵרַת הַמַּעֲרָה וּמְחַלְקִים עַל הַנְּטִיף. הַמִּים מְחַלְחָלִים כָּל-כָּף לֵאט, שְׁבַעֲוִד הַטְּפָה תְּלוּיָה, חֶלֶק מִהַמִּים מֵתֵאָדָה אֵל חִלַּל הַמַּעֲרָה, וְהֵאָבֵן אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַמִּים מֵתַגְבֵּשֶׁת עַל קִצָּה הַנְּטִיף. וְאוּלָם הַמִּים נְקוּיִם וְהַטְּפָה מֵתַעֲבָה עַד כִּי הִיא נִתְקַת מִן הַנְּטִיף וְנוֹפֶלֶת אֵל רִצְפַת הַמַּעֲרָה וְהַד נְקִישָׁה לְחָה יַעַל בְּאֶפֶל. רוֹת סַחְטָה מְעַט אוּלְטְרָה-מְרִין אֵל הַפְּלִטָה, הַרְחִיקָה אֶת גּוֹפָה עַל מְנַת לְהַתְּבוֹנֵן בִּיצִירְתָּהּ, וּפְתָאוּם זֶה הִפָּה בָּהּ – הִיא מְצִירְתָּה! אַחֲזִית הַתְּרַגְּשׁוֹת הִיא מֵתִקְשֶׁרֶת לַיהוּדָה. "יֵשׁ לִי מִשְׁהוּ שִׁישְׁמַח אוֹתְךָ, אָבֵל אֲנִי מֵתַבִּישֶׁת לְהַגִּיד". יְהוּדָה לֹא מְצִלִים לְנַחֵשׁ בְּמָה מְדַבֵּר, אִךְ מְקוּנָה שְׁזָה קִשׁוֹר בְּדֶרֶךְ כְּלִשְׁהֵי אֱלֹו. – "מַה זֶה? אֶת לֹא צְרִיכָה לְהַתְּבִישֶׁשׁ..." – "אָבֵל... יֵצְאֵתִי מִטְּמֻמַּת" – "מַה שְׁזָה לֹא יְהִי אֶת לֹא מִטְּמֻמַּת, תְּסַפְּרִי!" – "אֲנִי מְצִירְתָּה! זֶה הִיָּה כָּל-כָּף טַפְּשִׁי לְצֵאת בְּהַצְּהָרוֹת..." יְהוּדָה קִצַּת מְאֻכָּזֵב שְׁזָה לֹא מִשְׁהוּ שֶׁקִּשׁוֹר אֱלֹו, אִךְ אֲכֵן שְׂמַח שֶׁהִיא חֲזָרָה לְצִיר. – "יִפִּי! טוֹב שְׂאֵת נֶאֱמָנָה לְעַצְמְךָ וְלֹא לְהַצְּהָרוֹת" – "זֶה יְפָה, אֲנִי אֲזַכֵּר אֶת זֶה" – "תִּגִּידִי אִם כְּבָר מְדַבְּרִים, רוּצָה לְבוֹא אֵלַי בְּסוּף הַשְּׁבֻעַ הַקָּרוֹב?" – "בְּשִׁמְחָה, נְדַבֵּר!" עוֹנָה רוֹת וְחוֹזֶרֶת לִיצִירְתָּהּ. מִזַּל שֶׁפֶּבֶל נוֹהֵג וַיְהוּדָה הִיָּה פְּנוּי לְעֵנוֹת לְשִׁיחָה.

יהודה ופבל מודדים את המפלוס בקדיוח בנחל יתלה. הרי טרשים קרחים ממזרח וביניהם אפיק נחל יתלה, וממערב הלולים והבוגגביליות של מבוא חרון. יהודה משחרר את הכבל מהתף ופבל מחזיק את הגלגלת כדי שהכבל לא יתחכך בשפת הצנור. בסביבות 60 מ' המכשיר מצפצף אך השנים יודעים שזה לא המפלוס. מצבור שמן ואבק סותם את הצנור ומקשה על האלקטרודה לעבר. "תמיד זה נתקע כאן, תמשיך" אומר פבל, ויהודה מעלה ומוריד את הכבל מספר פעמים עד שהאלקטרודה חולפת על פני מצבור השמן והאבק וממשיכה מטה. בעמק 169 מ' המכשיר מצפצף שוב. יהודה מכוון לנקודה המדיקת ופבל אומר "מאה ששים ושמונה ששים ושלוש, תזכר" – "מאה ששים ושמונה ששים ושלוש" חוזר אחריו יהודה, שלא יכול לרשם ולמשות את הכבל בו זמנית. לאחר שיהודה מגלגל את הכבל על התף הוא לוקח את הלוח ורושם את הקריאה. הוא זוכר שבפעם שעברה המפלוס היה מאה ששים וארבע ומשהו, ירידה של כמעט ארבעה מטרים. מתי יגיע הגשם, הוא חושב ומסתפל מערבה לראות אם יש רמז לענן, אך בים של אור טובע כל ועל פני כל התכלת. "תתקשר לאבי ממקורות תגיד לו שסימנו כאן" אומר פבל.

דוד מבחין שאת רגליו צובטות נמלים. בלהט האהבה לא הבחין בכך אך כעת צביטות הנמלים מכאיבות לו. "לא צובטות אותך נמלים?" שואל דוד את אביגיל בפליאה. – "אילו נמלים?" שואלת אביגיל. – "בואי, נצא". אומר דוד, מנער מעליו את הנמלים ולוקח את החפצים. בחדר התיכון הם מתלבשים. בצאתם כבר חשכה על נחל קדרון והנער ממתין ושותק. אויר הלילה שקוף לריחות המשנתנים ככל שהם מתקרבים לעיר.

מאחר יותר, בהיכל, דוד ורעיו חוגגים וכטוב לבם ביין שרים נגון שהוא המשך של הנגון ההוא:

הבה-נא אבוא אליך
 כי הלילה עמק וצונן
 והסות מצטלהבת ברהט
 ומיתר אל מיתר מתנגן

וכשדוד פורט לקצב התף, עדינו, שעדין במתח, לוחש באזנו: "הטובים היו המים לנסך?" – "עוד נזכח" משיב לו דוד וממשיך לשיר:

הבה-נא אבוא אליך
 כי נחר המיתר וצרוב
 והסות מתעלפת מגעת
 והלילה אחד - ואהוב

לאחר המדידה במי-נפתוח פבל ויהודה מתישבים ונשענים על קיר הבטון של בית המשאבה. הם מקלפים תפוזים. –"תגיד, פבל, פותח יהודה, "אני רוצה להעביר את הפסנתר שלי, תוכל לעזר לי רק להעמיס אותו לטנדר?" – "בכיף, למה לא. אבל צריך עוד מישהו לא נצליח רק אני ואתה" – "נצליח, בטח שנצליח" – "זה פסנתר גדול?" – "זה לא פסנתר כנף" – "ברור שלא פסנתר כנף, לא יכנס בטנדר, אני מתכנן אם הוא גדול" – "ככה, בינוני" – "אני חושב שלא נצליח אבל לא אכפת לי לנסות. יש לך רצועה?" – "כן" – "בסדר, מתי אתה רוצה?" – "ביום שלישי אחרי העבודה, אבל עוד לא תאמתי עם הבחורה שניה אני אדבר אתה". אומר יהודה, ומחייג למספר שנתנה לו רות. –"שלום, אפשר לדבר עם אגי?" – "מדברת" יהודה מעט מפתע, הוא צפה לבחורה בת גילה של רות פחות או יותר, והקול בטלפון הוא של אשה מבגרת. "אה, שלום. מדבר יהודה, לגבי הפסנתר, רות אמרה לי שהיא דברה אתה..." – "קודם כל רציתי להגיד לך תודה, לא כל יום מישהו מחליט להשאיל פסנתר למישהו שהוא לא מכיר" – "בשמחה, את מבינה, אני פשוט לא משתמש בו וחבל שהוא יהיה מדף" – "כן, אני מבינה" – "אז רציתי לשאל, ביום שלישי אחרי הצהריים זה בסדר?" – "כן, תבואו, אני אהיה בבית. אתה יודע איך להגיע?" – "אני בטוח שתסבירי לי" – "זה מאד פשוט. כשאתה נכנס למושב קח ימינה, ואחרי הבמפ השלישי סע לאט ותראה משמאלך את השלט, משפחת 'משעול' – "בסדר, להתראות" ממהר יהודה לסים בשל המבוכה שאחזה בו כשהבין שהוא מדבר עם אגי משעול.

- "אתה קולט? זאת אגי משעול!" עוד לפני שיהודה סים את המשפט הוא הבין שלפבל לא אכפת אם זאת אגי משעול, רחל בלובשטין או יונה וולך. – "מי זאת אגי משעול" – "היא משוררת מפרסמת" – "נו, יפי, פסנתר למשוררת, קלאסי" מסכם פבל. יהודה מתקשר לרות. –"לא אמרת לי שזאת אגי משעול!" מוחה יהודה. – "לא חשבתי שזה חשוב" אומרת רות וחייה נשמע בקולה – "מאיפה את מכירה אותה?" – "עשיתי דוכן בפסטיבל המשוררים כאן במטולה, והיא אהבה את הציורים אז דברנו קצת, ונשארנו בקשר". יהודה מצקצק ואומר – "לא יפה, היית צריכה להגיד לי" ומדגיש את חיוכו. – "אם כבר מדברים רציתי להגיד לך לגבי יום חמישי, אני מביאה את ניגרה, זה בסדר? אין לי איפה להשאיר אותה" – "ברור! לא חשבתי אחרת. יש חצר גדולה אין בעיה".

מעטה סודיות מלזה בהטעיות מתחכמות אופף את נושא הכנפה והגיע הזמן לעשות סדר ולהסביר איך מכינים אותה, על מה חשוב להקפיד, ומה אמונה טפלה שאין בה צרך. ראשית נכין את המצרכים. כנפה עשויה מששה מרפיבים: סמנה, עג'יני, גבינה, מים, סכר, והמרפיב הסודי: מלח.

הסמנה היא סוג של חמאה רכה מחלב עזים, ונתן לרכש אותה בקפסאות שמורים גדולות בחניות מזון בערים ערביות. ישנה גם סמנה צמחית משמן דקל, אותה קל יותר להשיג והיא גם יותר זולה, ולכן משתמשים בה ברב הכנפיות. זאת הסבה לכך שהסמנה הצמחית מעניקה לכנפה חלק מטעמה האפני, ולכן ממלץ להשתמש בערבוב של שני הסוגים. אם קשה להשיג סמנה, אפשר להשתמש גם בחמאה רגילה. לכנפה יהיה טעם פחות אותנטי אבל לא בהכרח פחות טעים.

עג'יני בערבית זה בצק, והכונה לשערות הבצק שמהן עשויה הכנפה. העג'יני עשוי בסך הכל מקמח ומים. תערובת דלילה מאד מטפטפת בזרמים דקים ואחידים על פלטה חמה, הבצק נאפה חלקית וכך נשאר בצורת שערות. עג'יני נתן להשיג ברב המאפיות שמוכרות כנפה, וכן במפעלים המיצרים עג'יני בערים ערביות גדולות. חשוב להקפיד שהעג'יני יהיה טרי, כשהעג'יני לא טרי הוא מתפורר.

הגבינה היא גבינת ברינזה עזים. לרב הגבינה מגיעה מלוחה ויש לשטף אותה. השטיפה נעשית על ידי חתוך לפרוסות והשריה במים. יש להחליף את המים מספר פעמים עד שהמליחות כמעט נעלמת.

56

כמו פיגמליון המפסל את גלתאה ומוצא בתוך השנהב את אהבתו כך עצבתי את דמותה של דבשי. בתחלה חטאתי רק בהאנשה של טופונים, תופעה שמתרחשת הרבה במקרא, למשל בנות צלפחד שמצגות בספור כנשים אך למעשה מדבר בשמות של ערים באזור מנשה. חשבתי איך תיצג גבעת דבשי כאשה. הקמורים המתונים של הגבעה הפכו לקמורים העדינים והכמעט בסריים של דבשי. אך חטא גורר חטא וחשבתי מה יהיה צבע שיערה. צבע דבש יהיה צפוי מדי ולכן הבנתי ששיערה שחור. מכאן היה כבר המדרון חלקלק. הקסמתי מהנגוד שבין צבע הדבש, הצפוי מדי, לבין הצבע השחור של שיערה, והבנתי שמשמעות השם איננה שיכות ('הדבש שלי') וגם איננה תכונה ('שיש בו מן הדבש'), אלא פעל בצווי – "דבשי!" ובעודי מנסה לדמין, במבוכה, מה בעצם אני מבקש ממנה כשאני קורא לה 'דבשי!' הבנתי שכבר התאהבתי. אולם בנגוד לפסל של פיגמליון, דמות ספרותית לעולם אינה דוממת ולכן לא נזקקתי לננוס שתפיח בה רוח חיים.

57

ויהודה חונה ליד גבעת דבשי ועולה מן הכביש דרך השדה הזרוע אל נקדת המדידה. הוא אוהב למדד בגבעת דבשי כי אי אפשר להגיע עם הטנדר ממש עד נקדת המדידה [כדי לא לפגע בשדה] וההליכה בשדה היא שנוי מרענן. וגם כי למרות שהגבעה מתונה מאד ונראית לא יותר משפול קרקע, כשמגיעים לפסגתה נפרש נוף רחב ידים של מישורים ושדות, ונחל שקמה המבית את המישור שנפרש מערבה עד יבלע באבה.

ובתוך הגבעה כמוס סוד שפעה ואין יודע מה בלבבה. ואיש אחד שעלה בזהירות לא לפגע בשדה הזרוע, שולח מבטו אל קרבה, מגלה עמקות מני חשה, ומקבל 138, ומה יספר לו 138, לולא זכר כי בפעם שעברה היה 136, על כן אמר מאירנו להיות זכר זה לזכר ולזכר ולזכר.

הגמל החל נושך ומלעס את חוט הפלסטיק השחר והשחוק, שארית סופו של קשר רב לפיפות שהדק את היריעה לקורה המזרחית של האהל, והמיר אט אט את אבק המדבר שבין סיביו ברקו והמשיך נושך ומלעס בתאות אגב והוא מושך ולועס אך עבדאללה לא ראה זאת, עבדאללה לא ידע כלל שהגמל יצא מהמכלאה, כי לעבדאללה יש חוש ריח טוב, והוא מכיר ויודע מה אומרים מבטיו של חסין, אפלו תנועות קטנות בגלגלי המכונית בשעה שהוא עובר ליד האהל של מנצור. וכשמנצור נמנע מלדבר - זה קל לראות! אז הוא הזמן, מנצור אל עבדאללה, לרפך ולגשר, למנע אי נעימיות. אז עבדאללה חכה בקדמת החלקה (ואפלו אבא הכין תה) ואשתו תולה כבסים מאחורי האהל והחמור של הילדים נצב מעל שקתו שמשותקים בה השמים וראשו, והבת היפה מכדי לא להחבא יושבת במרפז האהל, על האריגים, ומחזקת חיוך שמחפה על כל היפי שמסתירים בגדיה המסרתיים והעבים וכמו מכיל הוא את כל יפיה מכל שנותיה ברגע אחד והגמל לועס לועס מושך מושך והקורה חורקת ומושכת רעותיה והאהל נופל והיריעה העבה מכסה אותה בחם השמש שנצבר והיא נעלמת בין קפליה. שם, למטה, מחזקת ושמחה שכן במרחבים כאלה אין יקר מן המחבוא. הגמל גמר והלך לו. האם סימה לתלות את הכביסה נדהמת מגדל הנזק ומיד מונה: חמיד (הקטן) ועלי... משלא ספרה עד שלוש צרחותיה הריצו את עבדאללה, ואפלו את אביו (שהכין תה), שכן היתה בטוחה כי נקברה למות ממפת קורה, אז הטנדר התנער משעינתו של עבדאללה שנעלמה, הנערה שמחה בחשך והריחה אבק אהוב וריחות עשן טובים שדבקו ביריעה, ומנצור נצל את השתיקה למציצת סיגריה.

כשהגיע לנחל גרר בפאתי נגב כבר החלה למשמש שעה של ערב והעננים שנקבצו במערב כמו ליפות את השקיעה חקו בקמוריהם את האדמה השלזה שהיתה שרועה עד גלגל השמש. כבר כשהגיע חש רעב, אך העדיף למדד כל עוד יש אור, ולאחר המדידה לקח מהטנדר את החומוס ואת הנקניק ואת הלחם ואת העגבניות ונכנס למבנה של המשאבה הישנה על מנת להתגונן מהרוח. יהודה מביט בגוש הברזל העצום שהיה מנוע המשאבה, שכבר מזמן אינה פעילה, ורואה בעיני רוחו את הקודחים שעמלו פה, לפני ששים שנה לפחות. הוא רואה ששה גברים עובדים בלב מדבר, כה עסוקים במלאכת הקדוח ובאינספור התקלות שצצות להן עד כי אינם נושאים עיניהם אל שעת הערב היפה והכחלה המשקה את השדות בנגה היולי. וכשהיה ממשיך בדרך, אורות האיסוזו האדמים נעלמים ונותר העולם בשדות רחבים ורוח.

שְׁקִיעֵתִים חָלְפוּ בְּשָׁדוֹתֵינוּ. מֵאֵז חַג הַקִּצִּיר וְהֵם רִיקִים, וְלֹא שְׁלֵפִים מְכֻסִּים הֵם, כִּי אִם רִגְבִים מִתְפֹּרְרִים אֵט אֵט לְאֶבֶק רָךְ, בְּאֵין טֵל וּגְשָׁם הָאֶרֶץ כּוֹלֵאת יְבוּלָה, זוֹ הַשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה. עוֹד מְעַט יִסְתַּלֵּק אֹר אַחֲרוֹן מִרְקִיעֵנוּ, אֵז הַכֶּפֶר יִנְתֵן בְּאֹר הַיָּרֵחַ וְיִטְבֵּל בְּכִי הַתַּנִּים שְׁיִצִּיק לְשָׁנַת הָאֲכָרִים הַמְבַתֶּרֶת דְּאָגוֹת. הָאֹוִיר - חֵם וְקָר אֵין בּוֹ, וְאִינוּ נוֹשָׂא עֵנָן, רַק נְעִים לְמַגֵּעַ, כְּאִינוּ קָיָם. בְּהַעֲדָר צֶרֶךְ לְהַשְׁכִּים (וְכִי עָלִי לְמַהֵר לְקַצֵּר? אוֹ שְׂמָא לְחַבְטֵי?) יִצְאֵתִי עִם דְּבָשִׁי אֶל הַגְּבְעוֹת שְׂמֻנָּגָד, בְּקֶדֶם שְׁדוֹתֵינוּ הַמְאֲפִירִים, שְׁעֻקְבוֹת לְטָאוֹת וְתַנִּים נִזְרָעוֹת בְּהֵם, וְנוֹשְׁבָנוּ עַל אַחַת הָאֲבָנִים בְּמַעְלָה הַגְּבְעָה לְצָפוֹת בְּהַמוֹג הַכָּחַל מִשְׁמִי מִעֲרָב, וּבִיָּרֵחַ כְּמַעַט מְלֹא שֶׁהָאִיר מְרַחְבִים לְפָנֵינוּ וּמְרַחְבֵי גְבְעוֹת שְׁחוּרֵי גְאִיוֹת מְאֲחֲרֵי גִבְנוֹ בְּאֹר לְבָן וּפְשוּט כְּשִׁמְלֵתָהּ. "יּוֹם חֹפֶשׁ עֲשֵׂה לָנוּ יְהוָה" עֲלֶצָה לִי, מְבִיטָה עַל הַכֶּפֶרִים, הַקֶּטְנִים מִמְצַפְנוֹ זֶה, אֵיךְ מִתְחַמֵּם בְּרוּר מְלִמְעָלָה, וְרוֹאֶה מָה אֶפְסָה דְמַעַת הַזֵּרַע לְמוֹל זוֹ הַמְבַצְבֶּצֶת מְטָה בְּבִהֵית תִּקְרוֹת, וּמְסַרְבֵּת לְחַזֵּל כִּי יִבְשׁוּ מַעֲיֻנוֹתֶיהָ. "יּוֹם חֹפֶשׁ עֲמָלוֹ" אֲמַרְתִּי, מְבִיט אֶל הַשְּׁדוֹת הַמְתְּפָרְשִׁים כְּעוֹמְדִים לְחַבֵּק אֶת הַשָּׁמַיִם.

בִּיצִיאָה מִבְּאֵר-שֶׁבַע עוֹצֵר אוֹתוֹ טְרַמְפִּיסְט. יְהוּדָה פּוֹתַח אֶת הַחֲלוֹן "לֵאן אַתָּה צְרִיךְ?" – "בְּנֵי רָאִם" עוֹנֶה הַטְרַמְפִּיסְט, חֲרָדִי נְמוּךְ, עִם זָקֵן מְפָזֵר. "תִּכְנָס" אוֹמֵר יְהוּדָה, וְגַל רֵיחַ זָעָה מִתְקִיף אוֹתוֹ כְּשֶׁהַטְרַמְפִּיסְט מְתִישֵׁב.

בְּנִסְיָהּ, יְהוּדָה מְרַגֵּשׁ כְּאִלוֹ הַטְרַמְפִּיסְט מְסַתְּכֵל עָלָיו וּמְחִיָּהּ. הוּא מְפָנֶה מִבְּטוֹ אֵלָיו, וְזֶה לֹא פּוֹסֵק מִחִיוֹכוֹ אֲלֵא רַק מִסָּב מִבְּטוֹ אֶל הַדֶּרֶךְ. יְהוּדָה מַעְלָה חִיוֶה זְעִיר לְנִכְח אוֹיְלוֹת הַמְשַׁחֵק. בְּהַמְשַׁךְ הַדֶּרֶךְ, יְהוּדָה חָשׁ שׁוֹב כִּי הַטְרַמְפִּיסְט מְסַתְּכֵל עָלָיו וּמְחִיָּהּ. שׁוֹב מְפָנֶה יְהוּדָה מִבְּטוֹ וְהַפְעֵם הֵלָה מְסוֹבֵב אֶת רֵאשׁוֹ לְכוּן הַחֲלוֹן הַיְמָנִי וּמוֹסִיף לְחִיָּהּ, כְּלָל לֹא מְסַתֵּיר אֶת הַמְשַׁחֵק, וְחִיוֹכוֹ שֶׁל יְהוּדָה מִתְרַחֵב מְעַט. כֶּה בְּכָל פַּעַם הַתְרַחֵב חִיוֹכוֹ, וְרַק כְּשֶׁחִיוֶה מְלֹא הָאִיר אֶת כָּל פָּנָיו, פָּסַק הַטְרַמְפִּיסְט מִמְנַהֲגוֹ וְלֹא הִסִּב אֶת מִבְּטוֹ אֲלֵא הַמְשִׁיךְ לְחִיָּהּ וְלַהֲסַתְּכֵל בִּיהוּדָה הַמְסַתְּכֵל בּוֹ וּמְחִיָּהּ, כְּשׁוֹאֵל לְפִשֵּׁר הַמְשַׁחֵק. "מֵאִיפָה יוֹדְעִים," פִּתַח הַטְרַמְפִּיסְט, "שְׁיַעֲקֹב אָבִינוּ נִהַג בְּטַנְדֵּר אִיסוּזוֹ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע?" – "מֵאִיפָה?" שָׂאֵל יְהוּדָה. – "כְּתוּב: 'וַיִּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע'" – "נו?" – "נו, מָה אַתָּה מְדַמֵּין, שֶׁהוּא יִצֵּא עַל חֲמוּר?" אָמַר הַטְרַמְפִּיסְט, וּפָרַץ בְּצַחוֹק. וְיְהוּדָה אָף הוּא פָרַץ בְּצַחוֹק, אָף שֶׁלֹּא הִבִּין אֶת הַבְּדִיחָה.

עֲרַב בְּמִשְׁרָד בְּבֵית דָּגָן, וְיְהוּדָה לְבַדּוֹ בְּמִשְׁרָד. הוּא נִשְׂאָר שְׁעוֹת נוֹסְפוֹת לְפָצוֹת עַל הַמְדִידוֹת שְׁנִדְחוּ-בְגִלֵּל הַחֹפֶשׁ שְׁלֻקַח בְּשָׁבוּעַ שְׁעֵבֶר, וְהוּא מְקַלֵּד אֶת נְתוּנֵי הַמְדִידוֹת לְמַחְשָׁב. לְפִתְעַ, הוּא עוֹזֵב אֶת לוּחַ הַרְשׁוּם, נִגָּשׁ לְמִדְרָף, וְלוֹקַח מִמֶּנּוּ מִפָּה טוֹפּוֹגְרָפִית מְסַפֵּר 9 וְאֶת הַדו"ח הַהִידְרוֹלוֹגִי הַשְּׁנִתִי לְשָׁנַת 2007. הוּא מְתִישֵׁב לִיד שְׁלַחַן פָּנּוּי, וּמְאֲתֵר בְּדו"ח אֶת הַסְּפִיקָה שֶׁל מַעֲיֵן הַגִּיחוֹן – 600,000 מ"ק בְּשָׁנָה. אֵז פּוֹנֶה יְהוּדָה לְמַפָּה וּמַחְשָׁב אֶת אֲגֵן הַהַקּוּוֹת שֶׁל הַמַּעֲיֵן. קִצַּת קִשָּׁה לְרֹאוֹת אֶת קִנְיָ הַגְּבָה כִּיּוֹן

שֶׁהַשְּׁטַח מְיֻשָּׁב וּמְלֵא בְּסִימְנֵי תַכְסִּית, אֲךָ הוּא מְצֻלָּח לְחֹשֶׁב: 5.5 קמ"ר. הוּא מְכֻפָּל אֶת הַשְּׁטַח בְּכַמּוֹת הַגֶּשֶׁם הַשְּׁנֵיתִית בְּאִזּוֹר (537 מ"מ) וּבְשִׁעוֹר הַחֲלָחֹל בְּאִקְוִיפֶר הֶהָר (15%) וּמְקַבֵּל שְׁסֹף כָּל הַחֲלָחֹל לְמַעַן הַגִּיחוֹן הוּא 443,025 מ"ק בְּשָׁנָה, פְּחוֹת מִסְפִּיקַת הַמַּעַן, וַיִּחְרַד הָאִישׁ וַיִּלְפַּת, וְהִנֵּה יֵשׁ אָמֶת בְּאַגְדָּה הָאוֹרְבֵּנִית שֶׁשָּׁמַע, וּסְפִיקַת הַמַּעַן אֲכֵן גְּדוּלָּה מִכַּמּוֹת הַמַּיִם הַמְּחַלְחֵלֶת אֵלָיו.

63

לְהִכְנֶה בֵּיתִית יֵשׁ לְהַכִּין מְרֹאֵשׁ שְׁתֵּי מַחְבָּתוֹת שׁוֹנוֹת בְּגֻדְלָן, כֹּךְ שְׂאֵחַת נִכְנָסֶת בְּתוֹךְ הַשְּׁנֵיָה. רְצוּי שֶׁהַהֲבָדֵל בְּגֻדֵל יִהְיֶה קָטָן כְּכֹל הָאֶפְשָׁר וּבִלְבַד שֶׁהַמַּחְבֵּת הַקְּטָנָה תִּכְנָס בְּתוֹךְ הַגְּדוּלָּה. כְּעֵת יֵשׁ לְהִנִּיחַ כַּחֲפֵן סִמְנָה בַּמַּחְבֵּת הַקְּטָנָה וּלְמַשַּׁח אוֹתָהּ בְּסִמְנָה, עַד שֶׁתִּתְקַבֵּל שִׁכְבָּהּ שֶׁל כְּשִׁלּוּשָׁה מִיְלִימֶטְרִים בְּמַמְצָע (הָאֶצְבָּעוֹת מִשְׁאִירוֹת סִימָנִים זֶה בְּסֹדֶר). בְּשִׁלְבַּ זֶה יֵשׁ לְפַזֵּר קֶרֶט נְדִיב שֶׁל מֶלֶח עַל הַסִּמְנָה. הַמֶּלֶח הוּא מְרַכִּיב הַכְּרָחִי, אֲבָל לְשֵׁם הַטְּעִיָּה הוּא אֵינוֹ מְפָרֵט בְּרַב הַמִּתְכּוֹנִים, מִכִּיּוֹן שֶׁמִּצַּד אֶחָד בְּלַעֲדִיו הַכְּנָפָה חֹסְרָה אֶת הַמְּתִיקוֹת הַבְּלִתִּי-מִתְפַּשֶּׁרֶת שְׁלָה, וּמִצַּד שְׁנֵי בְּחִסְרוֹנוֹ קֶשֶׁה לְזַהוֹת מֵהוּ הַמְּרַכִּיב הַחֹסֶר. בְּכַנְפֵיּוֹת לְעֵתִים קְרוּבוֹת הַמֶּלֶח מְגִיעַ בְּתַעֲרָבֶת עִם אֲבָקַת צְבַע מְאֻכָּל כְּתָם, וּמְכַאֵן צְבַעַת הַכְּתָם שֶׁל הַכְּנָפָה בְּחֻלְק גְּדוֹל מֵהַכְּנָפִיּוֹת. הַצְּבַע לֹא הַכְּרָחִי, אֲבָל הוּא מְשַׁמֵּשׁ לְהַסְוֶאת הַמֶּלֶח, כִּיּוֹן שֶׁלְעֵתִים קְרוּבוֹת אֶפְלוֹ הַקּוֹנְדִּיטוֹר לֹא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מוֹסִיף מֶלֶח, וְסָבוּר שֶׁהוּא רַק צוֹבַע אֶת הַכְּנָפָה.

לְאַחַר שֶׁפִּזְרָנוּ אֶת הַמֶּלֶח יֵשׁ לְפַזֵּר שִׁכְבָּה פְּחוֹת אוֹ יוֹתֵר אֶחִידָה שֶׁל עֵגְלֵי עַל הַמַּחְבֵּת. לְשֵׁם כֹּךְ, יֵשׁ לְהַפְרִיד תַּחֲלָה אֶת הַעֵגְלֵי שֶׁמְגִיעַ בְּדֶרֶךְ כָּלֵל בְּצַמּוֹת צְפוּפוֹת. לְאַחַר הַהַפְרָדָּה יֵשׁ לְפַזֵּר אֶת הַשְּׁעָרוֹת עַל הַסִּמְנָה בְּעֵדִינּוֹת וּבְאֶפֶן אֶחָד כְּמָה שִׁיּוֹתֵר עַד שֶׁמִּבְעַד הַשְּׁעָרוֹת בְּקִשֵׁי רוּאִים אֶת הַסִּמְנָה. נִתֵּן לְהַדִּיק בְּעֵדִינּוֹת אֶת הַעֵגְלֵי אֲךָ לֹא לְדַחֵס.

כְּעֵת יֵשׁ לְשַׁפֵּךְ כ־300 ג' סֶכֶר לְפִינְג'וֹן, לְמֵלֵא בְּמַיִם עַד שֶׁהַמַּיִם מְגִיעִים כֶּס"מ אֶחָד מֵעַל הַסֶּכֶר וְלְהִנִּיחַ אֶת הַפִּינְג'וֹן עַל הָאֵשׁ. כֵּאֵן יֵשׁ עוֹד הַטְּעִיָּה: בְּחֻלְק מֵהַמִּתְכּוֹנִים כְּתוּב שֶׁיֵּשׁ לְהוֹסִיף מִי וְרָדִים לְמַיִם, אֲבָל זֶה לֹא נִכּוֹן וְאֵין לְהוֹסִיף מִי וְרָדִים. בְּמַהֲלָךְ הַמְּשָׁךְ הַהִכְנָה הַמַּיִם יִרְתַּחוּ. כְּשֶׁהֵם יִרְתַּחוּ יֵשׁ לְהַקְטִין אֶת הָאֵשׁ, וְלִשְׁמֹר אֶת הַסִּירוֹף בְּרִתִּיחָה עַד לְסִיּוֹם הַהִכְנָה.

64

בְּנַחַל כְּסִלוֹן פְּבַל גוֹלָל אֶת הַפֶּקֶק מֵעַל פִּי הַצְּנוֹר וַיְהוּדָה מְשַׁלְּשֵׁל מִיַּד חֶבֶל אֶל תוֹךְ הַבוֹר. הַחִישָׁן מְצַלְצֵל כְּעֵנָבֵל בּוֹ בִּירְדוֹ בְּהַדְהוּדִים הוֹלְכִים וְנִחְלָשִׁים. תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל הַצְּנוֹר, וְבוֹ אוֹצְרוֹת חֹשֶׁךְ וּמִטְמֵנֵי מִסְתָּרִים, כָּל חֹשֶׁךְ טְמוֹן לְצַפּוֹנִיו. וַיִּשְׁיבוּ אֶת הַפֶּקֶק עַל פִּי הַצְּנוֹר לְמַקוֹמוֹ.

לֹא בְּרוּר מָה עוֹרֵר אֶת סַקְרָנוֹתוֹ שֶׁל הַתֵּן שֶׁעֲמַד עַל הַמְּדָרוֹן וְהַשְּׁגִיחַ בָּהֶם כָּל הַעֵת מִלְמַעְלָה, אֲךָ יְהוּדָה מְרִיחַ בְּאִוִיר אֶת הַגֶּשֶׁם מִתְקַרֵּב וּמִבֵּיט מְעַרְבָּה וְאֲכֵן נִרְאִים עֲנָנִים אֶפְרָים וְרַחֲוִקִים מֵעַל צְמָרוֹת הָאֲרָנִים שֶׁל מְצַפָּה אֲשֶׁתְּאוֹל. אִם הַקּוֹרָא מַעֲנֵן בְּמוֹסִיקָה מְשֻׁמַּחַת לְנִסְיָעָה כְּדַאי שִׁיאֲזִין לְשִׁיר Love Me Or Leave Me בְּבַצוּעַ שֶׁל נִינָה סִימוֹן.

פבל ויהודה בכרמי יוסף ויהודה מחנה קרוב למדרגות כדי שיהיה להם קל להעמיס את הפסנתר. "בוא נראה שאנחנו מרימים אותו לפני שאתה מפרק את הארגז" אומר פבל, יהודה מסכים ושניהם יורדים אל הבית. הם לא לוקחים את הרצועה כיון שכאשר יהודה פנה את הפסנתר מהדברים שהיו עליו, הוא הזיז אותו מעט מהקיר וגילה שלפסנתר יש ידיעות מאחור, והנשיאה באמצעות הידיעות נוחה בהרבה מהנשיאה באמצעות הרצועה. הם אווזים את הפסנתר משני צדדיו, יד אחת תחת המקלדת ויד אחת בידי, ובמאמץ רב מרימים את הפסנתר בקשי סנטימטר וחצי מהרצפה. "אין מצב" פוסק פבל, ויהודה מבין שגם אם יצליחו לגרר את הפסנתר כך לארך השביל, אכן לא יצליחו להעלות אותו במדרגות. "שיט" אומר יהודה ונשען על הפסנתר. – "לא נורא אולי נבקש גם מדביר שיעזר לנו" מציע פבל. – "כן, אבל אמרתי לה שנגיע היום, פדיחה". – "אז תגיד לה שלא תגיע היום, אתה חייב לה משהו?" – "לא, אבל לא נעים לי לשנות לה עכשו". – "מה לעשות".

יהודה מתקשר לאגי. "הלו?" (יהודה כבר מזהה את הקול) – "שלום, מדבר יהודה..." – "אה, שלום! אתם בדרך?" עונה אגי בחינה. – "זהו, שנאלץ לדחות את זה לשבוע הבא, חשבתי שנצליח אני וחבר להעמיס אותו אבל מסתבר שצריך עוד מישהו" – "אוקיי" – "ממש לא נעים לי שטרטרונו אותך ככה" – "לא טרטרותם, אמרתי לה, אני בכל מקרה בבית היום, לא חפיתי בגללכם" – "בכל זאת לא נעים לי" – "אל תרגיש לא נעים" – "טוב, אז נתאם בשבוע הבא?" – "בשמחה".

הבעלים של הסייט הקדים, והגיע כשמחמד הכין לעצמו קפה. הוא אמר לו שנפשו סוערת, בגלל אפן התערבלות גרגרי הקפה הטחון בכוסו, שבחש בה בהסח הדעת עשרים בחישות. אחר-כך, כשהדק לו ברצ'ט את ברגי המצמד שתקן, שבר את האחרון, ובלא עויה שתעיד על גדל הנזק שנגרם, הלה והרים מצמד חדש והביאו, ואך בדרך למחסן, כשגבו מפנה אליו, נשך מעט את שפתיו. היה זה ממסגר תמונות, שהעדיף לראות את התמונה הלא צנועה והסגונית שהיתה תלויה ומתקמטת, ולא את הסיגריה שכבתה ליד המאפרה והשאירה כתרם אפר על השלחן, וחיה כי חשב שביכלתו לשפר את מצב הרוח הכללי ולבשר לעולם שהחיים פשוטים. חיוכו לא השתקף בכוס הקפה של מחמד והתנדף כליל מכל קירות הפח והליפטים. כשהסתיימה העבודה ומחמד התחיל ללכת לביתו, התקשה לעבר לעולמו הפרטי, והתקשות זו התבטאה בשהות הארכה עד שהבחין בצבעי הרקיע המדהימים של חמש בערב באותה עונה.

ערב ויהודה במטתו, מדבר בטלפון הביתי עם רות. איננו יודעים על מה הם מדברים אבל אם לשפט לפי החינה שעל פניו, השיחה נעימה ביותר. כבר מאחר ושניהם רוצים ללכת לישון, אך יהודה מרגיש

שְׁהִיָּה עוֹד מִשְׁהוּ שְׂרָצָה לֹאמֵר לָהּ, וְאִינֶנּוּ נִזְכָּר מֵהַדְּבָר. "טוֹב, מִקְסִימוּם תִּגִּיד לִי בְיוֹם חֲמִישִׁי אִם תִּזְכָּר" – "טוֹב, לִילָה טוֹב!" – "לִילָה טוֹב".

הוא מכבה את המנורה ומדמין איך יהיה לראות אותה, את רות היפה, על הכר לצדו. המראה מעורר את יצרו והוא נוגע בעצמו ונרדם. הלילה נושא ענני גשם ממערב ומכסה את הארץ המכרבלת בפוך צמרירי.

68

היפי הוא קו המחשבה הנמשך מחסן אל הרגע הבא. מתחת לשמים מעננים ומסנורים הוא עומד על המשאית שהיא חלק מגופו, ובעיניו גם איזו תלונה על כך שההעמסה ממשכת וקשה, ואלו הפריקה – ידית אחת אתה מושך, מטח אור אחד נתז ואתה ריק, ומכן... וההעמסה קשה, כי יש אבק מעיק ועולה בסליל מהיר אל הזריחה.

ובהמשך המחשבה (הדרך היא ודאי החלק היפה ביותר), בעוד שכם נפרשת לפניו, אכן נתזת מצמיג, סדק ביץ נמעה, יתוש נדבק אל הפנס. עכשו בוקע אור המנורה דרך שכבת אבק עבה, רוטט כחי. וחיים אחרים הם ארבעים טון שעורה עוברים בצנורות, דופקים בקצב קדמוני, וממלאים את שקי אשכיו. מתנווד מן העמס, ילך אל העיר אשר אהב.

69

יורד טפטוף כל-כך קל עד שכמעט אין מרגישים את הטפות, אך עמק האלה נמלא עד גדותיו בריח המשפר שגומלת האדמה כתודה על הרניתה. יהודה חוזר לאיסוזו שחונה ליד השיבר המטפטף להביא מפתח צנורות על מנת לפתח את הפקק העקש של נקב המדידה. כיון שהוא כבר בסביבה, אחרי המדידה בעמק האלה יהודה נוסע לתל ירמות, לראות את השער שרצה לראות במו עיניו. הוא חונה והולך לכוון התל, סביבו גבעות מעטרות בטרסות, אלות בודדות וסבך קדה, וקרני שמש יחידות מבעד לעננים האפרים מאירות את הגבעות בכתמי זהר. כשהוא מתקרב, הוא רואה שהגבעה שקשב שהיא התל איננה התל. הוא עולה על הגבעה כדי לראות היכן התל, ובדרך כל אלה וכל שיזף יוצרים פנות חמד מזמינות, אך יהודה עולה אל ראש הגבעה כדי לראות היכן התל.

כשהיהודה מגיע לראש הגבעה, סבך הקדה והאלות מסתיר לו והוא אינו מצליח להשקיף. הוא לא יכול להיות רחוק מאד מהמקום. אם זאת לא הגבעה הזאת, זאת בטח הגבעה הבאה, ולכן הוא מחליט להמשיך קדימה. הוא יורד מן הגבעה, עוקף את משוכות הצבר, יורד לואדי ומתחיל לעלות על הגבעה הסמוכה. גם הגבעה הזאת איננה התל, אך ממנה ודאי יצליח לראות היכן הוא. וגם הפעם כל פנה בין העצים נראית מזמינה ויהודה מבין שהוא מתחיל להיות רעב. לא נורא, יש לו אכל באוטו, הוא רק ימצא את התל וילך לאכל.

יהודה עולה על הגבעה אך כיון שהיא מתונה מאד הוא לא מצליח לראות את הגבעות הקרובות, אבל הנה רמת בית-שמש מזה, ותל עזקה מזה, הוא יודע בדיוק היכן הוא, איכה לא ימצא את התל?

כָּאן הַמָּקוֹם לְצִיָּן שְׂיִהוּדָה מְעֵלָה בְּנוּסֵט. כָּבֵר בְּסִדִּיר הוּא לֹא הֵבִין אִיךָ אֶפְשֶׁר לְטַעוֹת בְּנוּסֵט בְּאֶרֶץ כָּל-כָּךָ קִטְנָה, שְׂאֶפְשֶׁר לְהַפִּיר בָּהּ כָּל גְּבֵעָה. וּמֵאֵז הוּא רַק הַפִּיר אֶת הָאֶרֶץ יוֹתֵר, וּבַעֲקָר אֶת הָאֶזְרוֹר הַזֶּה, בּוֹ הוּא מוֹדֵד כָּבֵר מִסְפָּר שָׁנִים. עֲכָשׁוּ, כְּשֶׁהוּא יוֹדֵעַ בְּדִיּוּק הֵיכֵן הוּא, הוּא יוֹרֵד לְכוּחַן הַתֵּל. הָעֲנָנִים נַעֲשִׂים כְּבָדִים וּמְכֻסִּים אֶת כָּל הַשָּׁמַיִם. הוּא מְגִיעַ לְגִיא, אַךְ זֶה לֹא הֵגִיא שֶׁהוּא חֲשָׁב. גְּדֵרוֹת חוֹסְמוֹת אֶת הֵגִיא מִשְׁנֵי צַדָּיו. הוּא עוֹבֵר גְּדֵר אַחַת וּמִתְחִיל לַעֲלוֹת בְּאֶפֶיק, עַל חֲלוּקֵי אָבֵן הַגִּיר. טְפוֹת גְּדוּלוֹת מִתְחִילוֹת לָרֶדֶת, וְהוּא מְגַבֵּיר אֶת קֶצֶב צַעֲדָיו בְּתִקְוָה לְהַגִּיעַ לְמָקוֹם גְּבוּהַ וּלְהֵבִין הֵיכֵן הַתֵּל. הָרַעֲב כָּבֵר מְצִיק לוֹ, אָבֵל הוּא לֹא יַחֲזֵר עֲכָשׁוּ אֶת כָּל הַדֶּרֶךְ לְאוֹטוֹ כְּשֶׁהוּא כָּבֵר-כָּבֵר מוֹצֵא אֶת הַתֵּל. הֵגִיא מִתְרַחֵב וְצָבַע הָאֲדָמָה מִשְׁתַּנָּה מִחֵם לְאֶפֶר, וּמֵעִיד עַל כָּךְ שְׂיִהוּדָה מִתְקַרֵּב לְאֶזְרוֹר הַתֵּל. וְהִנֵּה, בְּמַעֲלֵה הֵגִיא, יְהוּדָה רוֹאֶה רוּעָה, לְבוּשׁ כָּלוּ לְבָן. יְהוּדָה מִתְקַרֵּב אֶל הַרוּעָה לְשֶׁאֵל אוֹתוֹ הֵיכֵן הַתֵּל. "אַתָּה יוֹדֵעַ אִיפֹה תֵּל יִרְמוֹת?" שׂוֹאֵל יְהוּדָה – "אַתָּה רָעֵב?" מְשִׁיב הַרוּעָה בְּשֶׁאֵלָה. – "אִיךָ יִדְעֵתָ?" מִתְפַּלֵּא יְהוּדָה, עֲדִין מִתְנַשֵּׁף מִהַרְיָצָה בְּעֵלְיָה. – "לֹא יִדְעֵתִי, שְׂאֵלֵתִי. פְּשׁוּט עִמְדֵתִי לְאֹכֵל וּבְדִיּוּק בְּאֵתִי, אֵז חֲשַׁבְתִּי שְׁמֹן הָרְאוּי לְכַבֵּד אוֹתְךָ." – "הָאֲמַת הִיא שְׁכֵן" מִתְוַדֶּה יְהוּדָה. הַשָּׁנִים מִתִּישְׁבִּים עַל יְסוּדוֹת הַבֵּטוֹן שֶׁל עֲמוּד חֲשָׁמֵל גְּדוֹל, וְהַרוּעָה מְצִיעַ לַיהוּדָה מַיִם. לְאַחַר מִכֵּן הוּא מוֹצֵא לְחֻמְנֵיהָ עִם קוּטֵג' וְעַגְבָּנֵיהָ, בּוֹצֵעַ אֶת הַפְּרִיךְ לְשָׁנִים, וּמַגִּישׁ אֶת מַחְצִיתוֹ לַיהוּדָה. הָעֲזִים רוּעוֹת מִסְבִּיבֵם וּמִמְלֵאוֹת אֶת הֵגִיא בְּצִלְיָה עֲנָבִלִים.

"אִיךָ קוֹרְאִים לָךְ?" שׂוֹאֵל יְהוּדָה בְּעוֹדָם אוֹכְלִים. – "גְּדֵעוֹן, וְאַתָּה?" – "יְהוּדָה." – "יָפֵה, כְּמוֹ הָאֶזְרוֹר פֹּה" – "כֵּן" מַחֲיֵךְ יְהוּדָה, שְׂאוֹהֵב אֶת הָאֶזְרוֹר וְקִבֵּל אֶת דְּבָרָיו כְּמַחְמָאָה. כְּשֶׁהֵם מְסִימִים לְאֹכֵל יְהוּדָה שׂוֹאֵל שׁוֹב הֵיכֵן תֵּל יִרְמוֹת. גְּדֵעוֹן מַחֲוֶה בְּיָדוֹ עַל הַכוּוֹן. – "אָבֵל רָגַע", אוֹמֵר גְּדֵעוֹן, מוֹצֵא כְּרִטִּיס בְּרַפְתַּת הַמְּזוֹן מִהַחֲתָנָה שֶׁל מֵרֵב וְרוֹנֵן וּמוֹשִׁיט אוֹתוֹ לַיהוּדָה, "אֲכַלְתָּ, תְּבַרְךָ". יְהוּדָה כֹּה אֲסִיר תוֹדָה עַל מַחְצִית הַפְּרִיךְ, שְׂאֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ מֵאֲמִין, הוּא נוֹטֵל אֶת הַבְּרֵכָה וּמְבַרְךָ. כְּשֶׁהוּא מְגִיעַ לְמַלִּים "טוֹבָה וְרַחְבָּה" הוּא מְצַחֵק וְשׂוֹאֵל – "רַחְבָּה?! טוֹבָה בְּסִדֵּר, אָבֵל רַחְבָּה?" – "רַחְבָּה זֶה יַחְסִי" מְשִׁיב גְּדֵעוֹן. – "יַחְסִית לְאִיזוֹ אֶרֶץ הִיא רַחְבָּה?" מְקַשֶּׁה יְהוּדָה. – "לֹא יַחְסִית לְאֶרֶץ, אֲלֵא תֵּלֵי בֵּיחַס שֶׁל הַמְּבַרְךָ. זֶה עֲנִין שֶׁל רְזוּלוּצִיָּה. מִי שְׁנוֹסֵעַ 130 ק"מ"ש מְפַסֵּס אֶת הַמְּקוֹמוֹת בְּדֶרֶךְ וְהָאֶרֶץ תִּרְאֶה לוֹ צְרָה. מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּרִגְלָה חוֹנֶה גַם אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבְּדֶרֶךְ וְהָאֶרֶץ תִּרְאֶה לוֹ רַחְבָּה. וְלִכְךָ מְכוּן הַכְּתוּב, שֶׁתֹּאמֵר 'רַחְבָּה' וּמִתוֹךְ כָּךְ תִּגְלֶה וְתִזְכֵּר שֶׁהִיא רַחְבָּה."

וְיֵהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְיִהוּדָה אָמַר לְלֶכֶת לְכוּחַן אֵלָיו הַצְּבִיעַ הַרוּעָה. הֵם נִפְרְדוּ וְיִהוּדָה הִחֵל לְלֶכֶת. אַחֲרֵי כֵּמָה שְׁנֵי יוֹת גְּדֵעוֹן קָרָא "יְהוּדָה!" יְהוּדָה הִסְתוֹבֵב וְשָׂאֵל "מָה" – "בְּרֵאשִׁית ב' שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה" צָעַק אֵלָיו וְחִיָּה. יְהוּדָה הֵבִין שְׂאִין טַעַם לְשֶׁאֵל אוֹתוֹ מָה כְּתוּב שָׁם, וְלִכֵּן חִיָּה גַם הוּא, וְהִמְשִׁיךְ לְלֶכֶת.

יהודה הולך לכיוון התל. הפגישה עם הרועה משמחת אותו והוא ספק הולך ספק מדלג כאיל פסח אל עבר התל. בהגיעו נגלה לעיניו השער כשני קירות אבנים מסתתות בוקעים מתוך הקרקע, והעשב הירק החדש חובר לעשב הצהב דאשתקד ויחד הם מלטפים את קרסולי החומות החבויות בין ענפי השקד העירמים. מבנה השער אכן מזכיר שערים אחרים שראה כמו חצור ובעקר בית שמש הסמוכה, אך בעיניו הדבר לא מעיד על קיומה של ממלכה, אלא על חקוי או על נורמות בניה מקבלות. כעת מטרידה אותו השאלה מה כתוב בבראשית ב 18. יש משהו ברועה הזה, הוא חושב. הוא ידע שאני רעב, כנראה ראה עלי. וגם מה שהוא אמר על 'רחבה' מענין. יכול להיות שהוא ראה עוד משהו. כיון שסקרנותו גדולה, הוא לא מחכה עד שיגיע הביתה לבדק בתנ"ך, והוא מסמס לרות "מה כתוב בבראשית ב' 18?". יהודה כבר כמעט מגיע לרכב כאשר מתקבלת התשובה "אתה רציני? למה אתה שואל?" – "כי פגשתי פה"... מתחיל יהודה להקליד ומבין שהספור ארך מדי להודעת טקסט. "ספור ארה, אני אספר לך". – "אתה יודע מה כתוב שם?" – "לא, אחרת לא הייתי שואל". רות מתקשרת: יהודה נשען על האיסוזו, משקיף מזרחה ועונה לשיחה – "זה הפסוק עם 'לא טוב היות האדם לבדו'. עכשו אתה חייב לספר לי מה קרה" – "ואי איזה מניאק! את לא מבינה, פגשתי פה איזה רועה, אדם מאד מענין. בקצור בסוף הוא אמר לי 'בראשית ב' 18', ולא הסכים להגיד לי מה כתוב שם, אז הסתקרנתי ושאלתי אותך. לא ידעתי שהוא יבין אותי ככה" – "טוב, הוא לא ידע שתשאל אותי" – "אני כבר לא יודע מה הוא ידע או לא ידע" שוב טפות גשם מתחילות לרדת "טוב, מתחיל לרדת גשם, נדבר"

ערה בעל ביתו, יערה החדד היכלו. טבח פרים אף צאן שחט. הרה אלים יין, הרה אלות יין עד אכלו ושתו האלים, שתו מכוסות יין ומספל זֶהב תירוש. ויען אלאין בעל "קרע, נושר בן ים, נושר בן עדית, פתח חלון בבית, ארבות בקרב ההיכל, ויפתחו בקיעים בעננים כדבריה, נושר וחסיס!" צחק נושר, ירים קולו ויקרא "הלא אמרתי לך, אלאין בעל, עוד תשוב לדברי, תבין אמרי פי: תפתח חלון בבית, ארבות בקרב ההיכל!" יפתח בעל בקיעים בעננים, המלת קולו עוד מתגלגלת. קול בעל על המים, אל הכבוד הרעים, בעל על מים רבים. קול בעל יחולל אילות ויחשף יערות ובהיכלו פלו אמר כבוד.

הירח כמעט מלא. דמה של רות גואה ומחשב לעלות על גדותיו, כמו מעין פועם שמים מלאו את אגנו והוא בא אל פעימתו. אדוות של כאב צובטות את קרבה והכל נראה לה גדול ומשמעותי ובו זמנית מיתר. הנסיעה ליהודה נראית לה טרח. היא מתקשרת אליו ומודיעה לו שלא תבוא היום. הוא שואל למה, והיא עונה שזה יותר מדי בשבילה, שהיא לא יודעת, ושהיא מצטערת. קולה רועד. יהודה מרגיש

שָׁאִין זו שִׁיחַה שְׁבָהּ הִיא מְבַקֶּשֶׁת שִׁישְׁכַנֵּנֵנִי אוֹתָהּ לְבוֹא, וְלִכֵּן רַק אוֹמֵר שְׁחַבֵּל וְשֶׁהוּא הִיָּה שְׂמַח לְרֵאוֹת אוֹתָהּ. "אֲנִי יוֹדַעַת", הִיא אוֹמֶרֶת, "סְלִיחָה".

75

הָעֵנָן הִיָּפָה שְׁחַת אֶרְצָה גִּשְׁמוֹ
לֹא הַבְּשִׁיל הַפְּרִדָּס שְׁכוּנִים חֲדָשִׁים
גַּם מְרַחֵב לֹא הוֹרִיק פְּנֵי שׁוֹקִים בְּנִשְׁמוֹ
נִחְשׂוֹל אֶהְבֵּת עֶרֶב סֵתוֹ חֲרִישִׁית

כִּי יָפִים וּמְצַמְרִים הִיעֲרוֹת הַשְּׂרוּפִים
וּבְצִרְתָּ טוֹבָה לְחַקְלָאִי
מִי הָאֲלֹפִים נִשְׁתָּה בְּרֵהֻטִים מִתְּכַלִּים,
חֲדוּדִין בְּעוֹרְנוֹ מִטַּל אֲדָנִי

כִּי הִנֵּה סֵתוֹ יוֹרֵד בְּמוֹרֵד הַהָרִים
קוֹמִי, לְכִי, כִּי עֵינֶיךָ יָפוֹת מֵהַכִּיל.
בָּרַח דּוּדִי, דְּמָה לְצַבִּי אוֹ לְעַפָּר אֵילִים
עַל הָרֵי בְּשָׁמַיִם

76

מִיָּד, בְּטָרֵם שְׁקוּלִים, הַחֲלָה הַתְּרוֹצְצוֹת וְצַעֲקוֹת יְלָדִים נִטְחוֹת בְּרוּחַ. כִּי שְׂרִיד רַתֵּם אֶחָד שֶׁזָּע יוֹתֵר מִכְּרָגִיל צָד אֶת עֵינָיו וְהָרִיחַ רִיחוֹת מִמַּעַרְב, וּבְקִרְיָה אַחַת רָץ אֶל הַמַּאֲהֵל: "אֶ-שְׁתָּה!".
אֲבָרְהִים לֹא הִתְקַשֵּׁר לְאָמִיר לְשָׂאֵל אִם הַמַּפְעֵל שָׁב וְאִפְשָׁר אֶת זָרֵם הַמַּיִם בְּשִׁקְתָּם, שִׁדַּע כִּי בְּרַבֵּעַ לְחַמֵּשׁ כָּבֵר עָדְרוּ מְקִיף אֶת הַשִּׁקְתָּ, אִם תִּנְבֵּעַ, וְלִקְרֵאת חֲשֵׁךְ נִתַּק מִנֶּה מַעְגְּלִית וְזוֹרֵם בְּחִזְרוֹ, חוֹצָה אֶת הַבְּקָעָה הָרֵאשׁוֹנָה וְעוֹלָה אֶל הַמַּאֲהֵל. הוּא הָעֵדִיף לְעֵלוֹת לְגַבְעָה וְלְרֵאוֹת, כִּי אֶהְבֵּ לְחוֹשׁ אֶת הָרוּחַ עוֹבֶרֶת בְּגוֹפּוֹ, וְלִהְקִיף בְּעֵינָיו אֶת הַבְּקָעָה הַנִּצְפִּית – הַקְּרָקַע יְדוּעַת הַשְּׁטָפוֹנוֹת, קִירוֹת הַסַּחֲף הַמְּקִיפִים אוֹתָהּ בֵּיתִיִּים, וְלֹא מִתְנַשְּׂאִים לְגַבְהֵיִם, אֲלֹא רַק מִפְּרִידִים בֵּינָה לְבֵין כָּל אוֹתָן גְּבָעוֹת חֲסָרוֹת חֵן לְכְאוֹרָה, וְהַנְּחַל, כָּבֵר סֵתוֹ, אֵינוֹ חוֹמֵר כְּגוֹ, וּמִתְפַּתֵּל כְּאִפְעָה בְּמַעְלָהוֹ. "מִנְשָׁן מִיֵּשׁ מֵהֵם" עָנָה לְמִנְאֵר שֶׁשְׂאֵלָה מִדוּעַ הוּא מִתְעַקֵּשׁ לְעֵלוֹת בְּמִקּוֹם לְהִתְקַשֵּׁר, וַיֵּצֵא אֶל הַגְּבָעָה, לְהַבִּיט אִם הִתְכַּנַּס עָדָר אָמִיר עַל הַשִּׁקְתָּ אִם לֹאוֹ, צָעַד הִלִּיכָה וְצָעַד רִיצָה קֵלָה, בּוֹחֵר שְׁלוּחָה וְעוֹלָה, וְהִנֵּה זָרַד רַתֵּם שֶׁשְׂרָד, אוֹלֵי מִיָּבֵשׁ וְאוֹלֵי מִרְמַס הַכְּבָשִׁים, רָטַט בְּרוּחַ יוֹתֵר מִכְּפִי דְרָכּוֹ, וּמֵאֲחֲרָיו (הוּא הַבִּיט צְפוֹן מִעֲרָבָה) הָעֵנָנִים כָּבֵר חָנוּ עַל הַהָרִים.

שָׁרִירָיו, בְּרוּצוֹ מְטָה, נִשְׁעַן עַל הַרוּחַ הַחַזְקָה בְּכָל בְּדָיו וְעוֹרוֹ, בְּתַעוּפָה שְׁבִין כָּל מֵהִלּוּמַת צַעַד לְעַקְבָּתָהּ, רָטְטוּ בְּתַאֲוֵם מְפָלְיָא, שָׁכַן מִפִּירִים הֵם זֶה אֶת זֶה מִיּוֹם הַיְלָדָם. בְּזוּיֹת עֵינָו רָאָה חֲבוּרַת מְטִילִים מְאַבְקִים מְעִבִירִים אֲבָנִים בְּזוֹ אַחַר זוֹ לְכַדִּי בְּמָה גְבוּהָה. בְּמֵאֵהָל מִשְׁשָׁמְעוּ צַעֲקוֹתוֹ כְּבָר הַחֲלוֹ לְמַתַּח יְרִיעוֹת עַל קְבִיּוֹת הַחֲצִיר, לְסַגֵּר אֶת מְנוּעַ הַטְּנָדָר שֶׁטָּרַם הַשָּׁלֵם תְּקוּנוֹ, לְפַתַּח אֶת הַדְּוּדִים; וְכָל הַתְּכוּנָה בְּתַאֲוֵם פְּלֶחְנִי, לְאֵל גֶּשֶׁם שֶׁטָּרַם הַגֶּדֶר. בְּהִגִּיעוֹ לֹא זָהָה אֶת בְּנוֹ בֵּין הָרָאשִׁים הַשְּׁחָרִים, הַקְּטָנִים, שֶׁטָּרַחוּ סְבִיב הִירִיעוֹת, שְׂמֵחִים כִּי בִיכְלָתָם לְהוֹעִיל. "סְמִיר!" קָרָא, וּפְחַד מִיַּד נִמְזַג בְּדָמוֹ שָׁכַן נֶהַג סְמִיר לְטִיל בְּעָרוֹץ הַנַּחַל, שָׁכַן אָהַב אֶת עָרוֹץ הַנַּחַל אֲשֶׁר מֵעַל הַמֵּאֵהָל, וְוָדָאִי לֹא מְרַגֵּשׁ אֶת סִפְנוֹת הַשֶּׁטְפוֹן הַקָּרֵב. אוֹתָהּ שָׁעָה יֵשֵׁן סְמִיר בֵּין שְׂמִיכוֹתָיו, מְכַסֶּה פָּלוֹ, וְאַבְרָהִים כְּבָר רָץ אֶל הַנַּחַל וְקוֹרָא, וְקָרִיאֹתָיו נִטְמָעוֹת בְּהֶדֶן וְרִגְלָיו נִמְהָרוֹת רוֹעֵדוֹת מִפִּירוֹת אֶת הַנַּחַל הַיֵּטֵב וְכָל אֲשֶׁד שֶׁעָבַר מְחָה הַבְּעָה מִפְּנֵיו. בְּבִקְעָה הַמְּסֻתֶּרֶת פָּרְשׁוּ הַמְּטִילִים יְרִיעַת נִילוֹן בֵּין שְׁנֵי גְלֵי הָאֲבָנִים, וּפְנוּ לְבִשּׁוּלֵיהֶם, עֲשָׂנָם מִתְמַר וְנִבְלַע בְּעֵנָנִים. אֲבָרָהִים מְהַר וְעָלָה, וְכָבֵר הִגִּיעַ לְאֲשֻׁדוֹת הַגְּבוּהִים, שֶׁטְפוּס צָרִיךְ לָהֶם, וְלֹא יָדַע עַד אֵן הַרְחִיק בְּנוֹ שָׁכַן אֵין עוֹנָה לְקָרִיאֹתָיו, אֲלֹא שֶׁאֲשֶׁד זֶה הַנֶּצֶב לְפָנָיו אֵינוֹ הָאֲשֶׁד הָרָאשׁוֹן בְּאֲשֻׁדוֹת הַגְּבוּהִים. אֲבָרָהִים מְבִיט אַחֲרָיו לְרֹאוֹת הַכְּבָר טְפוּסוֹ רִגְלָיו מְבַלִּי מִשִּׁים, וְנִקְדוֹת זֶה־ר פּוֹעֲמוֹת. לְפָנָיו - קִירֵי הָעָרוֹץ תַּחַת שְׂמֵים אַחֲדִים, אֲפָרִים. תַּחַת שְׂמֵים רִיקִים, הַנַּחַל זָר.

רוֹת מִתְקַשְׁרֶת לְאֵלָה וְאוֹמֶרֶת "יֵשׁ לִי כְּאֲבִי מַחְזוֹר, בָּא לָךְ סָרְט וּבִירָה אֲצִלִּי?" - "אֵיזָה קָטַע, גַּם אֲנִי בְּדִיוֹק עִם כְּאֲבִי מַחְזוֹר, בְּטַח שְׂמֵתָאִים, רַק אֵיךְ אֲנִי אֲגִיעַ?" - "בְּטֶרְמָפִים..." מְצִיעָה רוֹת - "לֹא בָּא לָךְ לְבוֹא לְאֶסֶף אוֹתִי?" - "זֶהוּ אֲנִי עִם הַכְּאֲבִים וּמִמֶּשׁ לֹא בָּא לִי לְנֶהֱג" - "אֲזַ אֵיךְ אֲנִי אַחְזֶר?" - "אֵל תַּחְזְרִי! תִּשְׁאָרִי לִישׁן אֲצִלִּי!" - "כְּפִיּוֹת?" - "כֵּן, כְּפִיּוֹת!" - "יֵאלֶלָה אֲנִי מְסִימֶת פֶּה מִשְׁהוּ וּבָאָה". רוֹת הוֹלְכֶת לְמַכְלֶת וּמְבִיאָה שִׁישִׁית הַיְנַקוֹן [שׁוֹקוֹלָד כְּבָר יֵשׁ]. הִיא שְׂמָה אוֹתָהּ בְּמִקְרָר וּמְקוּהָ שֶׁתִּתְקַרֵּר עַד שְׁאֵלָה תִּגִּיעַ. בִּינְתִים, הִיא עוֹבֶרֶת עַל הַרְשִׁימוֹת בְּאֲתֵרִי צְפִיָּה יְשִׁירָה וּמְחַפֶּשֶׁת לְהֵן סָרְט. אֵלָה מִתְקַשְׁרֶת. "אֵת יְכוּלָה לְפַחוֹת לְקַחַת אוֹתִי מֵהַכְּנִיסָה לְמִטּוּלָה?" - "בְּטַח! אֲנִי לֹא אֶתֵן לָךְ לְלַכֵּת בְּגֶשֶׁם! רְגַע אֵיפֹה אֵת, לְמִטָּה?" - "כֵּן..." - "טוֹב אֲנִי כְּבָר בָּאָה". רוֹת נִכְנָסֶת לַגֶּץ הַיְרֻקָה וְנוֹסַעַת לְאֶסֶף אֶת אֵלָה וּבִדְרֹךְ מִשְׁתַּקְּפִים פְּנֵי הַרְחוֹב הַכְּתָמִים בְּכָל טָפָה וְטָפָה שֶׁעַל הַזְּגוּגִית.

כְּשֶׁהֵן מְגִיעוֹת, אֵלָה מְנִיחָה אֶת הַתִּיק עַל מִטָּתָה שֶׁל רוֹת, נֶאֱנַחַת אֲנַחַת רְגִיעָה וְאוֹמֶרֶת "אֵת לֹא מְבִינָה אֵיזָה יוֹם הִיָּה לִי הַיּוֹם" - "הֵה, אֲנִי כֵּן" - "כָּל הַיּוֹם מִשְׁעוֹר לְשְׁעוֹר, וַיְמָה זֶה כָּל הַמִּטְלוֹת הָאֵלָה, מָה רוֹצִים מֵאֲתָנוּ? זֹאת רַק תַּחֲלֶת הַסְּמִסְטָר! וּבְתוֹךְ כָּל זֶה גִּיא הַסִּפִּיק גַּם לְעַצְבֵן אוֹתִי בְּטֶלְפוֹן... בְּקָצוֹר

באת לי מה-זה טוב" - "מה הוא אמר לך?" - "עזבי, הוא לא סגור על עצמו" - "שוב?" - "איזה שוב, אותה פעם - מתמשכת" אומרת אלה וצוחקת.
- "אז איזה סרט אנחנו רואות?" שואלת רות - "אני לא יודעת אם יבוא לך אבל הבאתי פה [היא מוציאה מהתיק דיסקונקי] את צילי המוסיקה" - "ואו, מתי פעם אחרונה ראיתי את צילי המוסיקה, כשהייתי פיצית!" - "אז מתאים?" - "ברור!"

80

כאשר הפינג'ן על האש נסנן את הגבינה מהמים, ונפורר אותה בתוך קערה על ידי לישה של הפרוסות, עד שישארו רק פרוורים קטנים. כעת נפזר את הגבינה על שכבת העג'יני בשכבה פחות או יותר אחידה (עבי שכבת הגבינה לפי הטעם). יש להשאיר רוח של ס"מ אחד לפחות בין הגבינה לבין שולי המחבת על מנת שמאחר יותר הגבינה לא תתך ותשרף.

כעת יש לפזר שכבה נוספת של עג'יני על הגבינה, שתכסה את הגבינה וגם את שולי העג'יני שמסביב לגבינה (במרוח שהשארו). השכבה יכולה להיות דקה יותר משכבת העג'יני הקודמת. סוף סוף ההכנות השלמו ואנחנו יכולים להכין את הכנפיה. יש להכין את המחבת השנייה בהשג יד ולהתאזר בהרבה סבלנות.

בוחרים את הפירה עם הלהבה הכי גדולה, אך מדליקים אותה על האש הכי קטנה. כעת, יש לסובב את המחבת הקטנה בתנועה מעגלית מעל האש, כך שכל חלקי המחבת יקבלו חשיפה זזה לאש (גם אם נראה שהאש אחידה על כל המחבת, וגם אם יש לכם מחבת סופר-מתחכמת שאמורה להעביר חם אחיד - זה לא מספיק, ויש לסובב את המחבת לאט לאט מעל האש). רק לאחר שהעוגה נתקת מהמחבת (כשהסמנה נמסה) ורק אחרי שמתחיל לעלות ריח קלילה עדין, מתר לבדוק את מצב הכנפיה, כל מספר דקות, על ידי הרמה של אחד הצדדים, בעדינות, בעזרת תרוד. אולם כל עוד הכנפיה לא מוכנה אין להגדיל את האש ואין להפסיק את הסיבובים.

81

ערב ששי ויהודה יוצא לטייל בדרך העפר הפונה לכוון תל-גזר. ענני הגשם כבר המשיכו מזרחה אך שביסי עננים במערב נשארו כדי להכין לנו שקיעה מדהימה שתהיה אקורד אחרון בסימפוניית הגשמים שחלפה. העורבים על חמשת חוטי החשמל כותבים את תנו השיר 'ערב של שושנים' אף שכל אחד מהם מסתפל לכוון אחר. יהודה הולך לבדו וחושב שהוא היה יכול לצאת לטייל הרגוע הזה עם רות וללכת עמה יד ביד, ועצב ממלא את לבו. מתחשק לגשת אליו קרוב ולומר לו - ראה איך השקיעה ורדה והשמים סגלים והעננים שבתוך זוהרים בכתם, או הקשב, בשדותינו עפרוני אומר שירה, או לשעשע את לבו בתובנה ארכאולוגית, למשל, שלוח גזר לא היה אלא חוזה העסקה, ובכך להשפיע ולו לרגע את צערו, אך ירח מלא וגדול עולה מעל הרי ירושלים, חומק בין קרעי העננים, ושותק.

הרבה שותים כדי לשכח, אני שותה כדי לזכר, אמר מאיר אריאל בהופעה קטנה במרתף שנבנה כמרתף היינות של המלון של משפחת פרוס על הר הכרמל. ומכל הזכרונות המתוקים של יהודה עם רות הוא רוצה להזכר דוקא ברגע הלא מסבך ההוא, בו ראה אותה לראשונה. הוא מקנה שטעם היסקי יחיה בו את הזכרון ומוציא את בקבוק ה-J&B מארון המטבח.

יהודה יושב בסלון ומוזג לעצמו כוסית. הוא מביט אל שמי הלילה דרך המרפסת אך החלונות סגורים ולכן פעמון הרוח דומם. הוא לא הבחין שמזג כבר עוד כוס, והנה בפוס השלישית הוא ורות יושבים בפאב, בחקירה של יעקב במטולה, והפאב שקט וריק מאדם, ואפלו יעקב אינו. "אתה יודע," מספרת לו רות, "יש לי חלום שחוזר על עצמו, כל פעם קצת אחרת. בחלום, אני מגיעה למקום יפהפה, וזה מקום כל-כך יפה שהיפי שלו מרגש, ואני רצה לקרא למי שאתי שיראה, כל פעם זה מישהו אחר, זה יכול להיות אחי, או חברה, או אפלו אנשים שאני לא מכירה במציאות, רק בחלום. ואני מביאה אותו לשם, והמקום נראה סתמי, ולפעמים אפלו מכער, ואני לא מבינה איפה כל היפי שהיה שם קדם".

וכשיהודה משתכר למזכרת, גם אני משתכר למזכרת אתו, וזוכר את העבודה בתוך הסילו, איך גרפנו את גבעות התבואה וראינו את קרני האור באבק הסמך ונשמנו את האבק עד שחשנו את טעמו ושחינו בים השעורה.

בעמק הלילה החשוך נמסך
 כענן הרווי לא נראה בשמים,
 כבהק מבט החתול השחר
 מחלון נפתח אט, אט מאד.

עת נסך סגל משתרבט בסיבים
 ונוגע בליל כתפלה בלב גשם
 טפות מרגיעות את גדרות המרפסת
 ואת מתוקה כלילי.

ואת, הבהירה, מסתתרת עדין,
 ובי מרטטות אצבעות וחד עט.
 שתיקתי מתרפסת בצל הענן
 וחלום נצרך אט, אט מאד.

הרוח, אלמה, נדדה בשחקים.
כסות ירח הסטה כהניץ הכרפם.
ולנכח האור הכסוף שהמטר
להטו בי עקצי אצבעות.

84

הירח כל-כך יפה הלילה, שאוהבים רחוקים ברחבי העולם נושאים עיניהם אל מסכי LCD שמאירים את פניהם בנגה בהיר. על הארבל, אור הירח הרך נמסך בעלות השיזף ומשתקף באדוות הפנרת. רוח הלילה מפזרת את האדוות על פני הפנרת בצורת רצועות דקות, כך שההשתקפיות נראות מלמעלה כמו ערפלים זוהרים, אך אין איש על מצוק הארבל שיחזה בקסמי הירח. אפשר לכתב על כך שיר ולקרא לו 'אחריות'. אפשר לתאר אנשים שנמצאים בקרבת מקום ובשל נסבות שונות לא רואים את המחזה. למשל, זוג במושבה 'מגדל' הסמוכה, עסוקים בריב בצעקות, והתקרה מסתירה מהם את הירח. בבית אור, והילדים אינם יכולים לברח מן הצעקות. ממש לידם, בגן הצבורי, חבורת נערים ונערות עסוקים בעשון. פנסי הרחוב מסנוורים אותם ומסתירים מהם את אור הירח. אבל למען האמת אין חשיבות רבה לכך שאיש לא רואה את הירח על הארבל. הלבנה אינה זקוקה לקהל, ובני אדם רבים כבר חיו חיים מלאים ומספקים מבלי לראות איך הכדור המסתורי שופך מאורו החור על טרשי הגיר.

85

רוח מתעוררת עם שחר, בשעה שאפשר לראות את הדברים בעמימות הראויה, בטרם תאיר השמש ותנסך אשליית בהירות על הכל. פדרי וטלי עוד משחקות בלאט בין עפאי האזדרכת. היא מתעוררת ומחכות לה במיל שתי הזמנות לרפרודוקציות. העבדה שהגיעו שתי הזמנות נפרדות ולא הזמנה אחת של שתי תמונות נוגעת ללבה. היא רואה בעיני רוחה את הסיני מזמין את התמונה, ממשיך לגלש, ומתלהב כל-כך שהוא אינו יכול לעצר בעצמו ומזמין תמונה נוספת. במחשבה שניה זה לא בטוח. יכול להיות שהוא פשוט לא ידע על האפשרות להזמין שתי תמונות באותה הזמנה. אי אפשר לדעת. הדבר היחיד שודאי בענין זה הם מאה ושמונים הדולרים בחשבון הפיפל שלה. היא קמה והולכת למכלת לחפש קרטון לאריזת הצוירים.

למרות שהיא יכולה לחשב על עוד עשרות הסברים מדוע הגיעו שתי הזמנות נפרדות, בהפרש של שלושים וארבע דקות, לאותה כתבת, היא לא באמת מצליחה להשתחרר מההסבר הראשון, והיא חשה את הצפיה העזה של הסיני (או אולי זאת בעצם סינית?) לקבל את התמונות בגדל טבעי. היא מחליטה להספיק לשלח את הרפרודוקציות בדאר עוד לפני שתסע לסדנה שהיא מעבירה הבקר בתפן.

בקר במשרד בבית-דגן והמשרד מלא תכונה. פבל ויהודה באו לקחת בטריזות לתחנות המדידה, מורן מדפיסה מסמכים, רן מתהלך רצוא ושוב ומדבר בטלפון ודבר... לא ברור מה עושה דביר. "תגיד, דביר, פותח יהודה, "בא לך לשים אתנו יד להרים את הפסנתר שלי לטנדר?" – "ומה יצא לי מזה?" שואל דביר. יהודה צוחק – "תפגש את אגי משעול" – "מה?" דביר מפתע מהתשובה – "זאת שמביאים לה את הפסנתר – משוררת מפרסמת" מסביר פבל. – "בחיים שלי לא שמעתי את השם הזה, מה אתה רוצה ממני" – "סתם, לא בשביל זה, בשביל לעזר לחבר" אומר יהודה – "מה אכפת לך עשר דקות לעזר לחבר" פבל מנסה לעזר – "זה לא עשר דקות, הוא רוצה גם לפרק אותו שם" – "זה נכון" מתודה יהודה. "עזב, יש לי רעיון אחר" הוא אומר לפבל, ורן נכנס. – "איזה יפי שכלכם פה, הנה הזמנות להשתלמות ביום ראשון הבא שבדיוק הגיעו עכשו" הוא אומר ומגיש לשלשתם דפי A4 מדפסים. הם מעינים בדפים. ביום ראשון הקרוב יפגשו כל צוותי ההידרומטריה במשרד הראשי בירושלים להשתלמות בנושא קדוחי בצרת והשכלותיהם על עבודתם. – "איזה רעיון?" שואל פבל. – "מה?" שואל יהודה – "אמרת שיש לך רעיון אחר, מה הרעיון?" – "אה, בן-דוד שלי. הוא ישמח לעבודת סבלות תמורת כמה גרושים". – "מאיפה הוא?" – "רחובות. אבל לא נורא הוא יבוא לראשון" – "אה".

פבל ויהודה נוסעים למדד את הספיקה בנחל שורק. האמת, עבודה די מסריחה. אמנם הם לא צריכים לדרך ממש בתוך המים כמו במדידת ספיקה רגילה, כי יש תחנות אוטומטיות, אבל המחשבה על מספר שעות בקרבת קלוחי הביוב, יחד עם ההבנה שהם מודדים בעקר ספיקה של ביוב וכמעט לא של מים, מעוררות בחילה קלה.

הכביש מתפתל בין הארנים והברושים ובירידה נגלים כרמי זיתים על כתפי החרים, ובכרמים רקמת דרכים כתמות מאדמה. על צלע הר בין הכרמים ובין החרש נראים בתי חוה קטנה ועל צלע החר ממול בולטים אסמיה הגבוהים של טחנת הקמח אשר מעל אזור תעשייה הר טוב, והטלפון של יהודה מצלצל. הוא מוציא את הטלפון לראות מי מחייג אליו ולבו הולם כאשר הוא רואה את שמה של רות מהבהב על המסך. הוא לא יכול לענות כיון שהוא נוהג, אבל הם כבר די קרובים לתחנה הראשונה. כשהם מגיעים, יהודה מיד מחייג לרות, אבל עכשו היא נוהגת. לא נורא, הנה היא עוצרת בעקול, בירידה לדרך עפר המובילה לכפר סמיע ומשקיפה על פקיעין.

"הי" אומרת רות – "הי" עונה יהודה – "אתה יכול לדבר?" – "כן, אני התקשרתי" (פבל מצליח, אחר כך כמה נסיונות, לפתח את דלת המתקן) – "כן... רציתי להגיד שאני מתנצלת על יום חמישי... היו לי

כאבי מחזור חזקים [היא מגזימה] ולא יכולתי לבוא" – "אה, זה הכל?" אומר יהודה ולבו מתמלא הקלה – "למה, מה חשבת שזה?" – "חשבת אולי זה הפסוק ששהוא אמר לי, שאולי זה הלחיץ אותך, או אני לא יודע..." (פבל מחליף את הבטריה של המכשיר בבטריה הטעונה שהם הביאו, ומחכה ליהודה) – "אה, לא, ממש לא זה" – "הנה שוב, נאמנה לעצמך ולא להצהרות. זה מקסים." היא צוחקת – "איזו דרך יפה להסתכל על זה. מישהו אחר היה כועס, או נעלב" – "היה לי עצוב שלא באת. אבל לא הייתי לוקח את זה אישית בלי לדעת באמת מה הסבה" – "אז תרצה שנפגש השבוע?" – "אני אשמח מאד" – "ואתה לא חושש שאני שוב אבטל?" מקשה רות – "להפך" – "מה להפך?" היא מפתעת – "אני רגוע, שלא תבואי אם לא תרצי, רק בגלל שאמרתי". באכזיב הגלים גולשים אל החוף לאט לאט.

89

מה שמבדיל כנפה טובה מכנפה לא טובה הוא העמק (כלומר הגבה) של החלק הקלוי בעג'יני. אם נגביר את האש, החלק התחתון ישרף והחלק העליון ישאר לבן ורך. אבל אם נשמר על אש קטנה ועל חשיפה מאד אחידה לאש, נוכל להגיע למצב שהעג'יני קלוי כמעט עד הגבינה. וזה המצב אליו אנו מנסים להגיע. לכן כשמרימים מעט את הכנפה בעזרת התרוד, יש להציץ מבעד לשערות ולראות עד איזה עמק העג'יני קלוי. כשהוא מגיע כמעט עד הגבינה, הכנפה מוכנה. יש לקחת את המחבת הגדולה ולכסות בה את המחבת הקטנה כשפני המחבת הגדולה כלפי מטה. אז, בתנועה מדיקת יש להפך את המחבתות כך שהכנפה תשאר, הפוכה, על המחבת הגדולה. כשהכנפה נמצאת על המחבת הגדולה יש לשפך, מיד, מהסירופ על הכנפה בתנועות מעגליות מהמרכז לצדדים. הסירופ יבעבע והכנפה תענה בלחישת רויה. יש למזג את הסירופ לאט לאט כל עוד הכנפה שותה את הנוזל, ולא יותר. זהו, הכנפה מוכנה! נתן לפרס באמצעות התרוד ולהגיש.

והנה כמה וריאציות בדיוקות: נתן להחליף חלק מהמים בסירופ בחלב, ולהקטין מעט את רכוז הסוכר בו. התחושה עלולה להיות חזקה מדי, כאלו חברת אל העטינים של העולם, או בדומה למה שאני חש כשאני לוקח, למשל, ב"אל הפילים" את השורות: "תבל רחומה, / רחומה, עטינית - - / נהמי, נהמי, פי אליך אלך".

וריאציה נוספת: כנפה שוקולד. נתן להחליף את הגבינה בשוקולד מריר, או בשלוב של שוקולד מריר ושוקולד חלב. יש לשבר את השוקולד לפרורים קטנים ולפזר במקום הגבינה. מובן שבמקרה זה יש להקטין מאד את רכוז הסוכר בסירופ. בכנפה שוקולד ממלץ להשתמש בחמאה רגילה במקום בסמנה.

90

דרור ואיתמר מנסים כבר זמן מה להפגש, אך כיון ששניהם מרבים בנסיעות הם מתקשים לתאם. הם מחליטים לבדוק היכן דרכיהם מצטלבות, ואחרי תאומים מרכבים מגלים שהם עוברים בערך באותו הזמן בצמת פוריה, שם יוכלו לשתות קפה יחד בשדות, ואיתמר יצטרף לדרור בקריאת המדידות

מהעמוד. וְזֶה הִיָּה דָבָר הָעֵמוּד: הַחֲבֵרָה שֶׁבָּה דָרוֹר עוֹבֵד הִיא חֲבֵרָה יְזִמִּית שְׁמִטְרָתָהּ לְהַקִּים טוֹרְבֵינֹת רוּחַ בְּיִשְׂרָאֵל. לְאַחַר מַחְקֵר הָרוּחַ וְהַצְלָבָה עִם הַנְּכֹונֹת שֶׁל בְּעֵלֵי הַזְּכִיּוֹת עַל הַקְּרָקַע לְשִׁתּוֹף פְּעֻלָּה נִבְחַר אֲזוֹר רֵמֵת פּוֹרְיָה כְּאֲזוֹר הַמִּתְאִים בְּיוֹתֵר לְהַקְמֵת חֹת הַטוֹרְבֵינֹת. אֲךָ מִכִּיּוֹן שְׁמִחְקֵר הָרוּחַ הַתְּבַסֵּס עַל נְתוּנֵי הַשְּׁרוּת הַמְּטָאוֹרֹלוֹגִי, שֶׁהִגִּיעוּ מִבְּלוּנֵי מְדִידָה שֶׁהִפְרָחוּ לְזִמְנִים קִצְרִים, יֵשׁ לְהַקִּים עֵמוּד מְדִידָה קְבוּעַ בַּמָּקוֹם עַל מְנַת לְקַבֵּל נְתוּנֵי רוּחַ רְצִיפִים לְאַרְךָ כָּל הַשָּׁנָה. אוּלַם גַּם הַקְּמַת עֵמוּד הַמְדִידָה שֶׁרָאִשׁוּ בְּשָׁמַיִם הִיא פְּרוֹיֶקְט יָקָר, וְלִכֵּן הַחֲבֵרָה הַתְּחִלָּה מֵעֵמוּד מְדִידָה קָטָן כְּבִדִּיקַת הַתְּכַנּוּת רָאשׁוֹנִית. וְזֶה הָעֵמוּד שְׁמֵמָנוּ בָּא דָרוֹר לְקַחַת אֶת הַקְּרִיאוֹת. בְּדֶרֶךְ דָרוֹר חֵשׁ רָעֵב, מִכִּיּוֹן שֶׁהוּא בָּא מִדְרוֹם, וְאִיתָמֵר בָּא מִמְעַרְב, הוּא מִתְקַשֵּׁר לְאִיתָמֵר וּמִבְּקֵשׁ שֶׁיָּבִיא לוֹ אֶכָּל.

91

אִיתָמֵר מַחְלִיט לְחַמֵּד לְצוֹן וְלוֹקַח אֶת בְּקִשְׁתּוֹ בְּרְצִינֹת יִתְרָה. הוּא מִבִּיא לוֹ מִמְסַעֲדַת יוֹנָס לֹא פְּחוֹת מִעֲשָׂרִים וְשֵׁשׁ סוּגֵי סֵלְטִים, לְרַבּוֹת פְּלֶאפֶּל, קוֹבָה וּפְתוֹת. כִּשֶׁהוּא מַגִּיעַ לְשָׁדָה הוּא פּוֹרֵשׁ אֶת הָאֲרוּחָה: חוּמוֹס, טַחִינָה, תְּבּוּלָה, סֵלְט יָרְקוֹת, מִטְבּוּחָה, סֵלְט טוֹרְקִי, סֵלְט כְּרוֹב לֶבָן, סֵלְט כְּרוֹב אָדָם, גֶּזֶר מְרוֹקָאִי, כְּרוֹבִית בְּטַחִינָה, סֵלְט סֵלֶק, סֵלְט פְּטְרִיּוֹת בְּכַרְכוּם, חֲצִילִים בְּטַחִינָה, חֲצִילִים בְּמִיּוֹז, חֲצִיל רוּמְנִי, פִּלְפִּלִים חֲרִיפִים מְטַגְנִים, תִּירָס עִם גַּמְבָּה וְשִׁמִּיר, סֵלְט פְּטְרִיּוֹת עִם גַּמְבָּה, מְלֶפְפוֹנִים חֲמוּצִים, כְּרוֹבִית כְּבוּשָׁה, צְנוּנִיּוֹת עִם סֵלֶרִי, חֲצִיל מְבֻשֵׁל, קִשׁוּא בְּרִיחֹן, עֲגֻבְנִיּוֹת עִם פִּלְפִּל חֲרִיף, עֲגֻבְנִיּוֹת שְׂרִי עִם צְנוּבָר, וְעוֹד.

דָרוֹר מַגִּיעַ מִסְפָּר דְּקוֹת אַחֲרֵי אִיתָמֵר, רוֹאֶה אֶת סְעוּדַת הַמְּלָכִים, כּוֹבֵשׁ אֶת צְחוּקוֹ וּמְדַמָּה מִבֶּט זוּעִים. "אֵתָה רוּמֵז שְׁאֵנִי שְׁמֹן?!" הוּא אוֹמֵר לְאִיתָמֵר וּמְסַתֵּעַר עַל הַתְּבּוּלָה. לְאַחַר שְׁאֶכֶל דִּיּוֹ הוּא נִרְגַע וְרוֹאֶה שְׁבִינְתִים הַשְּׁמֵשׁ יָרְדָה מֵאַחֲרֵי תֵל אֲדָמִי וְעַנְדָּה לְרֵמֵת שְׁרוּנָה עַדִּי כֶּתֵם אֲדָמָדִם שְׁמַעְלִיו רְקִיעַ סֵגֶל עִמָּק וְבוֹ כּוֹכְבִים בּוֹדְדִים. הוּא מִבִּיט בְּעֵמוּד וְרוֹאֶה אִיךָ הוּא חוֹצָה אֶת הַצְּבָעִים מִשְׁחַר הַהָרִים וְאִשׁ הַשְּׁקִיעָה וְסֵגֶל הַרְקִיעַ הַהוֹלֵךְ וְנִמּוּג. וְכִשֶׁהוּא מִתְבּוֹנֵן בְּמִדֵּי הָרוּחַ אֲשֶׁר עַל הָעֵמוּד הוּא חֵשׁ אֶת הָרוּחַ בְּמִתְנָיו וּבְצֹאָרוֹ וְהִיא מַעֲבִירָה בּוֹ זְרָמִים כְּעֵין הַחֲשָׁמַל.

92

עֲרַב בְּכַרְמֵי יוֹסֵף וְיִהוּדָה הוֹלֵךְ בְּרֵגֶל לְסַפְרֵיָה. לְבוֹ מְלֵא הוֹקֵרָה עַל כֶּה שֵׁישׁ גְּדֵרוֹת חִיּוֹת. הַשִּׁיחִים מְפִיצִים רִיחוֹת צְמַחִים מְפֹלְאִים וּמְכַל חֲצֵר עוֹלִים רִיחוֹת אַחֲרִים. כִּיּוֹן שְׁכַמְעַט אִישׁ לֹא הוֹלֵךְ בְּרִחוּב בְּכַרְמֵי יוֹסֵף הַגְּדֵרוֹת גְּזוּמוֹת וּמְטַפְחוֹת בְּעֵקֶר כְּלָפִי פְּנִים, וְכִלְפֵי חוּץ שׁוֹלְחִים הַמְּטַפְסִים עֲנָפִים רְכִים וְרַעֲנָנִים. כְּבָר שְׁלוּשָׁה יָמִים לֹא יָרַד גֶּשֶׁם וְלִכֵּן בַּחֲלֵק מֵהַבְּתִים מִפְּעוּלוֹת הַמְּמַטְרוֹת. רִיחַ הַיָּמִים מִצְטָרֵף לְרִיחַ הַצְּמַחִיָּה וְגוֹדֵשׁ אֶת הָרִחוּב בְּרַעֲנָנוֹת.

יְהוּדָה מַגִּיעַ לְסַפְרֵיָה מֵעַט מְזִיעַ מֵהַהֲלִיכָה לְמֵרוֹת שֶׁהָעֲרַב קָרִיר, וְצִלָּה מַחִיכַת אֵלָיו. "אִיךָ הִיָּה?" הִיא שׁוֹאֵלַת אוֹתוֹ כִּשֶׁהוּא מוֹשִׁיט לָהּ אֶת 'מִסְעוֹת בְּנִימִין הַשְּׁלִישִׁי' שֶׁיָּצָא לֹא מִזְמַן בְּהוֹצָאָה מִחֲדָשֶׁת בְּעַם עוֹבֵד – "כֶּכָּה", הוּא מְשִׁיב "בְּהַתְּחִלָּה נְהִינִיתִי, הוּא מִצְחִיק וְזֶה מְרַעֲנֵן, הַרְבֵּה מֵהַסּוֹפְרִים הַיּוֹם לּוֹקְחִים

את עצמם יותר מדי ברצינות. וגם, זה מדהים כמה הדברים שהוא כותב רלוונטיים גם היום [יהודה אומר שהדברים רלוונטיים אך הוא מתכוון לא רק שהדברים מתאימים לתקופה, אלא שהם גם מצגים בסטירות עכשויות כאלו הם ממאפייניה היחודיים של התקופה הנוכחית] אבל די מהר הוא מתחיל לחזר על עצמו ונהיה מיגע" – "אני מצטערת" אומרת צלה, שהמליצה לו על הספר – "אוי צלה! אין על מה להצטער, נהייתי מהספר, ואת יודעת שאני אוהב את ההמלצות שלך" – "טוב אז קח את זה", היא אומרת ומושיטה לו את 'תמונות משפחה' מהדלפק "הגיע כרגע. לא קראתי, אבל נראה לי שתאהב את הסופרת".

93

יהודה ופבל מודדים את המפלס בסכר בית-זית. המאגר אמנם ריק אבל על הסכר מתקן מכשיר שמציג גם את המינימום והמקסימום מאז האפוס האחרון. ולמרות שהמאגר יבש, מתחת לסכר לא יושבים בחורים טובים של פעם שלוגמים שעורה ושיפון ושרים 'יהי זה יום מותי'.

יהודה מתקשר לגל, בן דודו, לתאם את הובלת הפסנתר. "הי" אומר יהודה – "הי" עונה גל. – "רוצה עבודת סבלות קטנה?" שואל יהודה – "מה? אני לא שומע יש לך רוח" אומר גל. יהודה מסתובב כך שלחיו תסתיר את הרוח "עכשו יותר טוב?" – "כן" – "שאלתי אם אתה רוצה עבודת סבלות קטנה" – "מה, מתי?" – "מחר" – "אוקיי" – "בסדר רק תוכל לבוא לראשון? אני אאסף אותך משם" – "מה, איפה שלקחת אותי פעם שעברה?"

אני מודה שבכל פעם שאומרים לי על משהו שהוא באותו מקום (confession_bear.jpg) עולה בי הילד המדעיסט שהייתי ואני חושב שזה בכלל לא אותו מקום כי מאז הסתובבנו סביב השמש ומערכת השמש נעה בגלקסיה והגלקסיה טסה אי יודע אן וכלנו נודים בחלל.

תאמרו שזאת הגרסה האסטרונומית של 'אי אפשר להכניס לאותו נהר פעמים', אבל לאחר המהפכה הקופרניקאית אנו יודעים שהסבה שלא נתן להגיע לאותו מקום היא לא שהמקום השתנה אלא שזה לא אותו אדם שמגיע אליו.

ובזמן שאני מקשקש יהודה כבר מתאם עם אגי. – "נוכל להביא לך אותו מחר במקום בשבוע שעבר?" הוא שואל. – "כן, אבל לא אהיה בבית. אשאיר את חדר העבודה פתוח ותוכלו להכניס אותו." יהודה מתאכזב. הוא כבר קנה לפגוש אותה, אבל לאחר שהצליח לתאם גם עם פבל וגם עם גל, הוא לא מתכוון לשנות את המועד. "בסדר" עונה יהודה.

94

מנאל, המורה למתמטיקה בבית הספר האזורי בכסיפה, כתבה על הלוח את הגדרת הנגזרת:

$$f'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h}$$

נכון. היא הזכרה בפרק 27, אולם שם היא למדה בכתה י"ב גזירה של פונקציות טריגונומטריות, ואלו כן היא מלמדת בכתה ז' את הבסיס: הגדרת הנגזרת. מחוץ לכתה תלמידים משחקים וצעקותיהם מסיחות את דעתם של התלמידים בכתה כך ששוב מנאל חשה שאף אחד מהתלמידים לא מקשיב לה, למרות שיתכן שישנם כמה תלמידים שמקשיבים. אך חמשים מטר מתחת לכתה שורר שקט מחלט. הספר הזה לא מפריע לשקט משום שאפשר לא לקרוא אותו. כשהייתי קטן, אבי היה לוקח אותי לגן אלנבי בחיפה ושם היינו משחקים משחק בו היינו מקשיבים לקולות מסביב ואומרים כל צליל שאנו שומעים: רוח בברושים, צרצר, עוד צרצר, מכונית נוסעת, כולב נובח, מישהו שומע מוסיקה, צפירת אניה... כך היינו מקשיבים לקולות במעגלים הולכים ומתרחבים עד שהיינו שומעים את השקט שמעבר לקולות. הקוראת מזמנת להאזין לשקט הזה, או לצלילי מנוע דיזל שהוא היפה במנועים.

95

לפעמים מים שאוזלים בשיר אחד מופיעים, שנים לאחר מכן, בשיר אחר. כך למשל, מים שנזלו בהאחזות הנח"ל מלכישוע נמצאים כעת בבטן ההר, ועמי, מידענו, שולח אצבעותיו לדגדגם. קראו לזה חק שמור המים בשירה העברית או חק השירים השלובים, אך מי יודע, אולי אלה המים הקדמונים, אלה שהרוח נשקה לפנייהם בחשה. ובבטן ההר המים מתפתלים לאטם וזורמים עד בואכה עין שוקק.

למעשה, גם לאותה מערת נטיפים אי אפשר להכנס פעמים. ההנאה שבאטיות רק מתעצמת ככל שגוברת האטיות. וכמו האינטראקציה האינטימית שבין הויסקי ועץ האלון, מעשה האהבה של רות מתחיל כבר בבניית הצפיה. משהו בבטנה מתחיל להתרפר, והרגישות מתחדדת בעורה. ואז באה ניגרה ומניחה את הסנטר על ירכה. "נכון, אני אוהבת אותך! איך ידעת?" היא אומרת ומחבקת את ראשה.

96

פבל מגיע הביתה, לוקח פחית בירה מהמקרר ומפעיל את הטלוויזיה על ערוץ דיסקברי. משדרת תכנית על דולפינים. פתאום נשמעת דפיקה בדלת. פבל מציץ מהעינית ורואה את חברו ולדא. הוא פותח את הדלת ורואה שולדא מחזיק בידו שקית תפוחי אדמה ונראה מרצה במיוחד. ולדא נכנס ישר למטבח, מניח את השקית על השלחן ושואל את פבל "או טביאה יסט קולפון?" [לנוחות הקורא העברי, בפרק הבא מופיעים דבריהם בעברית בתרגום חפשי] – "דא, שטו טי דליש?" הוא שואל ומביא לו קולפון. – "צ'יפסי" – "פוצ'מו צ'יפסי?" – "זחוטלוס' צ'יפסוב" הוא אומר ומתחיל לקלף את תפוחי האדמה. – "פומוי איח סנצ'לה! טם פולנו זמלי!" אומר פבל – "זמליה אטו פולזנו" אומר ולדא וממשיך לקלף.

"או טביאה יסט מסלו?" ולדא שואל – "דא" – "פוסטב' פוקה פוסט פודוגריטסא". פבל מוזג רבע בקבוק שמן לסיר. "בולשה נט?" שואל ולדא – "אטו וסיו שטו יסט" עונה פבל – "אטובו נה חבטיט,

יִסַּט מְסֻלוֹ?" – "טִי צֵה אוּחוּיִל?" – "נַט, אָטוּ לּוּצִ'שֶׁה סְ מְסֻלוֹם" וְלֹאד נִגַּשׁ לְמִקְרָר, לּוֹקַח חֲבִילַת חֲמָאָה מְקַלֵּף אוֹתָהּ וְשֵׁם בְּסִיר. פֶּבֶל מְסַתְכֵל בְּסִיר וְלֹא מֵאָמִין לְמִרְאָה עֵינָיו. בֵּינְתִים וְלֹאד מִמְשִׁיךְ לְקַלֵּף אֶת תְּפוּחֵי הָאֲדָמָה. – "טִי חוּצִ'שׁ וְסִיו פְּרִיגוּטוּבִיט?" טֵם דוּ חוּיָה!" מוּחָה פֶּבֶל. – "אָטוּ דְלִיאָה נֶס. טַל פְּרִידִיוּט סוּוּדְנִיאָה?" – "נַט, און או סבוניאי ממי" – "לִדְנוּ, אָטוּ דְלִיאָה נֶס דְבוּיָה".

כְּשֶׁהֵם מְכַנְיָסִים אֶת הַצִּיפּוֹס הָרֵאשׁוֹן לְשִׁמֹן עוֹלָה רִיחַ הַטְּגוֹן וּפֶבֶל נִזְכָּר שֶׁהוּא בְּעֶצֶם רֵעֵב, וְכִבֵּר לֹא יָכוֹל לְחַכּוֹת לְצִיפּוֹסִים שִׁיְהִיוּ מוּכְנִים. כְּשֶׁהַצִּיפּוֹס מוּכָן וְלֹאד אֹמֵר "דִּי קֶטְצ'וֹפ". וְהוֹלֵךְ עִם קַעֲרַת הַצִּיפּוֹס לְסֻלוֹן. פֶּבֶל מְבִיא קֶטְשׁוֹפ וּבִירָה לְוֹלָאד, וְשִׁנֵּי הָרַעִים יוֹשְׁבִים בְּסֻלוֹן, טוֹבְלִים צִיפּוֹס בְּקֶטְשׁוֹפ, שׁוֹתִים בִּירָה, וְצוֹפִים בְּתַכְנִית עַל חוֹקֵר עֵכְבִישִׁים שֶׁמְסַכֵּן אֶת חַיָּיו בְּמַעֲרוֹת בְּלֹאוּס. – "טִי זְנִישׁ, אָה אָטוּ דוֹקָא וְקוּסוֹנו סְ מְסֻלוֹם" אֹמֵר פֶּבֶל.

97

פֶּבֶל מְגִיעַ הַבִּיָּתָה, לּוֹקַח פְּחִית בִּירָה מֵהַמְקַרֵּר וּמִפְעִיל אֶת הַטְּלִוִּיזְיָה עַל עֲרוּץ דִּיִּסְקֹבְרִי. מְשַׁדֶּרֶת תַּכְנִית עַל דוֹלְפִינִים. פְּתֹאוֹם נִשְׁמַעַת דְּפִיקָה בְּדִלְת. פֶּבֶל מִצִּיץ מֵהַעֵינִית וְרוֹאֶה אֶת חֲבֵרוֹ וְלֹאד. הוּא פּוֹתַח אֶת הַדֵּלֶת וְרוֹאֶה שְׁוֹלָאד מְחִזִּיק בִּידוֹ שְׁקִית תְּפוּחֵי אֲדָמָה וְנִרְאָה מְרַצָּה בְּמִיחַד. וְלֹאד נִכְנַס יָשָׁר לְמִטְבַּח, מְנִיחַ אֶת הַשְּׁקִית עַל הַשֵּׁלְחָן וְשׁוֹאֵל אֶת פֶּבֶל "יֵשׁ לָךְ קוֹלְפֹן?" – "כֵּן, מָה אַתָּה עוֹשֶׂה?" הוּא שׁוֹאֵל וּמְבִיא לוֹ קוֹלְפֹן. – "צִיפּוֹס" – "לָמָּה צִיפּוֹס?" – "בָּא לִי צִיפּוֹס" הוּא אֹמֵר וּמִתְחִיל לְקַלֵּף אֶת תְּפוּחֵי הָאֲדָמָה. – "תִּשְׁטֹף אוֹתָם קִדְם! זֶה מְלֹא אֲדָמָה!" אֹמֵר פֶּבֶל – "אֲדָמָה זֶה בְּרִיא" אֹמֵר וְלֹאד וּמִמְשִׁיךְ לְקַלֵּף.

"יֵשׁ לָךְ שְׁמֹן?" וְלֹאד שׁוֹאֵל – "כֵּן" – "שִׁים בֵּינְתִים שִׁיְתַחַמֵּם". פֶּבֶל מוּזַג רֵבַע בְּקַבּוּק שְׁמֹן לְסִיר. "אִין לָךְ עוֹד?" שׁוֹאֵל וְלֹאד – "זֶה מָה שִׁישׁ" עוֹנֶה פֶּבֶל – "זֶה לֹא יִסְפִיק, יֵשׁ לָךְ חֲמָאָה?" – "הַשְּׁתַּגְּעֵת?" – "לֹא, זֶה יוֹתֵר טוֹב עִם חֲמָאָה" וְלֹאד נִגַּשׁ לְמִקְרָר, לּוֹקַח חֲבִילַת חֲמָאָה מְקַלֵּף אוֹתָהּ וְשֵׁם בְּסִיר. פֶּבֶל מְסַתְכֵל בְּסִיר וְלֹא מֵאָמִין לְמִרְאָה עֵינָיו. בֵּינְתִים וְלֹאד מִמְשִׁיךְ לְקַלֵּף אֶת תְּפוּחֵי הָאֲדָמָה. – "אַתָּה מְתַכֵּן לְהַכִּין הַכֵּל? זֶה הַמוֹן!" מוּחָה פֶּבֶל. – "זֶה בְּשִׁבִיל שְׁנִינוּ. טַל בָּא הַיּוֹם?" – "לֹא, הוּא אֶצֶל אִמָּא שְׁלוֹ הַיּוֹם" – "טוֹב, אַז זֶה בְּשִׁבִיל שְׁנִינוּ".

כְּשֶׁהֵם מְכַנְיָסִים אֶת הַצִּיפּוֹס הָרֵאשׁוֹן לְשִׁמֹן עוֹלָה רִיחַ הַטְּגוֹן וּפֶבֶל נִזְכָּר שֶׁהוּא בְּעֶצֶם רֵעֵב, וְכִבֵּר לֹא יָכוֹל לְחַכּוֹת לְצִיפּוֹסִים שִׁיְהִיוּ מוּכְנִים. כְּשֶׁהַצִּיפּוֹס מוּכָן וְלֹאד אֹמֵר "תְּבִיא קֶטְשׁוֹפ". וְהוֹלֵךְ עִם קַעֲרַת הַצִּיפּוֹס לְסֻלוֹן. פֶּבֶל מְבִיא קֶטְשׁוֹפ וּבִירָה לְוֹלָאד, וְשִׁנֵּי הָרַעִים יוֹשְׁבִים בְּסֻלוֹן, טוֹבְלִים צִיפּוֹס בְּקֶטְשׁוֹפ, שׁוֹתִים בִּירָה, וְצוֹפִים בְּתַכְנִית עַל חוֹקֵר עֵכְבִישִׁים שֶׁמְסַכֵּן אֶת חַיָּיו בְּמַעֲרוֹת בְּלֹאוּס. – "זֶה דוֹקָא דִּי טַעִים עִם הַחֲמָאָה, אַתָּה יוֹדֵעַ?" אֹמֵר פֶּבֶל.

98

"אִם לֹא נָאֵט לֹא נְבִיט לֹא נְשִׁים לֵב לְפִרְטִים לֹא נִגִיעַ לְאַרְץ חֲדָשָׁה" שֶׁר שְׁלֵמָה אֲרָצִי לִיהוּדָה כְּשֶׁהוּא נוֹסֵעַ הַבִּיָּתָה. 'זֶה דִּי דוּמָה לְמָה שֶׁהָרוּעָה אֲמַר', הוּא חוֹשֵׁב, 'רַק שֶׁ... הוּא מְנַסֵּה לְחַדֵּד לְעַצְמוֹ אֶת

ההבדל, 'רק שפאן הוא פסימי והרועה היה אופטימי'. הוא מתכנן שבשיר של ארצי לא נאט, ולכן לא נגיע, ואלו בדברי הרועה היא כבר רחבה ונותר רק לראות זאת. אבל כעת יהודה חושב האם לעצר בדרך לקניות או להסתפק בקניית השלמות בכלבו, והוא לא שם לב שבגיתים התחילו חדשות. הרדיו מספר משהו על חסול אלפרון בתל-אביב. אולמרט הבטיח לאבו-מאזן שישחררו מאתיים וחמשים אסירים נוספים. ישראל י נורה בכפר אל-פנדק בשומרון ומצבו בינוני. שתי רקטות קסאם נורו מצפון רצועת עזה. לא היו נפגעים, נזק נגרם לחממות. רקטה נוספת נפלה בשטח הפלסטיני. כלפלה: מדד המחירים לצרכן בארה"ב צנח באוקטובר באחוז. זוהי הירידה החדשית החדה ביותר מאז החלו הרשומים בשנת 1947. התחלות הבניה במדינה ירדו ב-4.5% בחדש שעבר. באירופה, גוש האירו נקלע למתון הראשון בתולדותיו. מחר עליה נכרת בטמפרטורות ויהיה חם ויבש מהרגיל. ברביעי מענן חלקית ועדין חם מהרגיל. אף על פי שהתחזית מדברת על יבש, הרי היא כמים צוננים לעמת הידיעות שלפניה. ועוד יותר מרעננת המפוחית של אהוד בנאי בפתיחת השיר 'ענה לי' שמתחיל להתנגן אחרי החדשות, ואורות הפנסים המרצדים עד האפק ממשיכים להחליף את אורות הפוכבים שכבר מזמן נבלעו בהלה הכתמה.

99

בבית רשת גדול, ליד קבוץ רביבים, סיעתי בבגית מתקן לגדול שרשים באויר. וזה היה דבר המתקן: כאשר מגדלים שרשי פיקוס באויר הם מתארכים אך נשארים גמישים ונתן לעצב אותם בקלות, וכאשר שותלים את קצה השרש באדמה, חלק השרש שנשאר בחוץ הופך לגזע ומתקשה. התופעה המיוחדת היא שהוא לא יתארך אלא רק יתעבה באותה צורה שקבל בעת השתילה. כה, נתן לעצב רהיטי גן שונים מעץ חי או עצים בצורות מיוחדות לנוי. וכדי לגדל את השרשים באויר בנינו מעין מעלית, שעליה יגדלו העצים בעצבים שבתחתיתם חר, והשרש ישתלשל דרך החר אל חלל סגור ואפל מתחת למעלית, שירסס כל העת בתערבת של מים ודשן שמאפשרת לצמח לקבל את כל החמרים להם הוא זקוק למרות שהשרש באויר.

ובכן, על מנת לצקת את היסודות למתקן היה עלי לחפר שמונה בורות באדמה, ואדמת הלס של צפון הנגב עקשנית וגמישה, וכאשר הנפתי עליה את המקוש היא הדפה אותו בחזרה וחר לא נפער בה. מה עשה אפי, אפי לקח צנור 3/4 צול באורך מטר וחצי, והחל לרתף על קצהו במעגלים הולכים וקטנים כשם שכאשר בונים ארמון מטפטופי חול, אם יש מספיק סבלנות נתן ליצר ארמון בצורת חרוט חלול שלא יתמוטט! אם כן, אפי רתף חרוט פתוח בקצהו כך שנוצר שפריצר, ואני הזרקתי לאדמה מים שרפכו אותה, וכל מה שנשאר היה לפנות את הבץ הרך בעזרת האת.

100

התחזית צדקה ואכן יש שרב, ויהודה מעדיף לעשות ביום כזה עבודה משודית. הוא מקליד למחשב את נתוני המדידות מהימים האחרונים ועוזר בחשובים של אגני נקוז של תעלות שונות בשדות באזור

לוד ואזור. פבל היחידי שיודע לרתך ולכן הוא יוצא עם רן לתקן דלת של בית-באר שנשברה ליד נטעים.

אדם יכול לכתב ספורים ופיוטים על אהבה או מאמרים מדעיים על אנרגיה מתחדשת אבל בהוד השרון עובדי הגנון של העירייה יושבים על המדרכה ואוכלים ארוחת צהרים עם לחם ודג מעשן וחמוסים וחמוצים וזיתים והלב נשבר.

היבש מגיע גם למשרד ויהודה מוזג לעצמו מים בכוס פלסטיק מבר המים. "יו, תביא לי גם" מבקשת מורן והדלת נפתחת ופבל ורן נכנסים מיזעים. ידיו וחלצתו של פבל מכתמות בחלודה. יהודה, שכבר עומד ליד המתקן מוזג ומושיט להם כוסות מים צוננים (ולא שוכח להביא גם למורן).

אחרי שפבל משיב את נפשו תחת המזגן, אומר לו יהודה "יאללה, נסע?" – "תגיד אני יוכל להתקלח אצלה? שהיא לא תראה אותי ככה" – "בכיף, איזו שאלה", משיב יהודה, "אבל היא ממילא לא תהיה". בהר חריף להקת פראים יורדת מעל קו האפק מערבה.

101

יואל הופמן אומר שכשנחה על המוזות ריח רעה הן צונחות והאדם כותב "והיא הלכה", "והטלפון צלצל" וכדומה, עבודות שהן עוכרות האמונת, כאלו המוזה פתתה את הסופר להתחתן אתה ואז היא מבקשת ממנו לתקן את הברז. אבל תקון הברז הלא הוא אהבה, אחרת איך ידע באיזו עצמה לחדף את מפתח הצנורות כדי שהאם יפתח, מחד, ולא ישבר, מאידך? אנשים משתמשים בבטוי "לעשות אהבה" ומתפננים לסקס. אבל סקס יכול לכל היותר לבטא אהבה. בבטוי "לעשות אהבה" הפונה לעשות אהבה שלא היתה שם קדם, כמו להכין אבוקדו. נסו להתגבר על הפתוי לשים לימון באבוקדו, ובמקום זאת לשים רק מעט מלח, מעט מיוז (כתבלין), מעט שום גבישי ומעט פלפל לבן, להגיש עם טוסטים מלחם חטה מלאה וסלמי פין של מזרע.

102

יהודה ופבל וגל מגיעים עם הפסנתר על הטנדר לחצר של אגי משעול. יהודה מזהה את חדר העבודה לפי ההסבר בטלפון והדלת אכן אינה נעולה, אך לא ברור לו איפה אגי התכננה שייניחו את הפסנתר. פבל וגל משקיפים על השדות וגל מנסה לזהות את ביתו ברחובות הנראית מרחוק. יהודה מתקשר לאגי לשאל אותה היכן להניח את הפסנתר, אבל אין תשובה. הוא מחליט לנסות בעוד מספר דקות, ובינתיים מביט סביבו בסקרנות. אכן חדר מלא השראה, הוא חושב. עץ הזית בחלון ופרותיו הסגלים, המטע והשדות הנשקפים מאחוריו, הספרים על המכתבה... הפסנתר אכן ישלים את האוירה ויפירה את המוזות. עינו נתקלת בקבץ ספריה שעל המדף. הוא לוקח ספר בשם "ראה שם" פותח בעמוד אקראי, וקורא:

מחוץ לבית הכל גלוי:
תאונות הדרךים
בערמות יהלומים בצד הדרך,
המסבות
במצבורי כוסות חד פעמיות.

כי כל מה שיכול
מתחפר באדמה:
הלמות צעדי,
מטר,
ומגדלי בבל.

103

אגי מתקשרת חזרה ליהודה ומסבירה לו היכן להניח את הפסנתר. השלושה מורידים את הפסנתר מהטנדר ומכניסים אותו לחדר. כיון שהפסנתר כבד, את הדרך בתוך החדר הם מנסים לעשות בגרידה, אך רצפת החדר, שעשויה מלינולאום דק, נשרטת מכבדו. יהודה מבחין בכך במהרה ומצוה לעצר את הגרידה, והשלושה מרימים את הפסנתר ומניחים אותו במקומו. ואף כי השריטה קטנה, ואף כי השטיח מכסה, יהודה יוצא בתחושה לא נעימה כי בא להועיל ויצא מזיק.

השיחה הקלילה עם פבל ועם גל בדרך משפרת את הרגשותו. "תודה" אומר יהודה לפבל כשהם מתקרבים לראשון לציון. – "בכיף" עונה פבל – "באמת, אם תצטרך משהו, תרגיש חפשי לבקש" יהודה מרגיש אסיר תודה – "אני ירגיש חפשי, אבל אין לי פסנתרים להעביר" משיב פבל והשניים צוחקים.

104

עמס החום ירד מעט ובשמים תלוי אבק אפר. יהודה עובר את מושב לכיש בדרך למדד בבאר עזר. הרגע הזה, בו אתה יורד מהאספלט אל דרך העפר. משהו בנהיגה משתחרר. הקצב יורד. המתח מעצבנותם של נהגים אחרים שוכך ובמקומו אתה נעשה מודע לאבנים הקטנות אשר על הדרך. הדרך בין הכרמים נראית פעולה אל האפק, אך כשהוא מגיע למעלה נגלים לעיניו שדות חטה אינסופיים שרק עתה נבטו, פרושים כגלים עד אפקים, ופה ושם חרשה קטנה נסתרת בחיק הגיא. יהודה פונה ימינה לכיון באר עזר והנה ליד החרשה הוא רואה וכן חונה לבדו על אם הדרך, והחלון שבצדו פתוח. יהודה מאט ליד הזמן על מנת להבין את פשר המחזה אך בהתקרבו התריס נסגר באחת, והוא מספיק לראות רק משהו שנראה כמו מטבחון, אולי כירה ועליה פינג'ן ומדף תבלינים. הסגירה הפתאומית של החלון גורמת לו להרגשה לא נעימה. הוא ממשיך להפליג על גלי השדות כשבעים וחמשה מטר מעל

מי התהום, והעליות והירידות המתונות של הגבעות מרגיעות אותו ומשכיחות ממנו את אותה תחושה. ומבעד לשבל האבק שפורע האיסוזו, הקרקע הולכת ונעשית שקופה ומתחילים לראות את הלונתנים.

105

יהודה מודד את המפלס בקדוח בנחל לכיש ולא שוכח להודיע למקורות שהוא סים למדד. כיון שהגיעה שעת צהרים, הוא מוציא את הלחם והחמוס וסלט הכרוב האדם ואת הגבינה הצהבה ומתישב לאכל. לפתע המשאבה מתחלה לפעל בשריקתה העמומה. 'מוזר', הוא חושב, 'אני עובד כל היום ליד משאבות ובקשי יצא לי לשמע אחת פועלת'. נסביר: השאיבה מורידה את המפלס בצנור. כדי שהמפלס בתוך הצנור יתאזן עם המפלס באקוויפר, יש להפסיק את השאיבה לפחות שש שעות לפני המדידה. אחרי המדידה נתן להמשיך לשאב, וזאת הסבה שיהודה מודיע למקורות בכל פעם שהם סימו למדד. בדרך כלל, מקורות מחדשים את השאיבה כשיהודה כבר מתרחק, ולכן כמעט ולא יוצא לו לשמע את המשאבות פועלות. 'כאלו פורשים לפני שטיח אדם של שקט' הוא חושב, וגחלילית נכנסת מהחלון ועפה לכוון המחשב עליו אני כותב.

כאן שעת ערב ולכן הגחלילית עדין לא מאירה, אלא רק מרחפת סביב המסך. איפה אני ואיפה יהודה. אני בצד השני של השנה. שם חשון וכאן הכל סיון. ובחלון ממנו באה הגחלילית הכל כחל: השמים, הברושים, הכרפר, עלות האלון, הכל כחל. זו השעה הפחלה שבין שקיעה וחסכה, היא דממת מצולות, כשגלי יום וליל שוצפים אי מעל.

106

ליל סיון.

איני יודע

אם התנשמת החישה קריאותיה

או שמחי האט את מהלכו

107

מקורות משתיקים את המשאבות, אך לא את הציקדות. הציקדות מוסיפות לזמזם את כמיהתן והארץ זבת זמזום, ורק הגשם ירגיען. ויהודה ממשיך בדרך בין גבעות ללא שם, אותן גבעות שבקמוריהן המתפתלים חמקו מקטלוג ולא נודעו לרשות. ואף על פי כן ביניהן בורות מים ובארות ושקות וגתות ויהודה יוצא אל כביש ארבעים בדרך צפונה. ומתחת לאספלט מצע, ומתחת למצע שרידי אספלט של הכביש הישן, ומתחתיו עוד שכבת מצע ותחתיה אדמה וסלע גיר ומתחתיו שלושה ארגזי תנובה

שעליהם העולם עומד ומשם צבים כל הדרך למטה. ובכרמי יוסף לעת ליל נושבת רוח מזרחית חמה אך ריח לחות כבד מעיד שהשרב קרוב לשברו.

108

הקיץ היום משברונו של ליל שרב, ויהודה מתעורר מחלום בו הוא נמצא בבונקר בהר שלמה. הוא יורד במדרגות הברזל והולך במנהרה ומתחת לרצפה נשמע שאון מים רבים. והנה אחת מפלטות הפח שמהן עשויה הרצפה רופפת. זה מסכן, הוא חושב, ומבחין שהברגים שחברו את הפלטה למקומה החלידו כליל, והיא רק מנחת במקומה ללא כל חזיק. הוא מזיז אותה ורואה מתחתיה מים זורמים בשצף בתעלה מאבן גיר. מוזר, הוא חושב, הרי הר שלמה עשוי משחם אדם. הוא חוזר למעלה וממשיך מזרחה במנהרה ורואה את האור הפחל הבוקע מהציאה. הוא מתקרב לפתח ומשקיף ממנו על מפרץ אילת ועל הערבה. איך זה יתכן, הוא חושב, אם הבונקר כל-כך גבוה, מאיפה כל המים? הכל כבר נראה מוזר ויהודה מבין שזה חלום ומתעורר ואור השחר התכול נגה מחלונו המכסה טפות, ובחויץ נשמע קול המון הגשם. ולמרות שהוא יודע שזה היה חלום, בהמשך היום נשארת בו דריכות מסימת, מין קשב, כאלו יתקל בטעות בפלטת הפח הרופפת והוא עלול להחליק. "היום רות באה!" הוא נזכר, והולך, מלא שמחה, להכין לעצמו קפה.

109

לא רק לחרף התשנ"ד מגיע תקציר לשיריו, גם לחרף התשס"ט ראוי שיהיה תקציר קזה. להלן, תקציר שיירי החרף הבא, בחסות הרוח והחשך והמים:

למעשה כף הדמיון היא ילדה המקפצת בשלוליות, שהן הגשמת המשחק בן, על פי חשק רגעי. השלולית כל-כך נפעמת מן ההפתעה ומכף רגלה היפה, שמים נתזים אל השלוליות הקרובות וההשתקפיות מתערבות. אך מכיון שחקי האופטיקה מוסיפים לתפקד כשהיו, מתערבבים גם יצוגי ההשתקפיות אשר במציאות.

שם השיר: "אל תשאיר את הנר בגשם, הי, אתה חושב שמישהו עוד יסדר אחריו?"

לקוח קרב אל קיוסק שכותרתו "כלבו". הוא שואל את המוכר: "יש מיץ רמונים?" והמוכר משיב: "יש". הוא רואה בעיני רוחו את המוכר סוחט רמונים במסננת גדולה. ומכיון שההתרגשות אינה אלא חמרים כימיים המפרשים במח זורמים במחזור הדם, היא עוברת מן העסיס האדם [בשל המגע הישיר] ומפעפעת דרך אצבעותיו אל דמו.

שם השיר: "מה זה, מי כתב את זה"

הערב בא מאד, עדין, חודר ורף. את צבעו הקר והמשגע פרש לאט על מדרונות ולב. אין קץ לעמק ואין גבולות לשקט – כל שיר וכל אושת עלה יכיל. גם אם הנגון סוחר, גונז כל עצב, גם אם ההרמוניה כמרה: עולה הניחוח שקוף כמו הקצב; עדין יכיל הערב, ובלבו פועם השקט, ובעצמו עיניו – יגאו שמים וכל חלונותיה יתגשמו.

שם השיר: A felicidade

110

בעודי מזריק מים לאדמת הלס באמצעות המתקן שבנה לי אפי, נזכרתי בשיחה שהיתה לי עם חסן, אבל היא לא מענינת, ולכן אספר על אחיו, רג'א ז"ל. רג'א היה הוגה דעות שאמר "מה בסך הכל הבנאדם עושה: אוכל, שותה," כאן רג'א היה עושה פאוזזה ארפה, כאלו היה עוד משהו, והוא מנסה להזכר מה הוא הדבר, ואחרי שניות ארוכות מוסיף: "רעש". כלומר אליבא דרג'א, לא רק שהאדם מכלה משאבים (אוכל, שותה), אלא גם תפוקתו מהם היא תוצר שלילי (רעש).

זה לא סוד: הספר קרוב לסיימו ועוד לא דבר בקדוחי החדרה. המיחד בקדוחי החדרה הוא שהם מאד יפים. קדוחי שאיבה נראים על פי רב כשטח כרפר מגדר, ובו מתקן ברזל צבוע כחל מעל הקדוח עצמו, צורות צבועים בלבן, ומבנה בטון קטן למשאבה, עליו בדרך כלל יופיע סמל "מקורות". קדוחי תצפית הם בסך הכל חבית מלאה בטון ממנה יוצא צנור פקוק. ואולם קדוחי החדרה נראים במבט ראשון כמחצבה נטושה שנתמלאה מים. קצב החלחול דרך הקדוח אטי, ולכן חוצבים סביב הקדוח אגן זמני שיקבל אליו את המים כשיש משקעים, וממנו יחלחלו לאטם. בינתיים, האגן מתפקד כשלולית ומושך אליו צמחיה מיחדת ונראה ככרכה סודית, ולעת ליל יזמרו בו הצפרדעים. אל דאגה. למרות שלטי האזרה שעל פי רב מצבים שם, לא תשאבו עם המים אל תוך התהום.

111

בגץ הירקה המושב האחורי עמוס בצידוד וניגרה יושבת ליד רות. היא מעבירה סדנה באניעם בבקר יום ראשון, ורצתה לאפשר לעצמה להשאר אצל יהודה גם במוצאי שבת, אם תרצה, לכן העמיסה את כל הדברים כבר בצאתה.

בירידה מעפולה עלית מתנגן שיר ללא שם מדיסק mp3 שהכינה לה חברתה שירה. אף למרות שהשיר מתנגן בבצוע של יהודית רביץ, רות שומעת דרך המלים את קולו של שלום חנוך, והקול מחלחל עד חלל חזה והיא מרגישה כאלו היא עצמה שרה. הדיסק קצת קופץ, אבל לפעמים אם מוציאים אותו ומכניסים בחזרה הוא ממשיך לנגן לזמן מה.

בעליה לואדי ערה מתחיל לרדת גשם ורות מפעילה את המגבים. מזל שהנגן על שאפל, כי הנה מתחיל להתנגן Dance me to the end of love. למרות שהחלונות סגורים והחמום פועל, רות מריחה

את ריח הסקת הגפת של בתי הבד החלוצים באם-אל-פחם. ובפזמון, כשלאונרד מגיע עם קולו למעמקים, הוא מרטיט את קרבה במאה ששים וארבעה הרץ.

112

"אז מה את רוצה לשנות?" שואל יהודה כשרות מגיעה, "קפה או ויסקי?" – "קדם כל מים לניגרה, היא לא שתתה מאז שיצאנו. יש לך קערה?" – "כן, בטח", אומר יהודה, מוציא קפסת פלסטיק, ממלא בה מים לניגרה, ובינתים מציץ בכלבה שמתבוננת סביבה בסקרנות אך נשארת צמודה לרגלי בעליה. – "דבר שני, אתה תמיד מציע ככה ויסקי לבחורות מיד כשהן מגיעות?" – "מה פתאום", אומר יהודה ומשלים עצמו נפגע, "אני מציע להן יין" הוא מחיך והיא צוחקת והם מתחבקים דקה ארכה בה הוא נושם את שערה ואת צווארה עד שהיא אומרת, "כן, ויסקי". יהודה פותח את בקבוק הגרין-ליבל שקנה לכבוד בואה ומוזג לשניהם.

וכשהוא נוגע בה היא נזכרת במים שאפפו את חושיה במאגר דבש, ובחשבה אודות מים תחושת התנועה בין המ"ם אל היו"ד מציפה את גופה. והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס והגבעות תלכנה חלב וכל אפיקי יהודה ילכו מים ומען מבית יהוה יצא והשקה את נחל השטים. ותהום בטנה עליו וכל גליה ומשבריה עליו עברו והיו שפתיה כשכר רמוזים.

113

יהודה ורות שוכבים מחבקים תחת הפוך ובחויץ הפוגה בגשם. היא מתהפכת על גבה אך אינה משתחררת מזרועותיו. – "איה אני יכולה לדעת שזה שאתה זורם עם כל הגחמות שלי זה באמת נאמנה לעצמך ולא להצקרות' שאתה אומר, ולא מתוך אדישות?" שואלת רות – "איה אני אסביר לך את זה... אם אני מקבל קריאה 136, אבל צפיתי ל-138, אני לא אומר לה 'את אדמה לא צפויה! אני לא מודד אותך יותר!' כי מה שיש זה 136, ולא יעזר." – "אז?" – "אז אדישות זה לא להתעניין מלכתחלה" – "אה, אז זה בכל זאת לא רק בגלל 'נהול משאבי המים' ו'נטור סדיר' שאמרת לי בגולן..." – "בטח שלא, זה מרתק אותי איה בתוך האפלה, בתוך האדמה, יש כמו ים, והתהום נעה ומתפתלת ממש כמו שאת התפתלת כאן לפני כמה דקות" – "אז אתה משורר!" – "אני? זאת את מוציאה את זה ממני, או הויסקי... בחיים לא אמרתי את זה לאף אחד. בקשי העזתי להגיד את זה לעצמי" – "למה לא אמרת?" – "חשבת שלא יבינו. את צריכה להבין איזה תגובות אני מקבל. כשאנשים שומעים שאני מודד מי תהום הם שואלים [הוא משנה את קולו בלעג] 'אז מה יהיה עם המים, יביאו מטורקייה?' היא צוחקת ומנשקת אותו ובדעתו תהומות נבקעו ושחקים ירעפו טל.

יהודה ורות קמים מאחר ביום ששי, ובחויץ אור לִבְן בְּהִיר וְגִשָּׁם שׁוֹטֵף אֶת הַחֲצָר. "בוא נִכְיִן חומוס!" קוראת רות, - "אָבֵל אֵין לִי אֶת הַמְצָרְכִים" - "בוא נִלְךָ לְקִנּוֹת" - "יום ששי היום, יהיו תורים" - "מה, אֵין לָכֶם פֶּה צִרְכְּנִיָּה?" - "יש" - "איזה תורים כָּבֵר יהיו בְּצִרְכְּנִיָּה! כְּרַמִּי-יוֹסֵף-סִיטִי!"

יהודה ורות עולים לרחוב ועוברים בין האיסוזו והגץ. 'איזה מזל שהוא אָפֵלוּ לא הציע לקחת את האוטו', היא חושבת, ואף הוא שמח מאותה סבה. הם הולכים בגשם והגשם מרטיב את שְׁעָרָה וְאֶת פְּנִיָּה וְהִיא נִרְאֵית יָפָה אָפֵלוּ יוֹתֵר. גִּשָּׁם שׁוֹטֵף אֶת הָרְחוֹב אֶף עַל פִּי שִׁיּוֹאֵל הוֹפְמָן טֵעַן שְׁעֵבְדוֹת מְסוּג זֶה הֵן עוֹכְרוֹת הָאֲמֻנּוֹת. תַּעֲכַר הָאֲמֻנּוֹת, וְיִהְיֶה וְרוֹת יִלְכּוּ בְּגִשָּׁם עַל אִפּוֹ וְעַל חֲמַתּוֹ שֶׁל יוֹאֵל הוֹפְמָן. וְהָרְחוֹב צָלוּל מְאֹד.

הרחוב כה צלול, שיהודה קוטף שני פרחי יסמין ומגישם לרות והיא מריחה אותם מיִדּוֹ. אִזְ יִקְלַע אֶת הַפְּרָחִים בְּשִׁעָרָה, שֶׁנִּרְאָה שֶׁחָר כִּשְׁהוּא רֵטֵב, וְכֹאשֶׁר גִּבְעוֹל הַפְּרָח נוֹגַע מֵאֲחֵרֵי אֲזָנָה צְמַרְמֶרֶת עוֹבֶרֶת בְּגוֹפָה.

בְּכַלְבּוֹ הֵם שָׁמִים בְּסִלְסֵלָה חומוס וְסוּדָה לְשִׁתִּיָּה (טְחִינָה וְלִימוֹן וְתַבְלִינִים כָּבֵר יֵשׁ). "ואי יש רמון! מה אתה אומר, נִקְחָה?!" - "למי יש סבלנות ל... אה, שִׁכְחֵתִי, אֶת עִם הַסְּבֻלּוֹת..." - "איזה סבלנות, לִקְלֹף זֶה הַחֲלֵק הַכִּי כִּיף" היא אומרת ומניחה בסלסלה רמון גדול. אֵין דְּבָר יוֹתֵר רוֹמֵנְטִי מִלַּעֲמֵד בְּתוֹר בְּצִרְכְּנִיָּה. פֶּעַם הִיִּיתִי בְּדִיט, וְלִשְׁנִינּוֹ לֹא הִתְחַשַּׁק לְלָכֵת לְמִסְעָדָה, אָבֵל שְׁנִינּוֹ רְצִינּוֹ סִיטִיק סִלְמוֹן. אִזְ קִינִינּוֹ בְּטִיב טַעַם, וְכִשְׁעֵבְרָנוּ בְּקָפָה חֲשַׁבְנוּ - אִיזָה כִּיף לָנוּ. הִכְנוּ אֶת הַסִּלְמוֹן אֲצִלִּי, עִם חֲמָאָה וּמְלַח וְעֵשְׂבִי תְּבוּל וּפְלִפֶּל אֲנָגְלִי, וְיִצָּא מְדֵהִים, כִּי כִשְׁמִכְנִים לְבַד יֵשׁ שְׁלִיטָה מְלֵאָה עַל מִדַּת הָעֵשְׂבִיָּה. אֲחֵרֵי הַסְּעוּדָה הִיא סִפְרָה שֶׁהִיא לוֹמְדַת תֵּטָא הִילִינֵג וְשִׁאָלָה אִם מִשְׁהוּ כּוֹאֵב לִי. בְּאוֹתָהּ תִּקְוָפָה כָּאֵב לִי הַקְּרִסֵּל. בְּמִשָּׁךְ שְׁלוֹשָׁה חֲדָשִׁים הִכָּאֵב הִיָּה פּוֹחַת וּמְחַמֵּיר לְסִירוֹגִין וּבְשִׁאִיו כָּאֵב לִי עַד כְּדֵי כֶּךָ שֶׁהִתְקַשִּׁיתִי לְלָכֵת. אֲחֵרֵי הַטְּפוּל הִכָּאֵב פָּחַת, אֶךְ לֹא יַחֲסֵתִי לְכֶךָ חֲשִׁיבוֹת כִּיּוֹן שֶׁמִּמִּילָא הִכָּאֵב הִיָּה בָּא וְהוֹלָה. אוֹלָם בְּבִקָּר שֶׁלְמַחֲרַת כָּבֵר לֹא זָכַרְתִּי בְּאִיזוֹ רֶגֶל הִיָּה הִכָּאֵב. כֶּךָ, אָדָם יָכוֹל לְהִסְתַּוֵּבֵב עִם כָּאֵב שְׁלוֹשָׁה חֲדָשִׁים, וּבִקָּר אֶחָד לֹא לְזָכֵר בְּאִיזוֹ רֶגֶל הוּא הִיָּה?

בְּהִגִּיעַם, רות מְשַׁרְהָ אֶת הַחוּמוֹס בְּקַעֲרַת מַיִם וּמְנִיחָה אֶת הַקַּעֲרָה עַל הַמְּקַרֵּר. "וְמָה עֵכְשׁוֹ?" שׁוֹאֵל יְהוּדָה. - "עֵכְשׁוֹ מְחַפִּים" עוֹנֶה רות. - "עַד מֵתִי?" - "עַד מְחָר" - "אָה, זֶה לְמַחֲרָה?" - "כֵּן, מָה חֲשַׁבְתָּ" - "חֲשַׁבְתִּי שְׁזֶה לְהַיּוֹם" - "לא, מָה קָרָה לָךְ, צְרִיךְ לְהִשְׁרֹת אוֹתָם עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת" - "טוֹב, אֲנִי לֹא יוֹדַע, בְּחַיִּים לֹא הִכְנַתִּי חומוס! אֲנִי אוֹכֵל כָּל יוֹם חומוס וּבְחַיִּים לֹא הִכְנַתִּי חומוס!" - "אִזְ הִגִּיעַ הַזְּמַן!" - "מִסְפִּים! רַק מָה נֹאכֵל הַיּוֹם?" - "מָה שֶׁאֲתֶה תִּכְנַנְתָּ" עוֹנֶה רות בְּחִיּוֹךְ - "אָה! טוֹב, אֲנִי לֹא אִיזָה בְּשִׁלָּן גָּדוֹל, אָבֵל יֵשׁ כַּמָּה דְּבָרִים טְעִימִים שֶׁאֲנִי יוֹדַע לְהַכִּיֵּן" אוֹמֵר יְהוּדָה, וּמִכִּיֵּן לָהֶם חֲבִיתָה עִם

שְׁלוֹשָׁה סוּגֵי גְבִינָה וּפְטָרִיּוֹת. וְכַשִּׁי־הוֹדָה חוֹתֵךְ אֶת הַסֵּלֶט רוֹת נִצְמַדֶּת אֵלָיו וּמִתְבּוֹנְנֶת בְּאַצְבָּעוֹתָיו. הִיא רוֹאָה שֶׁהוּא חוֹתֵךְ אֶת הַגְּמָבָה דֶּק-דֶּק וְאוֹמְרָת: "אִז אֲנִי רוֹאָה שְׁגָם לָךְ יֵשׁ סְבָלְנוֹת" – "עֲכָשׁוּ אֲנִי מִבֵּין עַל מָה אֶת מְדַבְּרָת", אוֹמֵר יְהוּדָה "מֵהֵצֵד זֶה נִרְאָה כְּמוֹ סְבָלְנוֹת, אֲבָל כְּשֶׁאֲנִי חוֹתֵךְ דֶּק אֲנִי רַק חוֹשֵׁב כְּמָה טְעִים זֶה יְהִיָּה".

117

דוֹד עוֹמֵד בְּחֶדֶר בְּרֹאשׁ הַמַּגְדָּל וּמִשְׁקִיף מֵהַחֲלוֹן עַל יְרוּשָׁלַיִם, עַל הַהָרִים אֲשֶׁר סְבִיבָה וְעַל תְּכוֹל הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר מַעֲלִיָּה. הוּא מְחַבֵּר שִׁיר. (דוֹד מְחַבֵּר אֶת הַשִּׁיר עַל-פֶּה, וְכַשִּׁי־שָׁלַם יְכַתִּיב אוֹתוֹ לְשִׁרְיָה הַסּוֹפֵר).

תִּגְעֵשׁ וְתִרְעֵשׁ הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגְּזוּ,
עֲלֵה עֵשֶׂן בְּאֶפֶס וְאֵשׁ מִפִּי תֹאכַל.
וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרַד, וְעָרְפֵל תַּחַת רַגְלָיו,
וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיַּעַף, וַיֵּדָא עַל כְּנָפֵי רוּחַ...

אִךְ כָּאֵן דוֹד נִתְקַע וְאִינוֹ יוֹדֵעַ אִיךָ לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַשִּׁיר. הוּא נוֹשֵׂא עֵינָיו אֶל הַהָרִים, אִךְ הַהָרִים שׁוֹתְקִים וְאִינֵם מְגַלִּים לוֹ אֶת הַמְּשָׁךְ שִׁירוֹ. דוֹד מְשׁוֹרֵר מִיָּמֵן וְאִינוֹ נִבְהַל מֵאֵלֶם הַדָּף הַלְבָן. הוּא חוֹלֵץ סִנְדְּלָיו, נוֹשֵׂאֵם בְּיָדוֹ, וּמִתְחִיל לְרַדֵּת בְּמַדְרָגוֹת הָאֶבֶן.

118

בְּלִילָה הַדְּאוּג'וֹנְס עוֹלָה, וְסוֹגֵר קְרוֹב לְגְבוּהַ הַיּוֹמִי (כְּלוֹמֵר, הַלִּילִי) וּבְשָׁמַיִם שְׂמַחַת יָרַח מְתֻרֹקֵן. רוֹת מִתְעוֹרֶרֶת מִחֲלוּם בּוֹ הִיא בְּמַעֲיֵן מְעָרָה, וְרוֹאָה מַעֲלִיָּה שְׂרָשִׁים מִשְׁתַּרְגִּים עַל תְּקֵרַת הַמְּעָרָה, וְהַשְּׂרָשִׁים מְגַשְׂשִׁים דְּרָכָם מֵטָה. "יֵשׁ מְקוֹם כְּזֶה בְּתֵל-גוֹדֵד" אוֹמֵר יְהוּדָה כְּשֶׁהִיא מְסַפֶּרֶת לוֹ אֶת הַחֲלוּם, "רוֹצֵה לְנִסֵּעַ לְשָׁם?" – "בְּטַח!" מִתְלַהֶבֶת רוֹת מֵהַהֲזָדְמָנוֹת לְטִיּוֹל בְּגֶשֶׁם.

שֶׁבֶת גְּשׁוּמָה וְהַכְּבִישִׁים רִיקִים. יְהוּדָה נוֹהֵג וּבְהֶסֶח הַדַּעַת חוֹשֵׁב מָה אֲגִי מִנְגַנֶּת בְּפִסְנֵתָר שְׂקֵבֶלָה. רוֹת מְלַטֶפֶת אֶת רֹאשָׁהּ שֶׁל נִיגְרָה וּמִתְפַּעֶלֶת מֵהַנוֹף. מָה הוּא הַכֶּפֶר הַפִּסְטוֹרְלִי הַזֶּה הַמְצִיץ בְּגִגּוֹתָיו הָאֲדָמִים בֵּין הַהָרִים? וּמָה צוֹפֵן הָהָר הַיֵּרֶק הַזֶּה מִיָּמִין, שֶׁנִּרְאָה כְּמַגְלָה טֶפַח וּמְכַסֶּה טְפָחִים מִשְׁלוּחוֹתָיו הַמִּתְקַמְרוֹת, מָה נֹאֵה אֲרֹן זֶה הָעוֹמֵד בּוֹדֵד מֵעַל דְּרָךְ הָעָפָר, וְהַשְּׂדוֹת אֲשֶׁר בֵּין הַכְּבִישׁ וּבֵין הַתֵּל הַזֶּה שְׂשִׁבִילִים שׁוֹרְטִים בּוֹ עַד לֵבֵן הַסֵּלַע, אֲבָל אֶת צִמֵּת הָאֵלֶה הִיא מְזַהֶה. "אָה, הַבְּנֵתִי אֵיפֹה אֲנַחֲנוּ" – "כֵּן, אֶת בְּטַח רַגְלֶיךָ לְהַגִּיעַ לְפָה דְּרָךְ מְחֻלָּף שֶׁעַר הַגִּיא, אֲנַחֲנוּ נִסְעֵנוּ דְּרָךְ צִמֵּת שְׂמִשׁוֹן" הוּא מְסַבֵּיר – "אֲפֹשֶׁר לְחַשֵּׁב כְּמָה פְּעָמִים הֵייתִי פֹה, פְּעַם נִסְעֵתִי מִפֹּה לְבִקֵּר חֲבֵרִים בְּמַטֵּעַ. בְּשָׂאֵר הַפְּעָמִים שְׂבִקְרָתִי אוֹתָם הִגַּעְתִּי מִכּוּזָן יְרוּשָׁלַיִם".

בהגיעם אל המערה יהודה מצביע למעלה ואומר "הנה, שרשים על התקרה" – "ואו, אומרת רות, אתה צודק! איך זכרת את זה?" – "יש לי תמונה שאני קטן ומציץ מהחר הזה [הוא מצביע על חר בתקרת המערה], אז המראה נחרט בזכרוני. נראה לי שלכל ילד שני בארץ יש תמונה כזאת" – "גם אני רוצה תמונה כזאת! יש לך מצלמה?" – "לא, לך?" – "המצלמה שלי בטלפון לא טובה... איך יצאנו לטיול בלי מצלמה!" – "לא נורא, הוא ישאר בתור חיות" – "אבל זה לא כמו בחלום שלי, בחלום הם נסו להגיע למטה, וכאן להפך, נראה שהם שומרים על התקרה שלא תפל" – "רוצה להכנס?" שואל יהודה – "מה?" היא מפתעת. הוא צוחק. – "זאת רק המבואה, המערה האמתית היא שם" הוא מצביע על שתי מחלות קטנות, שנראות צרות מדי לזחילה אפלו של ילד. – "אה, עכשו אני נזכרת, הייתי פה! יש בפנים מחלות פאלה, נכון? הייתי פה עם המשפחה כשהייתי קטנה ופחדתי להכנס" – "את פחדת להכנס?" – "כן, ואמא שלי נשארה אתי בחוץ ושתינו מיץ תפוזים טמפו מבקבוק של שני ליטר..." – "ממה פחדת?" – "פחדתי שאם יבוא שטפון לא יהיה לנו מספיק אור כדי לשחות את כל המחלה הזאת החוצה, טוב זה לא פחד הגיוני, פחד של ילדה קטנה. אז נכנסים?" היא שואלת והשניים נשכבים על העפר הלבן וזוחלים פנימה.

יהודה ורות זוחלים במחלה ארכה העולה ויורדת בתוך הסלע, נכנסים לחדר ומזדקפים אל תוך הדממה. שורר חשך מחלט ולכן רות אינה יכולה לאמץ את גדל החדר אך ההד הקלוש ומשב האויר הקריר רומזים לה שהחדר מארך. כדי להשיג דממה כזאת על פני הקרקע עליה ללכת עד אמצע המדבר, וגם לשם יגיעו זבובים וזדמזמו להם עם זמזום הדממה, ואולם כאן כל קירות הקרטון נוטפים דממה. יהודה מגשש ואומר "יפי, הסלם פה", ובשל החשך המחלט, וכיון שהקול חוזר באפן אחיד מקירות המערה, היא מרגישה שקולו בתוכה וצמרמרת קלה עוברת עד כפות ידיה. הוא נותן לה יד ומכין אותה אל הסלם.

הם עולים בסלם אל פתח מחלה נוספת וזוחלים בדרך חשך אל חדר בו ישת חשך סתרו. "חבל שלא הבאנו נרות" אומר יהודה – "לא חבל, נעים כך בחשך" – "את לא מבינה, יש פה את הקולומבריום, זה מרהיב עם נרות" – "מה זה קולומבריום?" – "זה חרים בקירות בצורת משלשים, מסדרים זה מעל זה" הוא אומר ומוביל את ידה לגעת בגמחות "זה מקיף את כל החדר שהוא בצורת פעמון. וכשמדליקים נרות בתוכם זה מהפנט".

"ארכאולוגים מתוכחים על השמוש של החציבות האלה, יש שאומרים שזה היה לגדול יונים, יש שאומרים שזה שאריות של מחצבה, אבל אלו סבות טפשויות, ברור שזה היה לתאורה, הם בדיוק בגדל של נר, רק צריך לנסות בשביל להבין. הרי הם ישבו פה, אלו היו מערות מסתור, והם היו צריכים תאורה... אני חופר לך?" שואל יהודה כשהוא מרגיש שרות משתתקת – "אתה לא מבין" – "מה אני לא מבין?" – "אתה באמת לא מבין" – "מה?" – "זה לא משנה מה אתה אומר, רק תמשיך לדבר..."

אך יהודה כבר נבון ולא יכול להמשיך לדבר אז הוא מחבק אותה ומנשק את שפתייה ומלטף את גבה הרך מתחת לחלצתה המאבקת.

121

רז ונעמה חונים ליד האיסוזו, עוברים את שער הבקר והולכים בשביל אל המערה. כשהם נכנסים, ניגרה קמה ממרפצה בחסר רצון ומתבוננת בהם, ואז הולכת לכיוון פתח המחלה ומרחיכה אותו. קול צחוקם ושיחתם של רות ויהודה מתחיל להדהד מתוך המחלה. רז ונעמה ממתינים ואינם נכנסים, כיון שהמחלה כה צרה שלא יוכלו לחלף על פניהם של רות ויהודה בתוכה. רות ויהודה יוצאים מאבקים, ומפתעים לראות מעליהם זוג נוסף. בעברם הם מחיכים אליהם חיוך נבון ואלה מתבוננים בהם בחיור בישני ונכנסים למחלה. "לא ידעתי שיש עוד משגעים שמטילים בגשם" אומרת רות כשהם מתרחקים. על התל, גשם קל יורד, ויהודה ורות משקיפים מזרחה על הגבעות הירקות. - "כמה מהר משתנה פה," מתפעל יהודה "רק לפני שבוע הכל היה פה אפר וצהב".

122

- "יפי, אפשר להכין את החומוס!" קוראת רות בשובם לביתו. - "מעלה, אני מת מרעב!" רות שוטפת את גרגרי החומוס ומעבירה אותם לסיר. היא מוסיפה לסיר מים ובצל ושום וסודה לשתייה, ומשאירה את הסיר על אש קטנה. יהודה פותח את מכסה הסיר, מתבונן בחומוסים ושואל "כמה זמן זה לוקח?" - "עד שהם רכים" עונה רות בחיור "מה, תעמד עכשו ותסתכל? תן להם להתבשל" יהודה מבין שהוא נקלע לתרגיל בהתאפקות ושמוטב שיתרגל לצריבת הרעב, ובא לשבת על הספה ליד רות. "כאן היה הפסנתר?" שואלת רות ומחנה בידה על המקום בו עמד הפסנתר. - "כן..." - "מה תשים במקומו?" - "לא יודע, עוד לא חשבתי על זה" הוא אומר ומתבונן בקיר הלבן. היא מניחה את ראשה על כתפו. כאשר הגרגרים רכים רות מבקשת כף עם חרים. - "אין לי" אומר יהודה - "ואי איזה בית של רוקים, אל תגיד לי שגם מעבד מזון אין לך" - "מעבד מזון דוקא יש, למרות שלא נראה לי שאי פעם השתמשתי בו" אומר יהודה ומוציא מהארון מעבד מזון חדש למראה. רות מעבירה את הגרגרים שבינתים האפירו, למעבד המזון, מוסיפה לימון, מלח ופפריקה מתוקה, ומפעילה את המעבד. לאחר שהגרגרים הופכים למשחה היא מוסיפה טחינה ומעט מים, מערבלת שוב, ומגישה לשניהם חומוס חם וטרי. - "הרסת לי את החיים" אומר יהודה כשהוא טועם את החומוס - "מה?" - "אני לא אוכל לאכל יותר חומוס צבר עכשו!"

123

[אגדה]. בולקם-סנטר בנחל נמיה לא נשאר אף אדם לעת ליל, ורק להבה קטנה נותרה בוערת מתחת לקומקום היתה, רועדת ברוח המדבר. והלהבה רועדת שעה ארכה עד שמגיע אהד מכיון הגדריןג

וציודו בידו. הוא מניח את התיק ומתישב ליד המדורה בתקווה שימצא טרמפ למרקז. והנה, מכאן הכביש דוקא, מתקרבת בחשך דמות עמוסת ציוד גם היא. "ולקם הום" אומר אהד. – "ולקם הום" משיב זיו.

"מה עושה בחיים?" שואל זיו כשהוא מתישב ליד המדורה – "אני מתכנת" עונה אהד, "ואתה?" – "אני משורר" משיב זיו. – "אני כתבתי קוד, שמחולל שירים אוטומטית." מספר המתכנת "הוא עוד לא משלם," הוא מוסיף, "רק אחד מכל תשעה שירים, בממצע, יוצא טוב, ולמשורר נשאר לבחור מבין השירים." – "אז בשביל מה הקוד, אם עדין צריך את המשורר?" שואל המשורר – "בבדיקות שערךנו על גרסת הבטא גלינו שעם האלגוריתם, המשורר חוסך בממצע חמשים ושלוש דקות לכל שיר." 'אם היו לי חמשים ושלוש דקות פנויות, חושב בלבו המשורר, 'הייתי יורד בנחת אל המעין'.

124

בקר יום ראשון סואן ויהודה נוסע להשתלמות בירושלים. בשער הגיא חולפת על פניו, ברדתה מטה, משאית נושאת עצי זית עתיקים. יהודה מביט בזיתים קוצצי השרשים והענפים וחושב איך לאט לאט, שנה אחרי שנה, פלח הזית בשרשיו את האבנים, ואיך תוך דקות חפר הדחפור סביבו ועקרו. וגם נהג הדחפור, כמו כלנו, עצר להפסקת צהרים וישב לאכל בצל אחד הזיתים, ואולי אף הזיז אבן שהפריעה לישבנו על מנת להתרוח במנוחתו, או הטיל את מימיו על גזעו הנפתל של עץ זית, ראשו מטה הצדה מחמת הענפים הנמוכים. ומחשבה זו מביאה אותו לפקק בעליה לשרש. 'מה אכפת לי' חושב יהודה, 'יש לי עוד זמן' [ההשתלמות נקבעה לשעת בקר מאחרת כדי שייספיקו להגיע גם הגרים רחוק], ומדליק את הרדיו. אך לפני שהרדיו מספיק להתעשת הוא נזכר בשעה ולוחץ שנית על הכפתור.

125

את ההרצאה בנושא קדוחי בצרת מעביר להם גדי, מנהל השרות ההידרולוגי. אחרי ההרצאה יהודה נשאר בחדר. גדי מביט בו בעודו אוסף את חפציו, ומבין שיהודה מבקש דבר מה. – "תגיד, גדי, מה הספור עם מעין הגיחון" שואל יהודה – "מה אתו?" שואל גדי – "שהוא מפיק יותר מים מאגן הנקוז שלו, וזה ממשיך למרות האורבניזציה של האזור" – "זה נכון, תראה, אף אחד לא יודע מה מקורותיו של מעין הגיחון. כמוכן שהירחונים המקצועיים מלאים בהסברים, אבל הם סותרים אחד את השני, ואף אחד מהם לא מבסס. לפעמים ההסברים המיסטיים כבר נראים יותר הגיוניים" גדי מצחקק – "מה ההסברים המיסטיים?" – "אתה לא יודע? לפי הזרה אבן השתיה נמצאת שם, כי זה מתחת לאיפה שהיה בית המקדש, אבל בוא אני אספר לך ספור. בשנת 2001 מי הגיחון הזדהמו, והתחלנו לחפש במעגלים הולכים וגדלים את מקור הזהום, ומצאנו צנור ביזוב שהתפוצץ בצפון רמאללה. צפון רמאללה! פעלנו מול עיריית רמאללה שיתקנו את הצנור, ובאמת אחרי כמה חודשים הזהום נפסק." – "אבל זה מטורף! אם המים מגיעים מצפון רמאללה אתה יודע מה הם צריכים לעבר?" – "אני יודע בדיוק," אומר גדי שכבר סיים לארז את חפציו ונשען על משקוף הדלת, "הם צריכים לעבר מתחת

לנחל צופים ואז לעלות חזרה. ההסבר אפשרי מבחינה תאורטית אבל לא סביר. בינינו, הדגמאות של הזהום גם לא התאימו לדגמאות שנלקחו מהביוב. בקצור, לא יודעים. תגיד, אתה רעב?"

126

כמו שכבר קרה בעבר, השקט שוב צונח כאן משמי הערב, אך לפני שהוא מספיק להגיע לקרקע הוא מירט על ידי שיר חדש של 'הדג נחש' שצועק מתוך הפצועיות. הגשם שיירד בימים האחרונים נקה את האויר וכעת הוא שקוף לריחות הצליה העולים מהמסעדות כקטרת אשה. בג'נין כשאדם נכנס למסעדה, עוד לפני שהוא מקבל תפריט, מגישים לו מים קרים בכוס נירוסטה ונתן לראות את מפלס המים בכוס לפי קו האדים המתעבים על הכוס מבחוץ. אצל ציון בתל-אביב מי שקונה שניצל בפתה מקבל בקבוק מיץ קטן. גדי ויהודה נכנסים לשוארמה ברחוב יפו. כאשר מוכר השוארמה שואל את יהודה "מה לשים?", ומחווה בידו על מקרר הסלטים, הוא מבחין שיהודה מהרהר. הוא מחליט לבדוק את הרכוז שלו, ולכן אומר "עגבניות, בצל, ניטים, ברגים, אומים, אמה". יהודה מתעשת, מחיך לנכח הבדיחה האוילית ומבקש עגבניות וחמוצים. למרות שיהודה קנה להמשיך את השיחה עם גדי במהלך הארוחה, הם אוכלים את השוארמה בשתיקה, ושומעים את נהגי המוניות הקוראים שמות ערים כאלו היו ירקות במרפלתם.

אפילוג:

קְשָׁאֲנָשִׁים שׁוֹמְעִים בְּמַה יְהוּדָה עוֹבֵד, הֵם בְּדֶרֶךְ כָּלֵל שׁוֹאֲלִים: "אֵז מַה יְהִיָּה עִם הַמַּיִם?" וְיְהוּדָה עוֹנָה – "תְּהִיָּה הַתְּפִלָּה". יְהוּדָה רוֹאָה בְּמוֹ עֵינָיו אֶת הַמַּפְלָסִים יוֹרְדִים, וְאֶת הַדְּגָמָאוֹת מִמְּלִיחוֹת. קֶצֶב הַשְּׂאִיבָה גוֹבֵר עַל קֶצֶב הַחֲלָחוּל, הַשְּׂאִיבָה רַק גּוֹבֵרֶת וְכַמוּת הַמְּשַׁקְעִים נִשְׁאֶרֶת זֶהָ בְּמִצְעָה. קִדּוּחֵי הַחֲדָרָה הֵם פְּתוּרֵן לְטוּחַ הַקְּצָר, אֲבָל הוּא מִבֵּין שְׁבִטּוּחַ הָאָרֶץ אֵין בְּרָרָה מִלְּבַד הַתְּפִלָּה.

תִּיאָמַת כְּנֶרְאָה גַם חֲשָׁה בְּכָה, כִּי בִשְׁנַת 2010 נִמְצָא נֶפֶט בְּקִדּוּחַ "מֶגֶד 5" שֶׁנֶּאֱמַר: "מִבְּרַכַּת יְהוָה אֶרְצוּ מִמֶּגֶד שְׂמִיִם מֵעַל וּמִתְהוֹם רִבְצָת תַּחַת וּמִמֶּגֶד תְּבוֹאֵת שְׂמֵשׁ וּמִמֶּגֶד גֶּרֶשׁ יִרְחִים וּמִרַאשׁ הַרְרֵי קֶדֶם וּמִמֶּגֶד גְּבֻעוֹת עוֹלָם וּמִמֶּגֶד אֶרֶץ וּמִלְאָה". הַמֶּגֶד הַחֲמִישִׁי הוּא מֶגֶד 'אֶרֶץ וּמִלּוֹאָה' וְלִכְּן בּוּ, בְּמֶגֶד 5, מִלְאָה הָאֶרֶץ בְּמֶגֶד הוּא הַנֶּפֶט. אֲבָל כְּשֶׁלֹּא נִמְצָא גַז טְבָעֵי בְּקִדּוּחַ שָׂרָה, מְדוּרֵי הַכֶּלְכֵּלָה בְּאֶתְרֵי הַחֲדָשׁוֹת דְּוָחוּ שֶׁהַקִּדּוּחַ יִבֵּשׁ, כִּיֹּן שֶׁהַחֲלָח, בּוּ צָפוּ לְמִצָּא אֶת הַגַּז, הִיָּה מִלֵּא בְּמַיִם.

אֵז מַה עִם יְהוּדָה? אִם אַתֶּם רוֹצִים לְפָגֵשׁ אוֹתוֹ אֲרָבוּ לוֹ בְּשִׁבְלִים אוּ בְּסִבָּה לִיד נְקֻדוֹת הַמְּדִידָה וְאוּלֵי תִרְאוּ אוֹתוֹ מִחֲנָה אֶת הָאִיסוּזוֹ וּמוֹדֵד אֶת הַמַּפְלָס. אִם יִתְמַזֵּל מִזְלַכֶּם אוּלֵי תִרְאוּ גַם אֶת פְּבֵל. וְרוֹת? זֶה סוּד. אֲבָל בְּתוֹךְ טַעֲמֵיוֹ שֶׁל הַיּוֹסֵקִי נִפְרָשִׁים שְׂדוֹת שְׁעוּרִים, וּבְהֵם אוּלֵי אִשָּׁה מְלַקֶּטֶת בְּסִבְלָנוֹת אֵין קֶץ. וְכִשְׂיְהוּדָה חוֹזֵר מִירוּשָׁלַיִם כָּל הַרֵי יְהוּדָה חוֹלְפִים כְּבִהֶשְׁתַּחֲוִיָּה, וּמִסָּךְ הַשְּׂקִיעָה יוֹרֵד.

רשימת מקורות

פרק	סוג	טקסט בטובה ורחבה	מקור
פרולוג	2	לילה, הוא חושב בלבו, הרוח גוברת	נתן אלתרמן / לילה לילה
פרולוג	3	הרוח גוברת	אביטל גלברמן / נגזרת
2	3	[שמות לאורך הפרק]	אתר "כרמי יוסף"
3	2	על אף ריקותו, ... כיצד יתכן, הוא חושב,	יואל הופמן / ברנהרט, פרק 3
4	1	הרוח משנה תכופות את כוונה	רחל שפירא / שיר של יום חולין
4	2	[תוים]	יוסף הדר / עץ האפרסק
4	1	ואנחנו צמאים לאות	רחל שפירא / בוא בשלום
5	2	הכלים שהשאיר בְּחֶצֶר: הפטיש, הסלם, המעדר	נעמי שמר / התחדשות
6	3	עוד לא תמו כל פלאיך	יורם טהרלב / עוד לא תמו כל פלאיך
6	1	קבליני אל שיריך	יורם טהרלב / עוד לא תמו כל פלאיך
6	1	אל בארות התום	יורם טהרלב / עוד לא תמו כל פלאיך
6	1	ולחש לו בלאט	יורם טהרלב / עוד לא תמו כל פלאיך
3	2	השמים במערב ... אך עוד אינה נראית	אחיו טלי
6	3	צפיה לאשר	אסתר שמיר / צפיה לאושר
7	3	כמו שזה היה	ברק פלדמן / כמו שזה היה
8	3	סמדר מהספר של סמי מיכאל	סמי מיכאל / מים נושקים למים
9	1	הן כל היתו היא פלא ... צירוף הנה לפברקו	מאה ערד / מקום אחר ועיר זרה
10	3	דוד מרביץ סולו מהפנט	שמואל א' ט"ז 17-18
10	3	עדינו קורא מפניו ... של שמה ואלעזר	שמואל ב' כ"ג
10	2	כי יפו בנגלים פעמך	שיר השירים ז' 2
10	1	כי יפו בנגלים פעמך ... ומיתר אל מיתר מדנדן	יונתן רטוש / מיתר
10	1	כי יפו בנגלים פעמך ... ומיתר אל מיתר יחלחל	יונתן רטוש / מיתר
15	1	תמרות עשן	יואל ג' 3
15	1	תמרות עשן	שיר השירים ג' 6
15	3	תמרות עשן	נח סטולמן / תמרות עשן
16	3	אור הירח	איתן גלס / אור הירח
16	1	בקצה הלילה, אהב את רגעי	איתן גלס / אור הירח
16	3	צל עץ תמר	שלמה פיינטוך אפרת / צל עץ תמר
16	1	מערפלי עפר תופיע דמות אהובה תי פנים מכרים	שלמה פיינטוך אפרת / צל עץ תמר
18	3	כשהיא מצרית מבשילה בה מערת נטיפים	אחיו טלי
18	3	אשה המלקטת זרעי שעורים אהד לאחד בשדה	רות ב'
18	2	קרח אור בנפשה	kerenorbenafshi.com
19	2	המלך רוצה לנסך לתהום אז הוא שלח אתכם להביא לו מים	שמואל ב' כ"ג
19	3	גביע הכסף המעטר בעלילות תיאמת	גביע הכסף מעין סמיה
21	2	ולעת ערב ... עודה בוקעת מאד	גיא רון גלבע / מלילות
22	3	משימה פשוטה כמו הבאת מים היא מעשה גבורה של ממש	שמואל ב' כ"ג
22	2	כי לא נשוב בדרך אשר הלכנו בה	מלכים א' י"ג 9
22	2	הלכנו ונעלמו דהרות הסוסים	דוד פוגל / בלילות הסתיו
23	1	ויהי הדודר לשרביט של מלכות	יהושע רבינוב / ירדה השבת
24	1	כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאלה לעולם	בבלי, מגילה ט"ו א'
24	1	כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאלה לעולם	בבלי, מגילה ט"ו א'
24	1	כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאלה לעולם	בבלי, מגילה ט"ו א'
24	1	ויהוה היה עמו ולא הפיל מכל דבריו ארצה	שמואל א' ג' 19
24	1	ומפניו שהדברים ... הדברים המעטים האלה.	יונתן רטוש / ואמר המחבר
27	2	ובתל-אביב רחובות עולים על גדותיהם במרפולות צבועות	נתן אלתרמן / צחור ציפורים
27	3	לגדר פונקציות	אביטל גלברמן / נגזרת
27	3	"4'33" של ג'ון קייג'	ג'ון קייג' "4'33"
28	3	זה אפילו לא סימטרי ... שששלי לא סימטריות	רביד פלג / מנדלת מגן הדוד
28	3	הנה כאן הנקודות מסודרות ... כל הנקודות האלה	קורן אור בנפשי / Lovers vibrations
30	3	אבל לא בכל מדידה ... הרקב לבולען בחולות	סמי מיכאל / מים נושקים למים
30	3	קוצים א'	מאיר אריאל / קוצים א'
31	1	ירב היער לאכל בעם מאשר אכלה החרב ביום ההוא	שמואל ב' י"ח 8
31	2	ושירים עלי אלה לא נראים ושוכבים דומים לארץ	דוד פוגל / בלילות הסתיו
31	2	קוראת התנשמת המשיטה את הלילה בקצב כמיהתה	יונתן בן-עמי / באורח פלא
32	3	תערוכה של הצלמת ... העזובה בואדי סאליב	אחלאם שיבלי / ואדי סאליב בתשעה שנים
32	3	פרופ' אדם זרטל ... של פינגלשטיין	אדם זרטל / סודו של סיסרא - מסע בעקבות גויי הים ושירת דבורה
33	3	הספר של צבי גילת	צבי גילת / שביל ישראל
33	3	גילת ספר ... עם מי לשוחח	צבי גילת / שביל ישראל
33	1	פה חשדתי	אסי וגורי / חייזרים
35	3	תגליות חדשות ... באזור ירושלים בלבד	רן שפירא / חותם מובהק של ממלכה
36	3	שצבי גילת כתב "טנדר"	צבי גילת / שביל ישראל
37	3	כמו בסיס של מיקי כהן	מיקי כהן / שרימון ואנוכי
37	2	אמר רב חסדא ... והעמידוהו באלף אמות	בבלי, סוכה נ"ג א'
38	3	רות כמו שאתם יודעים היתה מואביה	רות א'
38	3	היא רזה ... היא מלאה במים	בבלי, ברכות ז' ב'
39	3	הספור שקרא ... ומצוות שונות	בבלי, סוכה נ"ג א'
39	3	מעין הגיחון מפיק ... באגן הנקוז שלו	איל דידסון / סוד המעיין הנעלם: על מקורותיו העלמים של מעין הגיחון
40	3	[כל הפרק]	וולט דיסני / פנטזיה
41	3	עדינו, שמה ואלעזר	שמואל ב' כ"ג
41	1	בחצי הלילה	רות ג' 8
41	2	ציתנו לא לשוב בדרך בה הלכנו	מלכים א' י"ג 9
45	1	לך לך	בראשית י"ב
46	2	קולי אל תהום אקרא	תהלים ג' 5
46	2	קולי אל תהום אתחנן	תהלים קמ"ב 2

מקור	סוג	פרק
תהלים קמ"ב 3	אשכנח לַפְּנֵי שִׁיחֵי	46
תהלים קמ"ב 7	הַקְּשִׁיבִי אֶל רִנָּתִי	46
יחזקאל ל"א	מִיָּם רַבִּים	46
תהלים כ"ג 5	רְנִיָּה	46
שמואל ב' כ"ג	וַיִּקַּח דָּוִד אֶת הַמַּיִם וַיֹּסֶף אוֹתָם לַתְּהוֹם	46
מאיר אריאל / סוף שבוע בכפר	וּכְשֶׁכִּתְּרָה קֶצֶף זוֹהַר ... מְבַשִּׁיל בְּחִבּוּיֹת	47
כתבי אוגרות	חֵישׁ הַבַּיִת, כּוֹשֵׁר ... פְּדָרִי לֹא תִּמּוֹג	48
חזי לזקלי / המדף	הַמְּדַף בּוֹלֵם אֶת הַסֶּפֶר שֶׁתְּקַלִּיתוּ הִיא נְפִילָה אֶל הַתְּהוֹם	49
תהלים י"ט 5	בְּכֹל הָאָרֶץ יֵצֵא קוֹם, וּבְקֶצֶה תִּבֵּל מְלִיָּהֶם	49
חיים נחמן ביאליק / גלוי וכסוי בלשון	הַתְּהוֹם הַמַּהֲבֵהֶבֶת בֵּין הַמַּלְיָם הַמְּנֹסוֹת לְכֹסוֹתֶיהָ לֹלֵא הַצֵּלָחָה	49
דוד פוגל / בלילות הסתיו	וְהִד נְקִישָׁה לְחָה יַעַל בְּאַפּוֹל	50
שאלו טשרניחובסקי / הוי ארצי מולדתי	הָרִי טְרָשִׁים קְרָחִים	51
שאלו טשרניחובסקי / הוי ארצי מולדתי	בַּיָּם שֶׁל אֹרֹךְ טוֹבֵעַ כֹּל וְעַל פְּנֵי כֹל הַתְּקַלֵּת	51
יורם טהרלב / בלדה על סוס עם כתם על המצח	נִגּוֹן שֶׁהוּא הַמְּשֻׁךְ שֶׁל הַנִּגּוֹן הַהוּא	52
בראשית ל"ח 16	הַבְּהֵ-נָא אֲבֹא אֵלֶיךָ	52
יונתן רוטש / מיתר	הַבְּהֵ-נָא אֲבֹא אֵלֶיךָ ... וּמִיתֵר אֶל מִיתֵר מִתְנַגֵּן	52
יונתן רוטש / מיתר	הַבְּהֵ-נָא אֲבֹא אֵלֶיךָ ... וְהִלְלָה אֶחָד - וְאֶהוּב	52
אובידיוס / מטמורפוזות	פִּיגְמַלְיוֹן הַמְּפַסֵּל אֶת גְּלִתָּאָה וּמוֹצֵא בְּתוֹךְ הַשְּׂנֵהָ אֶת אֶהֱבָתוֹ	56
אחיו טלי	דְּבַשׁ	56
במדבר כ"ז 1	בְּנוֹת צִלְפֹּחַד ... בְּאֲזוֹר מְנַשָּׁה	56
חיים נחמן ביאליק / הברכה	וְאִין יוֹדַע מַה בְּלִבְבָהּ	57
איוב י"ב 22	מִגְלָה עֹמְקוֹת מִי חֹשֶׁךְ	57
מיכל דר / רביעיית מיתרים דוממת	וּמִקְבֵּל 138, ... בְּפַעַם שֶׁעָבְרָה הִיא 136	57
מאיר אריאל / צרבת לזיכרון	לְזַכֵּר וְלְזַכֵּר וְלְזַכֵּר	57
יונתן בן-עמי / עבדאללה	[כל הפרק]	58
ס. יזהר / בפאתי נגב	בְּפִאֲתֵי נֶגֶב	59
ס. יזהר / בפאתי נגב	כָּבֵד הַחֲלָה לְמִשְׁמֵשׁ שְׁעָה ... עַד גְּלָגַל הַשְּׂמֶשׁ	59
ס. יזהר / בפאתי נגב	הַקּוֹדְחִים שֶׁעֲמְלוּ פִּיהָ ... הַשְּׂדוֹת בְּנִגְהָ הַיּוֹלֵי	59
נתן אלתרמן / זמרה	וְנוֹתֵר הָעוֹלָם בְּשְׂדוֹת רְחִבִים וְרוּחַ	59
יונתן בן-עמי / קציר טוב	[כל הפרק]	60
חגי א' 10	הָאָרֶץ פּוֹלֵאת וְבוֹלָה	60
בדיחה ידועה	מֵאִיפֹה יוֹדְעִים ... נוּ, מַה אֲתָה מְדַמֵּן	61
בראשית כ"ח 10	וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע	61
מפת טיולים וסימון שבילים 9 - ירושלים והפרוזדור בעריכת אורי דביר	מִפֶּה טוֹפּוֹגְרַפִּית וּסְפֹר 9	62
הדו"ח ההידרולוגי השנתי לשנת 2007	הַדו"ח הַהִידְרוֹלוֹגִי הַשְּׁנָתִי לַשְּׁנַת 2007	62
רות ג' 8	וַיִּחַרְד הָאִישׁ וַיִּלְפַּת	62
איל דיידסון / סוד המעיין הנעלם: על מקורותיו העלומים של מעין הגיחון	בְּאֲגָדָה הָאוֹרְבִּיט	62
בראשית כ"ט 10	וְלֹל אֶת הַפִּקֵּק מֵעַל פִּי הַצֹּנֵר	64
מאיר אריאל / מחלק מוסר השכל	מְשַׁלְשֵׁל מִיַּד חֶבֶל	64
תהלים מ"ב 8	תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל הַצֹּנֵר	64
ישעיהו מ"ה 3	אוֹצְרוֹת חֹשֶׁךְ וּמִטְמְנֵי מִסְתָּרִים	64
איוב כ' 26	כָּל חֹשֶׁךְ טָמֹן לְצַפּוֹנָיו	64
בראשית כ"ט 3	וַיֵּשִׁבוּ אֶת הַפִּקֵּק עַל פִּי הַצֹּנֵר לְמִקְוֵמוֹ	64
אהוד בנאי / מהרי נא	מִרִּיחַ בְּאוֹיֵר אֶת הַנְּשֵׁם מִתְקַרֵּב	64
ויאל הופמן / מצבי רוח, פרק 14	אִם הַקּוֹרֵא מַעֲנֵן ... כִּדְאִי	64
וולטר דונלדסון וגוס קהן / Love Me Or Leave Me	Love Me Or Leave Me	64
יונתן בן-עמי / מוחמד	[כל הפרק]	64
חיים חפר / הוא לא ידע את שמה	אֵינֵנוּ יוֹדְעִים עַל מַה הֵם מְדַבְּרִים	65
יונתן בן-עמי / אבק	[כל הפרק]	68
מאיר ויזילטיר / שובי לפרדס	שְׁחוֹנָה לִידֵי הַשִּׁבְרֵי הַמְּטַפֵּטֵף	69
ברכת המזון	בְּרַכַּת הַמַּזוֹן	71
שמות ג' 8	טוֹבָה וְרַחֲבָה	71
ברכת המזון	טוֹבָה וְרַחֲבָה	71
ברכת המזון	לִכְךָ מְכֻוֵן הַכְּתוּב, שֶׁתֵּאֲמַר 'רַחֲבָה'	71
בראשית ב' 18	בְּרֵאשִׁית ב' שְׁמוֹנֵה עֶשְׂרֵה	71
ישעיהו ל"ה 6	מְדַלֵּג כְּאֵיל פֹּסֵחַ	72
בראשית ב' 18	בְּבְרֵאשִׁית ב' 18	72
בראשית ב' 18	לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבַדּוֹ	72
בראשית ב' 18	בְּרֵאשִׁית ב' 18	72
כתבי אוגרות	עֶרֶךְ בְּעַל בֵּיתוֹ ... הַמְּלַת קוֹלוֹ	73
תהלים כ"ט	קוֹל בְּעַל עַל הַמַּיִם ... כְּלוֹ אִמֵּר כְּבוֹד	73
יונתן בן-עמי / הענן היפה שחת ארצה גשמו	[כל הפרק]	75
בראשית ל"ח 9	שַׁחַת אֶרֶצָה	75
לאה נאור / גחלים	הַבְּשִׁיל הַפְּרָדֵס שְׂפוּנִים חֲדָשִׁים	75
נתן אלתרמן / אז חיוורון	לֹא הוֹרִיק פְּנֵי שְׂוָקִים ... נִחְשָׁל אֶהֱבֵת עֶרֶב סָתוֹ	75
שיר השירים ב' 13	קוֹמִי, לְכִי	75
שיר השירים ו' 5	כִּי עֵינַיךְ יִפּוֹת מִהַכִּיל	75
שיר השירים ח' 14	בְּרַח דוֹדִי, דְּמַה לְצַבִּי אוּ לְעַפְרֵי אֵילִים עַל הָרִי בְּשָׂמִים	75
יונתן בן-עמי / אברהים	[כל הפרק]	76
גיא רון גלבע / שיר שלא פורסם	גְּבָעוֹת חֲסוֹרוֹת חֵן לְכֹאֲרָה	76
יונתן רוטש / על חטא	חוֹמֵר כְּגוֹ	76
יונתן בן-עמי / אברהים	[כל הפרק]	77
בראשית כ"ב	[כל הפרק]	77
צילילי המוסיקה	צִלְיֵי הַמוֹסִיקָה	79
יוסף הדר / ערב של שושנים	תִּי הַשִּׁיר 'עֶרֶב שֶׁל שׁוֹשְׁנִים'	81
משה דור / ערב של שושנים	עֶרֶב שֶׁל שׁוֹשְׁנִים	81
חיים חפר / הכל זהב	מִתְחַשֵּׁק לְגִשְׁתֵּי אֵלָיו קָרֹב וְלוֹמֵר לוֹ	81
עניה לקח / נורי	רְאֵה אֵיךְ הַשְּׂקִיעָה נִרְדָּה	81
שארל אזבוב (תרגום אבי קורן) / באביב את תשובי חזרה	בְּשְׂדוֹתֵינוּ עֶפְרוֹנִי אוֹמֵר שִׁירָה	81

מקור	טקסט בטובה ורחבה	סוג	פרק
לוח גזר	שלוח גזר	3	81
מאיר אריאל / סוף שבוע בכפר	[כל הפרק]	3	82
מאיר אריאל / סוף שבוע בכפר	משתכר למזכרת	1	82
יונתן בן-עמי / נוקטורנו	[כל הפרק]	2	83
יונתן רטוש / על חטא	ואת מתוקה כלילי	2	83
יונתן בן-עמי / איכה אחזתני	ולנכח האור הפנסוף שהמטר	1	83
יער חבר / שיר שלא פורסם	להטו בי עקצי אצבעות	1	83
אהוד מנור / קשר הירח	הירח כל כך יפה הלילה ... העולם נושאים עיניהם	3	84
יונתן בן-עמי / שיר (סתונית זורחת בחושך)	נושאים עיניהם אל מסכי LCD שמאירים את פניהם	3	84
יונתן בן-עמי / טלקינזיס	מסכי LCD שמאירים את פניהם בנגה בהיר	3	84
אגי משעול / אחריות	אפשר לכתב על כך שיר ולקרא לו 'אחריות'	3	84
מיכה שטרית / שיגרה	בשעה שאפשר ... אשליית בהירות על הכל	3	85
אחיו טלי	פדרי וטלי עוד משחקות	3	85
שלום חנוך / לאט לאט	הגלים גולשים אל החוף לאט לאט	2	88
נתן אלתרמן / פונדק החוחות	או בדומה למה שאני חש קשאני לוקח, למשל	1	89
נתן אלתרמן / אל הפילים	אל הפילים	3	89
נתן אלתרמן / אל הפילים	תבל רחומה ... נהמי, נהמי, פי אליך אלך	1	89
כתובת השילוח	וזה היה דבר	1	90
בראשית י"א 4	שראשו בשמים	2	90
יחזקאל א' 4	כעין החשמל	1	91
מדלי מוכר ספרים / מסעות בנימין השלישי	מסעות בנימין השלישי	3	92
מאיה ערד / תמונות משפחה	תמונות משפחה	3	92
דון מקלין / American pie	מתחת לסקר לא ... 'הי זה יום מותי'	2	93
מאיר אריאל / סוף שבוע בכפר	שעורה ושיפון	1	93
confession_bear.jpg	confession_bear.jpg	3	93
הרקליטוס / פרגמנט 91	אי אפשר להכנס לאותו נהר פעמים	2	93
אביטל גלוברמן / נגזרת	הגדרת הנגזרת ... הגדרת הנגזרת.	3	94
עמנואל קאנט / ביקורת התבונה הטהורה	המהפכה הקופרניקאית	3	93
מאיר אריאל / דאווין של שיר מחאה	מים שאוזלים בשיר	3	95
מיכל דר / שמים ירוקים על רקע ברוש אפור שניגר	בשיר אחר	3	95
מאיר אריאל / דאווין של שיר מחאה	מים שנגזלו בהאחזות הנח"ל מלכישוע	3	95
בראשית א' 2	המים הקדמונים, אלה שהרוח נשקה לפניהם בחושך	3	95
הרקליטוס / פרגמנט 91	גם לאותה מערת נטיפים אי אפשר להכנס פעמים	3	95
מילן קונדרה / ההנאה שבאטיות	ההנאה שבאטיות	3	95
שלמה ארצי / ארץ חדשה	אם לא נאט לא נביט ... לא נגיע לארץ חדשה	1	98
מיה בנגל / אולמרט לאבו-מאזן: אשחרר 250 אסירים	אולמרט הבטיח ... ונחמשים אסירים נוספים	2	98
אפרת וייס ורענן בן-צור / אזרח ישראלי נורה בכפר בשומרון; מצבו בינוני	ישראלי נורה בכפר אל-פנדק בשומרון ומצבו בינוני	2	98
שמוליק חדר / הערב: שתי רקטות קסאם נורו מצפון רצועת עזה	שתי רקטות קסאם נורו ... בשטח הפלסטיני	2	98
ynet כלכלה / ארה"ב: מדד המחירים לצרכן צנח ב-1% באוקטובר	מדד המחירים לצרכן ... בחדש שעבר	2	98
ynet כלכלה / גוש האירו נקלע למיתון לראשונה בתולדותיו	גוש האירו נקלע למיתון הראשון בתולדותיו	1	98
אילנית אדלר / יום ב': תחזית מזג האוויר	מחר עליה נכרת בטמפרטורות ... ועדין חם מהרגיל	1	98
אהוד בנאי / ענה לי	המפוחית של אהוד בנאי בפתיחת השיר 'ענה לי'	3	98
כתובת השילוח	וזה היה דבר	1	99
נתן אלתרמן / מערומי האש	וכאשר הנפתי עליה ... וחר לא נפער בה	3	99
יואל הופמן / קריסטוס של דגים, פרק 14	והלב נשבר	2	100
יואל הופמן / מצבי חוח, פרק 132	יואל הופמן אומר ... לתקן את הברז	3	101
גיל ירדני / אבוקדו שני	בבטוי "לעשות אהבה" ... להכין אבוקדו	3	101
אגי משעול / ראה שם	ראה שם	3	102
אגי משעול / נוקטורנו	מחוץ לבית הכל גלי ... מתחפר באדמה	2	102
ס. יזהר / בפאתי נגב	השדות כשבעים ונחמשה מטר מעל מי התהום	3	104
ישעיהו כ"ז 1	הלוייתנים	3	104
יונתן בן-עמי / תמיד ערב	היא דממת מצולות, כשגלי יום וגיל שופכים אי מעל	1	105
נעמי שמר / ולס להגנת הצומח	אותן גבעות שבקמוריהן המתפתלים חמקו מקטלוג	3	107
אבות א' 10	ולא נודעו לרשות	3	107
יורם טהרלב / קום והתהלך בארץ	ומתחת לאספלט	1	107
עינה לקח / על שלושה דברים העולם עומד	שלושה ארגזי תנובה שעליהם העולם עומד	2	107
אבות א'	שלושה ... שעליהם העולם עומד	2	107
בדיחה ידועה	ומשם צבים כל הדרך למטה	2	107
עמוס אטינגר / טיול לילי	הקיצ היום משברונו של ליל שרב	2	108
מלכים א' י"ח 41	קול המון הגשם	1	108
מאיר אריאל / תקציר שירי החורף הבא	לחורף התשנ"ד מגיע תקציר לשיריו	3	109
מאיר אריאל / תקציר שירי החורף הבא	להלן, תקצירי שירי החורף הבא, בחסות	1	109
נעמי שמר / לילה בחוף אכזיב	הרחים והחשך והמים	3	109
אחיו טלי	למעשה כך הדמי ... אשר במציאות	1	109
מאיר אריאל / תקציר שירי החורף הבא	שם השיר	1	109
מיכל דר / שיר ללא שם מתוך נקמתה המתוקה של האצבע	אל תשאיר את הבר ... עוד יסדר אחריו	1	109
יונתן בן-עמי / הערב בא מאד	הערב בא מאד, עדין ... וכל חלונותיה יתגשמו	2	109
אנטוניו קארלוס ג'ובים / A felicidade	A felicidade	3	109
נתן אלתרמן / סת עתיק	ולעת ליל ימרו בו הצפרדעים	3	110
שלום חנוך / שיר ללא שם	שיר ללא שם	3	111
לאונרד כהן / Dance me to the end of love	Dance me to the end of love	3	111
יונה ב' 6	במים שאפפו	2	112
ענבל פרלמוטר / עד העונג הבא	במים שאפפו את חושיה	2	112
יונתן בן-עמי ועינה לקח / ד' תשרי	ובחשבה אודות מים ... מציפה את גופה	1	112
דנה ברגר / לומדת לעוף	ובחשבה אודות מים	2	112
עינה לקח / הרבה דברים בחורף נקראו בפי ים	תחושת התנועה בין המ"ם אל היו"ד מציפה את גופה	3	112
יואל ד' 18	והיה ביום ההוא יטפו ההרים ... את נחל השמים	1	112
שיר השירים ה' 4	ותהום בטנה עליו	2	112

פרק	סוג	טקסט בטובה ורחבה	מקור
112	2	וכל גליה ומשבריה עליו עברו	יונה ב' 4
112	2	וכל גליה ומשבריה עליו עברו	תהלים מ"ב 8
112	3	כשכר רמונים	שיר השירים ח' 2
113	2	'נהול משאבי המים' ו'נטור סדיר'	אתר השירות ההידרולוגי
113	2	ובדעתו תהומות נבקעו ושחקים ירעפו טל	משלי ג' 20
114	3	איזה מזל שהוא אפילו לא הציע לקחת את האוטו	נעמי שמר / מטרייה בשניים
114	3	גשם שוטף את הרחוב ... עוכרות האמנות	יואל הופמן / מצבי רוח, פרק 132
114	3	על אפו ועל חמתו של יואל הופמן	יואל הופמן / מצבי רוח, פרק 105
117	3	יכתוב אותו לשריה הסופר	שמואל ב' ה' 17
117	3	הוא מחבר שיר	תהלים י"ח 1
117	2	תגעש ותרעש ... וידא על כנפי רוח	שמואל ב' כ"ב
117	2	תגעש ותרעש ... וידא על כנפי רוח	תהלים י"ח
117	3	נושא עיניו אל ההרים, אך ההרים שותקים	תהלים קכ"א 1
118	2	שמחת ירח מתרוקן	אהוד בנאי / טיפ טיפה
118	2	נאה ארץ זה העומד בודד מעל דרך העפר, והשדות	אבות ג' 7
120	1	בדרכי חשך	משלי ב' 13
120	1	ישת חשך סתרו	תהלים י"ח 12
120	3	ארכאולוגים מתוכחים ... היו צריכים תאורה	איל דן / קולומבריה בגליל, בכרמל וברמות מנשה
122	3	וסודה לשתיה	בנימין אוליאל / חומוסים
123	2	בבדיקות שערךנו על גרסת ... בנחת אל המעין	אנטואן דה סנט-אכזופרי / הנסיך הקטן
124	3	פלח הזית בשרשיו את האבנים	נתן אלתרמן / עץ הזית
124	1	גזעו הנפתל	נתן אלתרמן / עץ הזית
125	3	אף אחד לא יודע מה מקורותיו ... חדשים הזהום נפסק	איל דוידסון / סוד המעיין הנעלם: על מקורותיו העלומים של מעין הגיחון
126	1	השקט שוב צונח כאן משמי הערב	יוסף שריג / אור וירושלים
126	2	קטרת אשה	ויקרא א'-ג'
126	3	אצל ציון בתל-אביב ... מקבל בקבוק מיץ קטן	מאיר אריאל / אצל ציון
אפילוג	3	בשנת 2010 נמצא נפט בקדוח "מגד 5"	מתן חודרוב / גבעות: אתר "מגד 5" מסוגל להפיק עד 470 חביות נפט וגז
אפילוג	2	מברכת יהוה ארצו ממגד ... ארץ ומלאה	דברים ל"ג 13-16
אפילוג	3	כשלא נמצא גז טבעי ... מלא במים	תומר קורנפלד / שוב אכזבה: קידוח 'שרה' הגיע לשכבת המטרה - לא נמצאו סימני גז משמעותיים
אפילוג	3	שדות שעורים, ובהם אולי אשה מלקטת	רות ב' 17

סוגי הפניות: 1 - ציטוט מדויק, 2 - ציטוט בוריאציה, 3 - רפרנס רעיוני.